THE LIBRARY – THE UNIVERSITY OF JORD

הצופה

...יה, יום שלישי, כ"ג כסלו תשל"ד (18.12.1973)
...נה ל"ה — גליון 11579 — המחיר 50 אגורות

עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל המזרחי
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר-אילן ז"ל

טבח דמים חסר תקדים ברומא

...בלים ערביים תקפו בפצצות מטוס נוסעים אמריקאני והעלוהו באש * 30 איש נהרגו
...1 נפצעו * בין ההרוגים שני שרים מארוקאניים * אחרי כן חטפו מטוס „לופטהאנזה"
...7 שוטרים איטלקיים כבני ערובה * ואחר שרצחו 4 מבני הערובה סחטו משלטונות יוון
שחרורם של מחבלים ערביים שישבו בכלא אתונא בעוון מעשי רצח

רומא, 17 (ע"ר ע"צ יופי"ע) — בהתקפה רצחנית של [מחבלים] פלשתינאים, שהשליכו שתי פצצות תבערה לתוך [מטוס] של חברת התעופה האמריקאית „פאן אמריקן" וירו במקלעים נהרגו היום 30 איש ונפצעו 18.

ההרוגים שני שרים מאר[וקאניים], שני פקידים בכירים [...]אניים וכן רעייתו של [קברניט] המטוס.

[...]ות הנמצא במטוס [...] „פאן אמריקן" אשר עלה באש [...] איטלקי אחד נורה [...] בשעה שירד מהמטוס [...] עד שנמצא כחלופי הדירות [...] ואנשי הביטחון בבגד [...] לאחר כמו בבית ה-

[...]יקאני היו 67 נוסעים ו־10 אנשי צוות.

לאחר מכן השתלטו המחבלים על מטוס נוסעים סילוני של חברת התעופה המערב גרמנית „לופטהאנזה" וטסו לאתונה יחד עם שבעה שוטרים איטלקים שנלקחו כבני ערובה. באתונה הם דרשו משלטונות יוון לשחרר שני מחבלים פלשתינים שנכלאו שם. שני המחבלים — שאפיק עריד, 22, וטלאל חנטוראן, 21, רצחו עשרות נוסעים בהתקפת תת מקלעים ורימון יד בשדה התעופה של אתונה בקיץ האחרון. התוקפים איימו שאם שלטונות יוון לא ישחררו את שני המחבלים יוציאו להורג את כל בני הערובה שבידיהם.

יחידת הקומנדו של המחבלים, שכפי הנראה הגיעה בטיסה ממדריד, ואשר מנתה בין 5 ל־8 איש, פתחה באש מרוכזת של תת מקלעים לשוטרים מסביב למטוס הבואינג־707 של „פאן אמריקן" לפני שהשליכו שתי פצצות תבערה למטוס — אחת למחלקה הראשונה.

השרים המרוקאניים שנהרגו

שני השרים המרוקאניים שמצאו את מותם בדליקה הם השר לתכנון כלכלי־אזורי עבדל לטיף אימני והבן שר הספורט והנוער, מוניר דוקאלי. כמו כן מצאו את מותם במטוס מנכ"ל משרד האוצר המרוקאני ועוזר של השר לתכנון כלכלי. שני השרים ושני הפקידים הבכירים אמורים היו לנסוע לטהרן עפ"י הזמנת ממשלת אירן, יחד עם ראש הממשלה מרוקו עוסמן. זה האחרון יצא רק ברגע האחרון מרבאט במטוס בואינג של „אייר פראנס". בבואו לרומא נאלץ להשאר משך שש שעות במטוס הצרפתי, אשר חנה בין המטוס האמריקאני שעלה בלהבות לבין מטוס „לופטהאנזה" עליו השתלטו המחבלים.

בעת ההתקפה נמצא כל נוסעי המטוס הצרפתי להשתטח על הרצפה הצוות הצליח לסגור את כל הפתחים של המטוס כך שאיש לא היה מסוגל לחדור לתוכו.

רעיית קברניט המטוס האמריקאני נספתה

גם רעייתו של קברניט מטוס „פאן אמריקן" אנדרו ארבק, מצאה את מותה בדליקה של המטוס.

הקברניט ארבק, שהיה מזועזע קשה ובבגדים קרועים, מסר לכתב כי"ע: „היינו מוכנים להמריא, הדלתות עדיין היו פתוחות. ראינו בעין אנדרלמוסיה במסוף של נמל התעופה. אמרתי לנוסעים להשתטח על הרצפה. ראיתי אז אדם עולה למטוס, וזורק לחלק הקדמי רימון יד אשר גרם להתפוצצות עצומה. רימון יד אחר התפוצץ בחלק האחורי. אי-אפשר היה לראות דבר. היה עשן סמיך. שמעתי זעקות איומים". אשתו היתה בין הנוסעות במטוס.

הקברניט הכריז כי אמצעי הבטחון היו „בלתי מספיקים". אולם דובר חברת התעופה „פאן אמריקן" אמר, כי המתקנים לגילוי נשק אכן פעלו בנמל התעופה האיטלקי.

יוון נכנעה לחוטפים ושחררה את שני המ[חבלים]

בשעה מאוחרת יותר הודיע דובר חברת התעופה הגרמנית כי ממשלת יוון הסכימה לשחרר את שני המחבלים האסורים.

שלטונות יוון הסכימו לשחרר רק לאחר שמחבלים החלו מוציאים להורג בשיטתיות את בני הערובה שלהם בתוך המטוס. נמסר כי שלושה שוטרים איטלקיים מבין שבעת בני הערובה נורו למוות, ושוטר איטלקי רביעי מת מפצעיו.

(סוף בעמוד 2)

המחבלים מאיימים על אוסטריה

„משום שקרייסקי לא קיים הבטחתו לסגור מחנה העולים"

בשעה אח, אחר חצ[ות]:

וינה, 17 (עסמ"א) — בנמל התעופה הבינלאומי של וינה, אשר היה מטרה להתקפה של טירוריסטים ערביים לפני שלושה חודשים, תוקם תחנת משטרה מיוחדת, אשר תתחיל לפעול ב־1 בינואר ותפקידה יהיה למנוע התקפות נוספות מצד מחבלים פלשתינאים — אמרו היום מקורות של נמל התעופה.

ההודעה באה על רקע איומים חדשים בדבר התקפות של טירוריסטים ערביים באוסטריה משום ש„הקנצלר ברונו קרייסקי לא קיים את הבטחתו לסגור את מחנה המעבר לעולים יהודיים מבריה"מ בשנאו" — אמר בוינה פקיד של ממשלת מצרים.

סאלים ריזאק־אללה, סגן מזכיר המדינה במיניסטריון המצרי לעניני נפט, ומיועציו המקורבים של הנשיא סאדאת, אמר בראיון עם העתון האוסטרי „לינצר פולקסבלאדט", כי אוסטריה לא סגרה למעשה את מחנה המעבר בטירת שנאו אלא רק העבירה אותו לווולרסדורף ובכך לא מילאה את הבטחתה".

התחנה החדשה בנמל התעופה תהיה מאויישת על ידי שנים מאנשי המשטרה הפדראלית, בתוספת שומר לבוש אזרחית והיא תפעל בכל שעות היממה.

נציגי ישראל בג'נבה: הטבח ברומא יחזק התנגדותנו להשתתפות מחבלים בוועידה

ג'נבה 17 (ע"ר) — בציגים יש הטבח ברומא וחטיפת המטוס לאתונה רק יחזקו את ישראל בהחלטתה להתנגד ליצוגם של מחבלים פלשתינאים בשיחות השלום בג'נבה.

אתונה, 17 (ע"ע) — בשעה 00.20 הודיעו 2 המחבלים האסורים שהובאו למגדל הפיקוח של נמל התעופה אתונה, כי המשא ומתן שלהם עם החוטפים נכשל, וכי נדרשה החלטתם של המחבלים לפוצץ את המטוס.

דובר לופטהאנזה מסר, כי המחבלים הכינו שלושה בני ערובה נוספים ל„התצאה להורג".

הנרי קיסינגר בסיום ביקורו בישראל

הושגה הבנה מלאה בין ישראל וארה"ב ביחס למהלכים של פתיחת ועידת ג'נווה

„שיחותי בישראל היו חמות מאוד, מלאות, מעשיות וקונסטרוקטיוויות * הוסכם שמשלחת ישראלית תשתתף בוועידה וארה"ב תקיים איתה מגעים הדוקים ביותר במהלך דיוני הוועידה * נושא ההפרדה בין הכוחות יידון עוד בישיבת הפתיחה" — אמר שר החוץ האמריקאני לפני המריאו מנמל התעופה לוד

מאת סופרנו יונה כהן

[...] ישראל תשתתף בישיבת הפתיחה של ועידת ג'נווה אחרי [...]

שר החוץ הנרי קיסינגר, שר החוץ האמריקאני הצליח ב-22 שעות ביקורו בישראל לתת הבהרות למספר בעיות הקשורות בהליכים ובנושאים הקשורים בכינוסה של הוועידה וסילק מכשולים אחרונים בדרך השתתפותה של ישראל בוועידה בשלב זה.

מדבריהם של שר החוץ אבא אבן ומשתתפים אחרים בשיחות עם קיסינג'ר וכן מדברי שר החוץ האמריקאני עצמו נראה, כי הושגה הבנה מלאה ביחס למהלכים של פתיחת הוועידה תחזק הסיכוי שלא תהיה זו ועידת כניעה אלא ועידת שלום.

בישיבה הלילית של הממשלה

בישיבת הממשלה, אור ליום אתמול משעה אחת עד שלוש אחר חצות הלילה, נמסרו דיווחים על השיחה הממושכת שהיתה שלשום עם שר החוץ האמריקאני. חברי הממשלה חזרו וסיכמו כי יש עוד צורך בקבלת הבהרות נוספות לכמה בעיות שהערפול בהן גדול.

פגישת ההבהרות הנוספות

אתמול בשעה תשע בבוקר הוזו ראש הממשלה הגב' מאיר, שרי החוץ והביטחון, סגן רה"מ, הרמטכ"ל ובכירי צה"ל בכירים, ונועדו בלשכת רה"מ בבירה עם ד"ר קיסינג'ר ויועציו לשיחת הבהרות נוספות.

ארבע שעות נמשכה פגישה זו וכשנסתיימה יצאו נציגינו באוירה רווחה. הם אמרו כי הושגה הבנה בעיקרי הבעיות והשתתפותנו בוועידה הובטחה. במלון „המלך דוד" חיכו כמאה עתונאים מקומיים וזרים, ונמסר כי הד"ר קיסינג'ר יבוא למסור הצהרה סיכום ואולי אף ייאות להשיב לשאלות. אולם העתונאים נחלו אכזבה מרה כאשר נאמר שהד"ר קיסינג'ר יצא ישר לביקורו בר"ד ששם ולא יופיע בפני כתבים כלל. היו שביקשו לפרש זאת כבשלון השיחות...

מה הוחלט בפגישה?

● אם כי חל שינוי בשאלת „הזהטות" לא תימנע ישראל מהשתתף בוועידה. מה גם שארה"ב הבהירה כי הניהול המעשי של הוועידה יהיה בידי מעצמות העל, מזכ"ל האו"ם, קורט ואלדהיים, יכלא רק תפקיד „טכני" בעיקרו, הוא ישגר את ההזמנות לצדדים. יישב בראש ישיבת הפתיחה והכדומה.

● שאלה הזמנתם של הפלשתינאים לוועידה הוחרה בשלב זה. שאלה זו תידון בשלב מאוחר יותר.

● שיתופה של סוריה בוועידה כותנה בהעברת רשימה של השבויים הישראלים לידי „הצלב האדום" הבינלאומי, רשות ביקור אנשי הצלב-האדום ודיווח ש„הכל בסדר". עד כה לא נמסרה הרשימה. מפה לאוזן נמסר שנשיא מצרים אנואר סאדאת הצליח לשכנע את עמיתו אסאד, נשיא סוריה שימסור את הרשימה לפני כינוסה של הוועידה. אולם הסורים רוצים להיות עקביים להדדעתם שלא ייענו בעניין זה לד"ר קיסינג'ר ולא ידונו עמו על כך. נראה, כי בהעדר פרטים ימסרו בסופו של דבר את הרשימה, סכן אהרה ברור שלא ישותפו בישיבה הפתיחה שבינתיים רוצים לנכות בה.

(סוף בעמוד 2)

פקידים אמריקאניים:

אין לצפות לשיחות משמעותיות על הפרדת הכוחות - לפני מחצית ינואר

ליסבון, 17 (ונפי"ע ע"ר ד-ע"צ) — שר החוץ האמריקאי הנרי קיסינג'ר הגיע הערב בירושלים לביקור של יומיים בפורטוגל וספרד, לאחר שסיים את סיור המזרח שלו, בן חמשת הימים, בשבע ארצות במזרח התיכון.

פקידים אמריקאניים בכירים אמרו היום בליסבון עם בואו של קיסינג'ר, כי אין לצפות לשיחות משמעותיות על הפרדה בין כוחות מצרים וישראל לאורך תעלת סואץ, לפני מחצית ינואר.

פקיד בכיר הנוסע עם קיסינג'ר אמר, כי בעוד שהנושא הראשון שידון בוועידת השלום יהיה הפרדת הכוחות, קרוב לוודאי שישיבת הפתיחה ביום ו' תוקדש רק לעניני נוהל.

לכן יש להניח כי שיחות משמעותיות יתחילו רק כאשר הדיונים בג'נבה יחודשו באמצע ינואר, אחרי הבחירות הכלליות בישראל.

אסד נועד עם פהמי

נשיא סוריה הגנרל אסד נועד היום בדמשק עם שר החוץ המצרי איסמעיל פהמי. לא נמסרו פרטים על תוכן השיחה שנערכה בנוכחות שר החוץ הסורי עבדל חלים חדאם.

מר קיסינג'ר נתקבל בנמל התעופה של ליסבון ע"י נציגי פורטוגזיים, ומיד יצא לפגישה עם ראש הממשלה מרצלו קייטאנו.

במרכז האו"ם נמסר, כי מזכיר האו"ם קורט ולדהיים טרם קבע מועד [...] מקורות יודעי דבר אמרו, כי אם הוועידה תיפתח ביום ו', יש להניח שולדהיים יבריא לג'נבה מחר בערב או ביום ד'.

ד"ר בורג: המחבלים הוכיחו פעם נוספת פרצופם האמתי

מאת סופרנו בתל-אביב

בעוד העולם נוהל ויכוח אם ארגוני הפלשתינאים צריכים להיות מוזמנים לוועידת ג'נבה באו מעשי הטבח בשדה התעופה ברומא וחשפו את פרצופם האמיתי — אמר אמש שר הפנים ד"ר יוסף בורג, בהופעתו בכנס, שהתקיים בביתו של הרב שלום עזרא, חתנו של הרב הראשי הגר"ע יוסף.

עמדת ישראל, שלא לקבל את נציגי הטרור כשותפים בשולחן הדיונים בג'נבה, קיבלה משנה חיזוק במעשה השידור ברומא — הוסיף השר, וציין כי נפט הם משמשים בערבוביה ככלי נשק של הערבים, רק עמדה מלוכדת של אומות העולם תוכל לשים קץ להשתוללות הדמים של המחבלים — אמר ד"ר בורג.

להלן אמר שר הפנים כי אמנם בימים אלה כופנית תשומת הלב למאורעות בתחום המדיני והבטחוני אך אין לשכוח כי בחירות לכנסת ה' בחירת רשויות מקומיות באה לקבוע דפוסים לתקופה של ארבע שנים. ד"ר בורג התעכב על הנושא של „מיהו יהודי", המעסיק את הציבור זה כחמש עשרה שנה, ואמר שהנך שיתוף עם התכונות היהודית, רבנים שומרי תורה בחו"ל, וגופים נוספים, הרבנות ריבוי אבה של צולים. הוסיף כי שליחים מיהודים מבקשים על הנעשה בתחום זה.

המצרים והסורים ממשיכים להפר את הפסקת האש

מאת סופרנו הצבאי

המצרים והסורים הפרו גם אתמול את הפסקת האש וירו טילי נ. ט. ואש ארטילרית בחזית הדרום ובצפון.

בכל התקריות לא היו נפגעים לכוחותינו. סמוך לשע. 11 פתחו המצרים באש נשק קל מבוזרה לאל-בלה. הושבה אש לעבר מקורות הירי.

בשעות הצהריים ירו המצרים מספר טילי נ. ט. לעבר כוחותינו מדרום לכפר נפישה דרומית מערבית לאיסמעיליה. סמוך ל־2.30 אחה"צ התנהלו חילופי אש בנשק קל דרומית-מערבית לפאיד. אותה שעה לצרך נפתחה אש נשק קל לעבר כוחותינו דרומית מערבית לק"מ ה־101 בכביש סואץ-קהיר.

בשעות אחה"צ סמוך ל־4 נורו מספר פגזים על כוחותינו בגזרה הסורית. לא היו נפגעים.

תחזית מזג האוויר

גשם לפרקים. במשך היום ייעשה מעונן חלקית. טמפרטורות המינימום והמקסימום החזויות להיום: ירושלים — 10, תל אביב — 18, חיפה — 17, באר שבע — 15, אילת — 22, מפרץ שלמה — 23, רמת הגולן — 5, הר שומרון — 12, עזה — 19, יריחו — 21 מעלות.

הראשון לציון הרב הראשי לישראל
משתתף בצער המשפחה הכבודה והעיר רמלה
בפטירת הרב הצדיק מגן של קדושים
הרה"ג אברהם אבוחצירה זצ"ל
רב העיר רמלה
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים
ולא תוסיפו לדאבה עוד.
עובדיה יוסף
ראשון לציון הרב הראשי לישראל

אנו אבלים על פטירתו ללא עת של
מכובדנו הדגול
הרב ר' אברהם אבוחצירא זצ"ל
הרב הראשי לרמלה
תנחומים
למשפחה האבלה, לתושבי רמלה ולכל המתאבלים עליו
בנחמת ציון וירושלים ינוחמו
המפלגה הדתית-לאומית — ההנהלה
הסתדרות הפועל-המזרחי — הועד הפועל

ברוך דיין האמת
בצער רב וביגון קודר מתאבלים על הסתלקותו של
אדוננו מורנו ורבנו
הרה"ג אברהם אבוחצירא זצ"ל
המקום ינחם את המשפחה האבלה בתוך שאר אבלי ציון וירושלים
ולא תוסיף לדאבה עוד.
הרבנות והמועצה הדתית יבנה
חבריה ועובדיה

ברוך דיין האמת
נפלה עטרת ראשנו
אבלים ומבכים מרה את ההסתלקות של האי גברא רבא
הקדוש העניו בנשיק
מיסד „הכולל הרב אבוחצירא רמלה"
הרה"ג רבי אברהם אבוחצירא זצ"ל
הרב הראשי לרמלה
ומשתתפים בצער הכבד של המשפחה.
בנחמת ציון וירושלים תנוחמו.
ההנהלה והאברכים

ברוך דיין האמת
חבל על דאבדין ולא משתכחין
שבורים ומזועזעים מהסתלקותו של הרה"ג הקדוש בנשיק
רבי אברהם אבוחצירא זצ"ל
אב לכולנו, ראש במעלנו ומייסדה של רשת הלמודי התורה
וארגון בנות ישראל בעיר רמלה
ומשתתפים באבלה של המשפחה הנכבדה שיחיו
המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
תלמידי הרשת
המורים — אברכי הכולל

לשכת הרבנות והמועצה הדתית לוד
ההנהלה והעובדים
אנו אבלים על פטירתו של אב"ד הצדיק והיקר באבא
הרב הראשי לרמלה
ר' אברהם אבוחצירא זצ"ל
ומביעים בזה את תנחומינו הכנים למשפחה האבלה
הרופא לשבורי לב ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים
ולא יוסיפו לדאבה עוד.
הרב א. א. קוטנר — רב העיר
הרב חיים הדד — רב העיר

יחד עם כל בית ישראל אנו מתאבלים
על הסתלקותו של מורנו ורבנו
הרה"ג ר' אברהם אבוחצירא זצ"ל
הרב הראשי לרמלה
ומביעים את תנחומינו הכנים למשפחה האבלה בכל אתר ואתר
חברה קדישא „המרכזית" רמלה
ההנהלה וחבר העובדים

ב
** הערב **
** ברדיו **
לדמותם של בוגרי ישיבות בני-עקיבא
ח"כ הרב
מ. צ. נריה
„מחזון להגשמה"
בשעה 18.15
בגל הקל.
דבר
החזית
הדתית-לאומית

לכבודנו
הרב אליעזר ברנשטיין הי"ו
נשיא הסתדרות הרבנים
והבן נשיא תנועתנו באה"ב
השתתפותינו העמוקה בצערך
עם פטירת אביך היקר
ר' שלמה ז"ל
המרכז העולמי של המזרחי
והפועל המזרחי

בנק המזרחי המאוחד בע"מ
סניף רמלה
אבל על פטירתו של הרב הראשי לרמלה
הרה"ג ר' אברהם אבוחצירא זצ"ל
ומביע תנחומים למשפחה האבלה
בנחמת ציון ובבנין ירושלים ינוחמו

המפלגה הדתית לאומית
מטה הבחירות

* כנס אזורי לאיזור ה[...] יתקיים אי"ה היום כ"ג כסלו במושב אחיעזר במועדון בשעה 6.30 בערב בהשתתפות יו"ר מטה הבחירות השר מ. חזני.
* אסיפת עם תתקיים אי"ה היום כ"ג כסלו (18.12.73) באולם הקולנוע מחצור בהשתתפות השר ד"ר י. בורג.
* אסיפת עם תתקיים אי"ה כ"ג כסלו (18.12) באולם אורון בקרית אתא בשעה 7.00 בערב בהשתתפות חבר הכנסת ד"ר י. בן־מאיר.
* אסיפת עם תתקיים אי"ה ביום רביעי כ"ד כסלו (19.12.73) באולם הסניף בבני ברק בהשתתפות יו"ר מטה הבחירות השר מ. חזני וחבר הכנסת זבולון המר.
* אסיפת עם תתקיים אי"ה ביום רביעי כ"ד כסלו (19.12.73) בקולנוע ראשון לציון בשעה 4.00 בערב בהשתתפות השר ד"ר י. בורג והחבר ר. בר-נתן.
* כנס אזורי לאיזור פרוזדור ירושלים יתקיים אי"ה ביום חמישי כ"ה כסלו (20.12.73) בשעה 4.30 אחה"צ במושב אבן־העזר בהשתתפות יו"ר מטה הבחירות השר מ. חזני.
* אסיפת עם תתקיים אי"ה ביום חמישי כ"ה כסלו (20.12.73) בשעה 7.30 בערב באולם הסניף ברעננה בהשתתפות יו"ר מטה הבחירות השר מ. חזני.
* מפגש רבנים ובני תורה יתקיים אי"ה ביום חמישי כ"ה כסלו (20.12.73) בשעה 4.30 אחה"צ במוסד הרב קוק בירושלים בהשתתפות הרה"ג א. י. אונטרמן שליט"א חבר הכנסת ד"ר י. רפאל. המנחה הרב משה זלצברג.

בעוד
13
יום
הצבע
ב
חזית
דתית
לאומית

ב **המפלגה הדתית הלאומית** ב
מטה הבחירות — מחלקת ההסברה
ירושלים

הערב בשעה 8 בבית רוד צוקר ארלוזורוב 8, מפגש חברים בהשתתפות:
חה"כ ד"ר יצחק רפאל
שירצה על הנושא: שלום וביטחון
דברי פתיחה: אינג' דוד צוקר

בשעה 10 במטה המרכזי ישיבת מטה הסברה בכתב.
בשעה 11 ישיבת ועדת גזברות.
בשעה 6 ישיבת מטה נוער.

מטות אזוריים
אזור 1 — בקעה בשעה 4 במטה האזורי.
אזור 3 — קרית היובל בשעה 4 במטה האזורי.
אזור 4 — קרית משה בית הכרם בשעה 4 במטה האזורי.
אזור 6 — גאולה כרם אברהם בשעה 4 במטה האזורי.

לקוראי „הצופה"
בגלל הפסקה בזרם החשמל חלו אתמול שיבושים בחלוקת העתון בכמה אזורים בארץ.
עם קוראינו הסליחה

חזית דתית לאומית — המזרחי הפועל-המזרחי
מטה בחירות — סניף ירושלים
הערב בשעה 8.00 יתקיים
חוג בית
בביתו של מר ד. צוקר, רח' ארלוזורוב 8, טל. 727022
בהשתתפותו של
ח"כ ד"ר יצחק רפאל

חזית דתית לאומית — המזרחי הפועל־המזרחי
תנועת האשה הדתית לאומית
מטה הבחירות — סניף תל אביב

היום, יום שלישי, כ"ג בכסלו (18.12.73)
בשעה 7.00 בערב במועדון הסניף רח' ברדיצ'בסקי 55 רמת אביב
תתקיים
אסיפת חברות
בהשתתפות:
הרב ח. זוננפלד שליט"א
הגב' מ. קוליב — המנחה: הרבנית מ. ספיר

יום רביעי, כ"ד בכסלו (19.12.73)
בשעה 7.00 בערב במועדון שליד ביהכ"נ בהמשך שינקין
רח' בת ציון תתקיים
אסיפת חברות
בהשתתפות:
ח"כ ש. סנהדראי — סגן יו"ר הכנסת
ד"ר ד. רותן צבי — חבר הנהלת המפד"ל
הגב' ל. עזיני
החברות מוזמנות ומתבקשות להשתתף

[...]ב
[...]טלוויזיה
האופציות פתוחות —
[...] ד"ר יהודה בן־מאיר
בשעה 20.00
חזית [...]ית-לאומית

למנהלנו הנכבד
מר יוסף נס ורעיתו
מיטב הברכות
לנשואי הבן אוריאל עם בח"ל
„גוד"
מיכונות למטוח בע"מ
בבה תאצגות בע"מ

למר יוסף נס
מנהל חברת השקעות
ולרעיתו
שפע ברכות ואיחולים לבביים
לנישואי הבן אורי עב"ג
המזרחי המאוחד בע"מ — חברת השקעות של בנק המזרחי המאוחד בע"מ
[ההנ]הלה והעובדים

למר אשר ויניק
מנהל סניפנו בנתניה
ולרעיתו
עטרת ברכות ואיחולים
להולדת הנכד
בנק המזרחי המאוחד בע"מ
ההנהלה והעובדים

המפלגה הדתית לאומית
המזרחי והפועל המזרחי
המדור לבני תורה
[מ]פגש רבנים ובני תורה
[ביום] חמישי כ"ה כסלו (20.12.73) בשעה 4.30 אחה"צ
[...]ים במוסד הרב קוק בירושלים
[...]מפגש רבנים ובני תורה
[בהשת]תפות:
הרב הגאון א. י. אונטרמן שליט"א
ח"כ ד"ר יצחק רפאל
[...]
הרב משה זלצברג
צבור בני התורה מוזמן

[illegible] من الاصل

صكنا من الاصل

תגובת־זעם ברחבי העולם לרצח הבארבארי ברומא

ואשינגטון, 17 (ע"צ ע"ר ו־יופי"ע) — דובר משרד החוץ האמריקאי גינה הערב את מעשה הרצח החדש שבוצע ע"י מחבלים ערביים ברומא.

הוא הכריז "ממשלת ארה"ב מצ־ערת על תקריות מסוג זה בכל עת, ובוודאי בשעה שממשלות האיזור שוחרי שלום חותרים להסדר באמ־צעות מו"מ של שאלת המזרח התי־כון".

הדובר הדגיש, כי אין ספק שההתנ־קשות ברומא קשורה בפתיחתה ה־קרובה של ועידת ג'נווה. "זהו כנר־אה גורם שהעסיק את הטרוריסטים". לאחר שהביע את צערה של ממ־שלת ארה"ב על אובדן החיים בתק־ריות, הכריז הדובר: "מעשה חדש זה של אלימות מבליט פעם נוספת את הצורך הדחוף בהגברת אמצעי הביטחון של התעופה האזרחית ב־עולם כולו".

בריטניה מביעה צער על הטבח

לונדון, 17 (ע"ר) — ממשלת ברי־טניה הביעה הערב צער על התקפת הטרור הערבית בנמל התעופה של רומא.

דובר של משרד החוץ הבריטי אמר "כולנו תמיד הצטערנו על מעשי אלימות מעין אלה. יש להצטער ב־מיוחד על התקריות של היום בשל אובדן החיים והחומר ומשום שבשעה שמכינים ועידת שלום, אין תקריות אלה תורמות מאומה לשיפור הסי־כויים להסדר באמצעות מו"מ".

נשיא איטליה, ג'ובאני ליאונה, הו־קיע היום את התקפת המחבלים על המטוס האמריקאי כ"טרור צורר". מספר מדינאים דרשו פעולה ממ־שלתית נמרצת נגד המחבלים.

נשיא איטליה הכריז "הטרגדיה של פיומיצ'ינו מעוררת זוועה והתמרמרות בקרב כל האיטלקים" הוסיף כי זהו "פשע איום נגד האנושות".

רדיו רבת צטט שידור היום ידיעה בה נאמר כי "המלך חוסיין וממשלת ירדן קיבלו בצער עמוק את הידיעות בדבר ההתקפה הפושעת... שהובילה למותם של עשרות נוסעים חפים מ־פשע".

הרדיו הוסיף כי חוסיין, הממשלה והעם של ירדן "מוקיעים פשע מכוער זה, שאין לו שייכות כל שהיא לרוח הערבית האמיתית ולאופי הערבי ה־אציל".

מזכיר האו"ם "מזועזע"

מרכז האו"ם, 17 (ע"ר) — מזכיר האו"ם קורט ולדהיים הודיע הערב באמצעות דוברו כי "הוא מזועזע עמוקות" מן ההתנקשות בנמל התעו־פה של רומא.

מצרים מגנה

קהיר, 17 (ע"ר) — דובר של נשיא מצרים אנואר סאדאת הגדיר היום את ההתקפה ברומא כ"טרגית, מע־שיה חסרת טעם".

אך הוא הוסיף "תקרית זו צריכה לחדד את רצונן של כל הארצות שו־חרות השלום לפעול בבהירות למען הגשמת החלטות האו"ם בוועידת ה־שלום בג'נבה.

הודעת הוואתיקאן

קרית הותיקן, 17 (יופ"ע) — עתון הוותיקן "לאוסרווטורה רומנו" כתב הערב כי התקפת המחבלים הערביים על המטוס האמריקאי ברומא היתה "מעשה טרור מתועב, החמור והאיום ביותר עד כה".

בג'נווה הוקיע הערב קנוט המרשלד, מזכ"ל ההתאחדות הבינלאומית ל־תובלה אווירית ("יאטא") את ההת־קפה ברומא כ"מעשה חסר טעם נוסף נגד אזרחים חפים מפשע".

המרשלד האשים כי "אמצעי בט־חון בלתי יעילים מצד שלטונות ל־אומיים", הביאו לפיצוצו של מטוס אחד ולחטיפתו של שני.

המרשלד הוסיף "שום ממשלה אי־נה יכולה להשלים עם מעשה כזה", והביע תקוותו כי תינקט פעולה בינלאומית כדי להגביר את סדרי הבטחון בנמלי התעופה.

אירגוני המחבלים מסתייגים

ביירות, 17 (ע"ר) — הנהגת ה־מחבלים הפלשתינאיים גינתה הערב את חטיפת המטוס ברומא כפעולה המכוונת נגד האינטרסים של העם הפלשתינאי.

גם דובר של החזית הדמוקרטית העממית לשחרור פלשתין גינה הערב בביירות את ההתקפה על המטוס והגדיר אותה "מעשה פלילי שאין ל־הצדיקו, והגורם נזק עצום לתנועת ההתנגדות. מעשה זה אינו יכול לה־יות מעשה של פלג פלשתיני, כי אם של קבוצה שאין לה כל קשר לתנו־עת ההתנגדות", אמר הדובר.

כיצד הגיע הנשק למחבלים

החוקרים עדיין בודקים איך הגיע כלי הנשק לידי המחבלים, שכן ה־מכשירים לגילוי מתכת פועלים ב־נמל התעופה של מדריד כמו ברומא.

עדי ראיה שנחקרו ארוכות ע"י המשטרה הבליטו את תפקידה של אשה אותה ראו בלווית חמשת ה־מחבלים בראשית היריות, ואשר ל־דברי העובדים הממונים על המכשי־רים לגילוי נשק, ניסתה להסיח את דעתם. אישה זו טרם נמצאה.

בחוגי החקירה מציינים כי במר־בית החטיפות, מסופק הנשק ע"י אדם שלישי הנמצא במקום המבצע והנמלט מיד לאחר מכן.

כתות מוות

קצין במשטרה איטלקי ש… מטוס האמריקאי לאחר הל… לכתב רויטר: "זה נראה… פשוט אין מלה אחרת ל… מצב".

"כל המושבים עלו באש… בשר ועצמות מפוזרות… בין שברי המטוס. יתכן… את המתים ואפילו לקב… כמה כתו בהתפוצצות".

מחבלים תקפו אוטובוס "אג… בגבול הצפו…

מאת סופרנו הצב… אוטובוסים "אגד" הי… כביש אהה"צ בירוית… הצבאי. א… מבין… …לא נפגע.

…סמוך ל… חדרה חוליית מחבלים… …ההייה תפסה… לבביש הצפון ותבחנה… לעבר אוטובוס "אגד"… …שמירה.

סמוך לשעה 8 בבוקר… מצבת בזוקה לעבר סיור… …צפונית לשתו… הצפוני. איש לא נפגע… באש לעבר מקור הירי…

ד"ר רפאל: המפד"ל לא תש… עוד עם אי־שיתופה בדיוני… מדיניים הקובעים גורל המד…

ראשי מפלגת העבודה סבו־רים כנראה, שרק הם, ולא מ־דינת ישראל כולה הולכים ל־וועידת השלום בג'נווה — אמר אמש ח"כ ד"ר יצחק רפ־אל בפגישת חברים במשק עין צורים.

בידודו המוחלט של ד"ר קיסינג'ר בקרב חברי המערך בלבד, לבל תגר נב חלילה לאזנו דעה אחרת, אי־שיתופם של חברי ממשלה ממפל־גות אחרות בשיחות ובבירורים ומ־ניעת הפגישה בינו לבין חברי ועדת החוץ והביטחון, מזכירים התנהגות קרתנית מוכתבת מאינטרסים מפלג־תיים צרים וקצרי טווח.

התנהגות זו איננה אלא המשך ל־התרכזותם של אנשי דח… צוותי החשיבה, ובהכנה… גים לקראת הוועידה ה…

המפד"ל לא תוכל ע… עם המצב הקיים והיא מ… ני בוחריה להביא לידי… תפות באחריות, — פירו… בביצוע. יש לנו דעות ב… קפות מוצקות בכל הנוש… בוועידת ג'נווה — אם… קיים — ואנו רוצים להש… על מהלך הדברים והתו… שיותם ובכל שלביהם. לא… בידנו בפני עובדות מוג…

אפילו נאומו של שר … הפתיחה אינו יכול ל… ידי העקרונות של המערך… לבטא את דעת הממשלה… הציה, לפי החלטותיה ה… לטות הכנסת.

ג'קסון: משבר הנפט אינו תוצאה ממלחמת יום הכיפורים

שיקגו, 17 (יופי"ע וע"צ) — הסנטור הנרי ג'קסון יו"ר ועדת המשנה לענייני אנרגיה של הסנט האמריקאי אמר היום כי הוא חוזה הגברה האבטלה והאינפלציה ב־1974 והוסיף שאלה יפגעו במיוחד ברחבי הבירה. תוצרת המיתון, אמר ג'קסון בס־סיבת עתונאים, תהיה תלויה במימשל של מימשל ניקסון במשבר האנרגיה.

"סבורני כי ברור שאנו עומדים בפני מיתון ב־1974", אמר ג'קסון. הסנאטור מתח ביקורת חריפה על שמימשל ניקסון לא נשמע לאזהרות קודמות בדבר משבר אנרגיה ובדבר הצורך להכין תכניות חרום כדי ל־התגבר על משבר כזה.

לאחר מכן נשא ג'קסון את דברו באזני 2,500 איש בסעודה של רוכשי אגרות חוב ישראליות, ושם הוענק לו תואר "איש השנה".

באזניו הדגיש ג'קסון את השקפתו כי מלחמת יום הכיפורים לא היתה אחראית למשבר האנרגיה הנוכחי. "דברים אלה לא ישתרו את הבעיות שבפניהן אנו עומדים, אך הם יסייעו לעם האמריקאי להבין כי נשק הנפט הוא נשק קל ולא מר־גמה כבדה" — אמר.

הוסיף כי הבעיה היא כלכלית. סעודיה מפיקה 2 מיליון חביות נפט ליום פחות משהפיקה בספטמבר, אך הכנסותיה עולות עתה על אלה שהיו לה בספטמבר.

"הנפט שברשותם פשוט שווה בש־בילם יותר כשהוא טמון בקרקע מ־אשר הדולרים שהם מקבלים תמו־רתו, שמורים בכספות הבנק — שכן דולרים אלה סובלים מאינפלציה ו־הם גם צפויים לפיחות" — אמר.

קיסינג'ר ביקר ב,יד ושם' והדליק נר זיכרון לקרבנות השואה

שר החוץ האמריקאי ד"ר הנרי קיסינג'ר, ביקר אתמול לפני צאתו מישראל ב,יד ושם" על הר הזכרון בירושלים. הוא הדליק את נר הזכ־רון והתהלך בכיכר אזכרה לקרבנות השואה.

שר החוץ האמריקאי קיבל למז־כרת בידי ח"כ גדעון האוזנר את ספרו על משפט אייכמן, ועליו הקדשה לד"ר הנרי קיסינג'ר "האיש עושה השלום". ד"ר קיסינג'ר, שקיבל את התשורה, הביע תקווה, כי אכן יזכה להיות ראוי להקדשה זו. גם י. ארד, מנהל רשות הזכרון לשואה ולגבורה, הגיש לאורח מזכרת — אלבום "פנ־קס קהילות בוואריה", כהוצא על ידי "יד ושם". האלבום מכיל פרטים על הקהילות היהודיות בבוואריה, ובתו־כן גם קהילה פירט, עיר מוצאו של ד"ר קיסינג'ר, אשר נמלט ממנה עם משפחתו נוכח רדיפות הנאצים.

ד"ר קיסינג'ר ובלוויו, חבושי כי־פות שחורות, פתחו את ביקורם ב,יד ושם" במעמד ההתייחדות עם זכר קדושי השואה ב,אוהל יזכור". לאחר שהאורח העלה את נר הזכרון, אמר החזן תפילה "יזכור".

לאחר מכן סיירו האורחים במוזי־און השואה שעל הר הזכרון, בו מוצגים שלבי השואה הנאצית והשמדת שליש העם היהודי. ד"ר קי־סינג'ר התעכב במיוחד ליד מפת גיטו וארשה והתעניין במספר היהו־דים שחיו בו.

שעה שנתקיים השלב האחרון ב־ביקורו של ד"ר קיסינג'ר עם ראש הממשלה מרת גולדה מאיר ושרי הממשלה, נערכה בכניסה לבנין מש־רד ראש הממשלה הפגנה של קבוצת בני משפחות נעדרים ושבויים בחזית הסורית. המפגינים חיכו לצאתו של ד"ר כדי למחות באזניו על אי־שחרורם של שבויי סוריה.

המפגינים נשאו כרזות בעברית ובאנגלית בלשון: "שבויים אינם בני ערובה למיקוח", "הפסקת האש קיי־מת — ומה עם שבויינו ?" ו"ד"ר קיסינג'ר — קיים הבטחתך ושחררו בנינו השבויים".

ד"ר קיסינג'ר שלח מבט ממושך אל המפגינים ואל כרזותיהם, אולם נמנע מלומר להם דבר, ונכנס ל־מכוניתו.

טבח־דמים חסר תקדים ברומא

(סוף מעמוד ראשון)

תחנוניו של קברניט המטוס הגרמני

לפני כן הודיע שדר של קברניט מטוס הבואינג הגרמני שארבעה בני ערובה כבר הוצאו להורג.

שגריר מערב גרמניה באתונה, דירק אונקן, אמר במהלך המו"מ ל־קברניט, "אנו עושים כמיטב יכול־תנו. אין בסמכותנו לשחרר את שני המחבלים הכלואים".

על כך השיב הקברניט "אך ב־בקשה תמהרו. אנשים אלה רוצים להרוג את כולנו. לפחות השכבע מישהו לאמר להם ששני האנשים…"

השגריר השיב: "עשינו כמיטב יכולתנו, זהו עניין של הממשלה ה־יוונית. אנו עושים כמיטב יכולתנו כדי לעזור לכם. אזרו נא עוז".

"אין אנו יכולים. אנו זקוקים ל־תקוה מסויימת, אנא אמור להם משהו", השיב הקברניט בנימה של חרדה.

מטוס "ג'אמבו 747" ניצל הודות לשינויים בתוכניות

דובר חברת "פאן אמריקאן" אמר הערב כי רק הודות לשינוי ברגע האחרון בתכנית הטיסות של "פאן אמריקן" נפגע מטוס "בואינג 707" ולא מטוס "ג'אמבו 747" גדול יותר, בהתקפת המחבלים של היום ברומא.

הדובר אמר כי "מטוס 747" שנועד להגיע מניו יורק לרומא ולהמשיך משם לביירות ולטהרן איחר כל כך שחברת התעופה מצאה לנכון להע־מיד מטוס אחר לרשות הנוסעים ש־ביקשו להגיע לביירות.

מטוס הג'אמבו אכן הגיע באיחור אך נחת בנמל התעופה הצבאי של רומא, שם הוסעו המטוסים לאחר שהמחבלים העלו באש את מטוס ה־707.

גרסת המשטרה האיטלקית על הטבח

על מהלך ההתקפה הרצחנית מס־רה ממשלת איטליה את הפרטים ה־באים:

חמישה מחבלים הגיעו ממדריד במטוס של חברת התעופה הספר־דית "איבריה". בהגיעם לנמל הת־עופה פיומיצ'ינו ברומא, ניגשו ה־5 לאולם המעבר אל האגף המערבי של המסוף.

ברגע שהגיעו למכשירים לגילוי ראלים בג'נווה אמרו היום, כי מתכת, התחלקו לשתי קבוצות. שני מחבלים שלפו תת מקלעים והחלו יורים "כמו מטורפים באולם המעבר". אך בלי לפגוע איש. תוך כדי יריות בחללו של האולם, עלו ה־שניים במדרגות מספר 11 כדי ל־הגיע למסלול שם ניצב מטוס הבו־אינג 707 של חברת התעופה האמ־ריקנית "פאן אמריקן". אחד מהם השליך רימון יד דרך הדלת הקד־מית והשני רימון נוסף דרך הדלת האחורית.

לוקחים בני ערובה

בו בזמן לקחו שלושת המחבלים האחרים שגם הם היו חמושים בתת מקלעים, ששה שוטרים ממשטרת נמל התעופה כבני ערובה. הם ניגשו למדרגות מספר 13 כדי להגיע למטוס הבואינג של חברת התעופה המע־רב גרמנית "לופטהאנזה", שעמד ל־המריא למינכן. שלושת המחבלים עם ששת בני הערובה שלהם נכנסו למטוס ונעלו את דלתותיו.

זמן קצר לאחר מכן הצטרפו שני המחבלים האחרים שזרקו את רי־מוני היד אל תוך המטוס האמריקני לחבריהם תוך ריצה על פני המס־לולים. דלת הבואינג של המטוס הגרמני נפתחה אז והקברניט ופועל ירדו ממנו, בלווית אחד משלושת המחבלים שעלו קודם לכן למטוס. שני האחרים איימו בנשק על 18 או 20 האנשים שהיו במטוס. אלה היו עובדים או פועלים של נמל ה־תעופה, אשר, מחמת היריות חיפשו מקלט במטוס של "לופטהאנזה".

הקברניט והפועל הסירו קודם לכן את מקטורניהם, אשר הפריעו להם בתנועותיהם. הם אמורים היו לבצע ביקורת־קרקע של המטוס. הפועל ניסה אז להמלט אך נורה בעורפו.

נמל התעופה נפתח מחדש לקהל לפנות ערב, ושוטרים ערכו בו בדי־קות קפדניות.

הושגה הבנה מלאה

(סוף מעמוד ראשון)

● הנושא של הפרדת הכוחות באי־זור התעלה נדון אתמול בהרחבה וביסודיות באותה פגישת ההבהרות הנוספות. כאמור, בנושא זה לקחו חלק בדיונים גם הרמטכ"ל וקציני צה"ל אחרים, כשהם מצויידים במ־פות. בדיון זה דובר על אפשרויות והצעות שונות שלא יפגעו בבטחונה של ישראל: פינוי כוחות, דילול הכוחות באיזור הסמוך להתעלה, פירוז הגדה המזרחית של התעלה ונוכחות מוגבלת של צבא מצרי, הצבת כוח חירום של האו"ם, משך זמן השלב הראשון לפני שיהיה מקום ואפשרות לדון בשלב שני וכדומה.

עניין הפרדת הכוחות — נושא ראשון בפתיחת הוועידה

● הוברר שהנושא הזה של הפרדה הכוחות יהיה נושא ראשון לדיון מעשי בשלב ראשון של דיוני הוועי־דה לאחר הצד הטקסי. אולם ההנחה היא שיגיעו לנושא זה רק במחצית של הוועידה, באמצע ינואר 1974.

● משלחות ארה"ב וישראל יקיימו קשר הדוק ומגע תכוף ביניהם בכל מהלך הוועידה. יערכו התייעצויות הכופות ומוקדמות בכל נושא. יש־ראל מייחסת חשיבות לסיכום סעיף זה.

● מועד הפתיחה של הוועידה, ש־נועד ליום שישי זה, עדיין בלתי מסוכם. ייתכן שישיבת הפתיחה תוק־דם ליום חמישי בערב או תידחה למוצאי שבת. על כל פנים, אם ישיבת הפתיחה תהיה ביום שישי בבוקר אין להניח כי תימשך בשבת, או שנציגינו לא יקחו חלק בהמשכה בשבת.

התימסר הודעה לכנסת?

הממשלה עומדת להתכנס היום או מחר לסיכום השיחות והדיונים עם הנרי קיסינג'ר. בינתיים תגיע, כנר־אה, ההזמנה הרשמית. לא מן הנמנע שהממשלה תחליט כי ראש הממשלה בסוף השבוע לכנסת הודעה על ה־החלטה להשתתף בוועידה בתקווה כי שם תיסלל דרך לשלום אמת, ועל המהלכים שקדמו להחלטה זו. מסירת ההודעה כזו תאפשר דיון ב־כנסת, אם בהסכמה מראש מצד ה־ממשלה ואם עפ"י דרישה של שלו־שים חברים מסיעות האופוזיציה.

הנרי קיסינג'ר שהה בישראל 22 שעות ובהודעה קצרה, שמסר בנמל התעופה לפני צאתו אמר: "שיחותי כתמיד היו בין ידידים, חמות מאד, מלאות, מעשיות וקונסטרוקטיביות. הושגה הבנה מלאה בדבר המהלכים לפתיחת הוועידה. הוסכם, כי ישראל תסגר משלחת לג'נווה, כפי שיעשו גם שאר המשתתפים. כמו כן הוסכם כי בפתיחה יידון נושא הפרדת ה־כוחות".

ד"ר קיסינג'ר הוסיף: "היו לי שי־חות מועילות בדבר הנושאים והעק־רונות הקשורים בוועידה. ארה"ב תקיים מגעים הדוקים ביותר עם ישראל במהלך שיחות ג'נווה". הוא הודה לממשלה ולמארחיו על הכנסת האורחים היפה.

הודעת אבן

שר החוץ, מר אבא אבן, מסר אף הוא כי הושגה הבנה מלאה בדבר המהלך והנושאים של הוועידה. "קיי־מת רוח ידידות מסורתית בין ישראל לארה"ב לא רק כדי לציין הרמוניה, אלא גם כדי ליישב חילוקי דעות, — אמר.

להלן גילה אבן, כי ראש הממשלה ביקשה ממנו להשתתף בפתיחת ה־ועידה ביום ו', הוסיף, כי "אמנם הוסכם, כי הנושא הראשון יהיה הפ־רדת הכוחות, אך לדעתי נושא זה יידון לאחר ה־1 בינואר".

בהתייחסו לשיחות עם קיסינג'ר ה־הסכמה שהושגה בהן, אמר: "אני מקווה כי אנו עוסקים בהסכמים שהם שלב בדרך השלום".

לשאלה ביחס לשבויינו בסוריה, השיב מר אבן: "אין שינוי בעמדת ישראל בעניין שחרור השבויים".

משר החוץ האמריקאי ופמלייתו נפרדו גם השגרירים דיניץ וקיטינג. בנמל התעופה לוד נראו אנשי בטחון בכמספר ניכר, ובכללם גם אמריקאים.

מה יהיה הסוף

להם לשמאל ולימין החילוני כאחד
אין תשובות לשאלות העם

חינוך ללא אמונה, הסתמכות יהירה על
"כוחי ועוצם ידי", הם שהביאו לכך
שרבים מתוסכלים.

הם זורעים מבוכה בעם באמצעות הרדיו,
הטלויזיה והעתונות עליהם השתלטו.

דרכנו ברורה אנו מאמינים
בנצח ישראל, בזכותנו הדתית וההסטורית
על ארץ ישראל.

אנו רואים במאורעות הימים שלב נוסף
בדרך לגאולה השלמה.

אין חלקנו עם המיואשים והמייאשים.

בנינו - דור הכיפות הסרוגות -
הוכיחו עצמם כדור
הנושא אמונה, בטחון ושלום.

ב חזק כוחנו
הצבע

חזית דתית לאומית

המזרחי הפועל המזרחי

נהג!
מאות ק"מ
ללא טיפת
דלק!
לנוחותך והנאתך סע
ב**רכבת ישראל**

של המצפה

הטבח ברומא

המרצחים הערבים, שפוצצו מטוס פאן־אמריקן על נוסעיו בנמל־התעופה של רומא והרגו עשרות נוסעים, גם חטפו מטוס לופטהאנזה המערב־גרמני עם בני־ערובה והגיעו לאתונא בתביעה לשחרר שני מחבלים עצורים. תוך כדי הרג מבין בני־הערובה — השתוללותם הפעם היתה פראית יותר, רצחנית יותר, לפי התוצאות, אבל המגמה היא כבחטיפות והתפרצויות קודמות לכפות במירור אכזרי, עקוב דם רב, את רצונם ואת דעתם.

הטבח בנמל־התעופה פיומיצ'ינו ברומא, בידי חבורה הגרילה הפלשתינית, מכוון להפגין נוכחות ערב כינוס ועידת ז'נווה, בקביל להיפגשתם של שרים ערביים בוועידת ראשי השוק האירופי בקופנהאגן בדרישה לבודד את ישראל בידוד מוחלט מבחינה מדינית וכלכלית. המחבלים הערבים רוצחים ומאיימים במעשי־טירור נוספים. שרי־הנפט הערבים מצמצמים אספקת הדלק ומאיימים בניתוק גמור אם לא יקיימו את תכתיבם.

הכניעה למחבלים ערבים, פושעים מועדים, שאינם נענשים על מעשי רצח, קדמה לכניעה לאילי הנפט הערביים. הטירוריסטים שביצעו את ההרג הרב ברומא מעודדים על־ידי היחס הבלתי־לפשעיהם ועל־ידי ההשתעבדות לרצון השייכים בעלי בארות־הנפט. ארגון־הגג של המחבלים, שגינה, כביכול, את בעצה הטירוריסטים ברומא, יהיה הראשון שילחץ לשחררם כאשר ייתפסו בידי משטרת אחת הארצות.

העולם הערבי כולו מפעיל טירור כנגד עמים וארצות. מחטיפת מטוסים והרג נוסעיהם ועד למניעת דלק מכל מדינה שמסרבת להחרים את ישראל. הטירוריסטים נעזרים על־ידי ממשלות ערביות, כשם שבסיסם הוא אחת מארצות ערב.

אם חיילים וקצינים בצבאות סוריה ומצרים רוצחים שבויים ישראלים, כפי שהנאצים רצחו יהודים, והעולם שותק ואינו מגיב על המעשה, הרי אין דין ואין דיין, וכמה מחבלים ערבים חורצים דיניהם של הרבה נוסעים במטוס, שבמקרה נזדמנו באותה עת בנמל־התעופה של רומא.

בלי־עיד דעת־הקהל במערב־אירופה ובאמריקה לא תתקומם בזעם רב נגד מפלצה ערבית זו של איום בצימצום נפט ושל חטיפת מטוסים והרג נוסעיהם, קיים חשש רציני שהטירור הערבי ילך ויגבר.

הטבח הנורא ברומא, מעשה מחבלים ערבים, מן הדין שיזעיק עמים וארצות לגונן על עצמם מפני טירוריסטים ערביים החוסים בצילם של שליטי ארצות ערביות, טירוריסטים בכוח הדיק בברכותם.

לאחר הבהרות קיסינג'ר

הבהרותיו של שר־החוץ האמריקאי, ד"ר הנרי קיסינג'ר, שיכנעו את ממשלת ישראל, לפי הודעת מר א. אבן, שאין עיכובים להשתתפותנו בוועידת ז'נווה. האורח אמר בתום ביקורו, שנערכו שיחות חמות, מעשיות ומועילות כבין ידידים בנושאים ובעקרונות הקשורים לוועידה. גם הוסיף, שארצות־הברית תקיים מגעים הדוקים ביותר עם ישראל במהלך הוועידה ואילו שר־החוץ שלנו אמר שהושגה הבנה מלאה ביישוב חילוקי־הדעות, ולא עוד אלא עוסקים בהסכמים שהם שלב בדרך לשלום.

האם אופטימיות זו מוצדקת לאחר שנתגלו ססיות בקביעת תחילת הוועידה ובמוזמנים? עד כה מסרבת סוריה למסור רשימת השבויים ולאפשר ביקורים של אנשי הצלב־האדום אצלם. ישראל עוללה בתכלית חסות או"ם, מתנגדת להזמנת הפלשתינאים ותובעת הכרעתה בעניין השבויים.

לפי הידיעות מבחין קיסינג'ר בין התפקיד הטקסי של מזכיר או"ם, ק. ואלדהיים, שישב בראש מושב־הפתיחה, לבין החסות המעשית שתהיה בידי שתי מעצמות־העל. אשר לפלשתינאים הרי יוצאו מרשימת המוזמנים. בעניין השבויים אין עדיין היענות מצד הסורים, והתנאת ישראל את השתתפותה במסירת רשימת השבויים במקומה עומדת. אלא ייתכן שייענו לפנייה ערב כינוס הוועידה.

מוקדם לראות את הוועידה כ,שלב בדרך לשלום", כדברי שר־החוץ. בעוד הערבים מכריזים השכם־והערב, שזו ועידה לנסיגת ישראל מכל השטחים. האו"ם טרם ויתר על מעורבותו בוועידה. הערבים מעוניינים בהשתתפותם של ארגוני החבלה הפלשתינים, הסובייטים רוקמים את מזימותיהם. אף צרפת ואנגליה ינסו לטרפד כל נסיון למשא־ומתן ענייני.

עד כה אין ודאות במועד פתיחת הוועידה. בסוף שבוע זה, במוצאי־שבת, או בשבוע הבא. יש להניח, שמשלחת ישראל תתנגד לקיים את הוועידה בשבת. מאחר שהסורים לא נענו עד כה לדרישה בעניין השבויים, מוטלת בספק השתתפותה של ישראל במושב־הפתיחה.

אם יוסרו המכשולים עד כדי אפשרות סופית להשתתף בוועידה, הרי יש להניח, שראש־הממשלה תמסור הודעה פומבית, שבה תנמק את ההחלטה. תושבי ישראל חייבים לדעת על־שום־מה משתתפים ומה הסיכוי להשתתפותנו. במיוחד מה משמעותה של הבטחת קיסינג'ר, שארה"ב וישראל יקיימו התייעצויות מוקדמות ומגע הדוק בכל הנושאים שעל הפרק. לפני הבחירות אין סמכות ממשית למשלחת ישראל לדון בגופי דברים. אך ההתנהגות עצמה בדין שתהיה מכובדת ובשיעור־קומה יהודי ראוי לשמו.

שר הפיתוח הצרפתי בעיראק

בגדד, 17 (ע"צ) — שר הפיתוח התעשייתי הצרפתי, ז'אן שארבונל, נפגש היום לשיחה עם סגן ראש מוע־צת הפיקוד, סדאם חוסיין.

השיחה נסבה על הידוק הקשרים הדו־צדדיים בין שתי הארצות ועל תפקיד הנפט במשבר הנוכחי, נמסר במקור רשמי.

ברז'נייב יבקר בקרוב בקובה

מוסקבה, 17 (יופ"ע) — מזכיר המפלגה הקומוניסטית הסובייטית יבקר בקרוב בקובה — זאת גילו היום מקורות דיפלומטיים קומוניס־טיים.

המקורות ציינו כי טרם נקבע מועד לביקור זה.

הבוחר לכנסת!

יום הבחירות לכנסת השמינית הוא יום ב' 31 לחודש זה.
בלי תעודת זהות לא תוכל להצביע.

אם אבדה לך תעודת הזהות או שהיא קרועה, בלויה או פגומה
תוכל להחליפה אם תפנה מיד ללשכת מירשם התושבים של
משרד הפנים במקום מגוריך.

ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השמינית

יבוטל ההיתר להעלאת מחירי הייבוא

בעקבות עליית הדולר והל"י בהשוואה למטבעות אירופה

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

ההיתר להעלות את מחיריהם של מוצרי ייבוא בשיעור של 4 אחוזים בגלל היטלי הייבוא יבוטל בימים הקרובים בעקבות העליה במחיר הדולר והל"י בהשוואה לשער מטבעות אירופיים.

הממונה על המחירים ד"ר משה מנדלבאום עומד להביא מחר הצעה זו לאישור ועדת המחירים. יוצע שגם ייבואנים שקיבלו היתר להעלות מחירים, ידרשו לצמצם אותם מכיוון ששינויי המחירים באירופה מצמצמים בלאו הכי את השפעת ההיטל.

ד"ר מנדלבאום שחזר מבקור באירופה שם קיים שיחות עם אנשי עסקים ופעילי הוועידה הכלכלית מסר בשיחה עם כתבנו, כי מצב רוחם של אנשי העסקים הוא מדוכדך. בעקבות משבר האנרגיה והתפתחויות אחרות חוששים לתקופה של ירידה בפעילות הכלכלית בשיעורים גבוהים. להתפתחות זו תהיינה השלכות גם לגבי ישראל.

צפויה האטה בעליית מחירים של חלק מחומרי הגלם

מצד אחד צפויה השפעה חיובית בכך שהעלאות המחירים הגדולות שאיפיינו את התקופה האחרונה יצומצמו. צפויה האטה בחלק מעליות המחירים כמו עץ, נייר, מתכות מסויימות ומזון. ההנחות הן שהמחירים לא יחזרו לרמתם הקודמת אך ההתייקרות שהיתה עשויה להצטמצם בשיעור ניכר. לעומת זאת צפויים קשיים ניכרים בתחום הייצוא. ישראל הצטרך להיערך כבר מקרוב למציאות חדשה בכלכלה העולם. במקום מציאות של אינפלציה מהירה, צפוי שפל עמוק.

בעלי עסקים צעירים באירופה — לימין ישראל

מבחינת יחסם של בעלי עסקים לישראל ציין ד"ר מנדלבאום, כי ישנה התעוררות לטובת ישראל מאז מלחמת יום הכפורים. אנשי עסקים, ובעיקר צעירים, מגלים נכונות לסייע לנו ולהיכנס כאן לפעילות. בפגישותיו עם אנשי הוועידה הכלכלית באירופה הביא בפניהם תכניות להגברת קניות בהיקף של מאה מיליון דולר, בעיקר של סחורות שצריכתם בארץ הצטמצמה בגלל מצב החירום. אלה כוללים טכסטיל, מזון, מוצרי נגרות ורהיטים, חפצי חן, ציוד חקלאי וכדומה. הם הביעו נכונות לבחון הצעות אלו מתוך גישה חיובית ויש לצפות בקרוב להזמנות מוגברות של מצרכים אלו.

כנס ארצות אמל"ט למען יהדות בריה"מ

כנס ארצות אמריקה הלטינית למען יהדות בריה"מ שנפתח בבו"א ב-14.12.73 במעמדם של כ-70 נציגים מארצות היבשת ננעל ב-16.12.73. הכנס אורגן ע"י הועד הארגנטינאי למען יהדות בריה"מ שבראשו עומד שר התעשיה והמסחר בשנים 1963—65 ועתה נשיא איגוד התעשיה בארגנטינה.

במרכז דיוני הכנס היה דו"ח ארבעת האישים שביקרו בבריה"מ, בין ה-10—22 באוקטובר השנה.

עצורי ההפגנה בלוד – בדין

עצורים בהפגנת נוהלי רשיון הפרת הסדר הציבורי ותקיפת שהובאו לאחר מעצרם ביום ע"י המשטרה לתחנה מסי- נות בקרבת נמל לוד, יוב- פ בפני שופט שלום ברמלה. רה תבקש כנראה לשחרר אלה בערבות בטוחה עד ל- לדין, וייתכן כי לגבי אחד תבקש את הארכת המעצר שיך בחקירה.

15 העצורים גם הרב מאיר ם התתפו בהפגנה בה לקחו כ-300 איש, שנערכה לפני בנמל התעופה לוד, לקראת שר החוץ האמריקאי הנרי ה.

יהדות בריטניה פועלת למען ישראל

„יהדות בריטניה פעלה כאיש אחד בתמיכה בישראל, והיא תוסיף גם בעתיד בפעולות המתחייבות ממצבה של ישראל" — הצהיר מר אברהם קרמר, יו"ר הפדראציה הציונית בבריטניה, העומד בראש משלחת של 25 מראשי הפדרציה שבאה לביקור של שבוע ימים בישראל.

בפגישה עם עתונאי ירושלים אתמול במלון „מוריה" בבירה, הטעים מר קרמר, כי למן הקמתה של מדינת ישראל לא ידעה היהדות הבריטית התעוררות ונכונות כזאת לסייע לישראל במאבקה. הוא ציין כי מקרב יהדות בריטניה באו לארץ כ-800 מתנדבים, והיה זה המספר הגדול ביותר, יחסית, של מתנדבים שבאו לישראל במלחמה.

ד"ר א. מדנס, מראשי מנהיגי הפדרציה הציונית בבריטניה, הסביר כי רוב רובה של הקהילה היהודית בבריטניה משתייכת לתנועת הליבור הנמצאת באופוזיציה, ומשום כך התקשתה להשפיע על מדיניותה של המפלגה השמרנית השלטת כיום, כלפי מדינת ישראל.

מר ס. שיפטון, מזכיר הפדרציה הציונית בבריטניה, מסר כי בקרוב תפתח יהדות בריטניה בפעולות נרחבות שמטרתן להגיש לישראל סיוע כלכלי, ביחוד על ידי עידוד תיירות מבריטניה לישראל.

„המועצה לקשרים כלכליים אירופה – ישראל" בהאג תסייע לתעשיינים בישראל

תעשיינים בישראל יוכלו לקשור קשרים עם התעשיה האירופית בתחום הידע הטכנולוגי המינהל ובתחום השיווק, המימון וההכשרה המקצועית, בסיועה של „המועצה לקשרים כלכליים אירופה — ישראל", אשר נוסדה בהאג — מסר התעשיין הידוע, מר אוסקר ואן ליר, שנתמנה לאחרונה ליו"ר הועד החדש לארגון הועידה הכלכלית במערב אירופה, במסיבת עתונאים שהתקיימה אתמול בירושלים.

בעמדו על מטרת המועצה ציין, כי זהו גוף חדש אשר הוקם והחל באחרונה לפעול בכיוון לסיוע מידבי, באמצעות המשרד שבו מרוכזת הפעילות השוטפת בהאג. במשרד זה של המועצה לקשרים כלכליים אירופה — ישראל משרת צוות מומחים בשטח הכלכלי עסקי והטכני — הנדסי. תעשיינים ישראליים יוכלו לפנות ישירות בכל מקרה למשרד בהאג לחיפוש קשרים באירופה באחד מתחומי התעשיה והכלכלה. המשרד שיעמוד תחת פיקוחו הישיר של מר ואן ליר יעשה כמיטב יכולתו להקים את הקשרים המבוקשים ויעזר בכך על ידי חברי הועדות הענפיות שליד הועדה הכלכלית ובלשכות המסחר הדו-לאומיות בארצות מערב אירופה.

כנכ"ל משרד האוצר מר א. אגרנט ומנכ"ל משרד המסחר והתעשיה מר ג. להב, אשר השתתפו במסיבה, ציינו, כי בראש המועצה החדשה עומד חבר נאמנים מצומצם המורכב ממר ואן ליר (יו"ר), סיר זיגמונד וורבורג, מאנגליה, והיה פרנסואה עזר, מצרפת, וולטר הסלבך.

מר ליר עצמו החולש ממשרדו באמסטרדאם על עשרות מפעלי תעשיה בכ-30 מדינות שונות מעורב גם בשלוש תעשיות עתירות מדע בישראל. ימים ספורים לאחר פרוץ מלחמת יום הכיפורים הגיע לארץ והציע שירותיו וקשריו למשרדים הכלכליים ולתעשיה בארץ. ביוזמתו הוקמה ועדה של אנשי עסקים מחו"ל כדי לייעץ לממשלה ולתעשיה בחיפוש דרכים להגברת הייצוא לחו"ל.

תוספת שטח לבניית „בית הלוחם" ו„יד לבנים" בחיפה

מאת סופרנו בחיפה

בעקבות מלחמת יום הכיפורים והגידול במספר הנכים החליטה אתמול הנהלת עיריית חיפה להוסיף שטח של 7 דונמים לפרוייקט הבנייה של „בית הלוחם" ו„יד לבנים" הנבנה בכרמל הצרפתי.

התכנית היא להוסיף 70 חדרים לשרותם של חיילים נכים ומשוחררים מצה"ל, להקים בריכה שתהיה נוספת, עוד מקומות חניה וכד'. בסה"כ משתרע השטח המיועד לפרוייקט כולו על 22 דונמים.

אמש קיימה מועצת עיריית חיפה את ישיבתה האחרונה בתקופת כהונתה הנוכחית לפני הבחירות הקרובות. ראש העיריה שנשא דברי פרידה, ציין כי תקופת הכהונה לפני 4 שנים החלה בשגשוג ובהרחבת השירותים היא מסתיימת בשעת חירום ובצמצומים. הוא ציין את השתתפות הברוכה של הסיעות במועצת העיריה והיחסים הידידותיים ששררו בין חבריה. בתקופה זו הוקמו הרבה מפעלים עירוניים, פונו משכנות עוני, נבנו מאות דירות לזוגות צעירים והוקמו שכונות חדשות.

רוממה הצפונית וההדרומית תקרא ע"ש דוד בן גוריון

כן החליטה הנהלת עיריית חיפה להנציח את זכרו של דוד בן גוריון ז"ל ראה"מ הראשון של מדינת ישראל ע"י קריאת רוממה הצפונית הדרומית בכרמל בשם רמות דוד בן גוריון ז"ל.

ירושלים

בעתון העתונאים בירושלים

בעתון העתונאים שיתקיים בליל שבת, כ"ח בכסלו תשל"ד (21.12.73), בשעה 8, בבית העם בירושלים ישתתפו: מר דב ינון, המרצה לענינים ערביים בשידורי ישראל שידבר על „הערבים וועידת ז'נבה"; חנוך סמית, יועץ לממשלה בעניני מחקר ירצה על הנושא: „איך יצביעו הבוחרים לכנסת"? הרב צבי תבורי, ישוחח על „מלחמת המכבים — בימים ההם ובזמן הזה".

תל-אביב

עתון עתונאים: מה יהיה בבחירות?

עתון העתונאים שיערך ביום ב' בבית סוקולוב בת"א יוקדש לנושא: מה יהיה בבחירות. בהשתתפות העתונאים: דן פתיר („דבר"), רן כסלו („הארץ") שלמה נקדימון („ידיעות אחרונות") ומשה מייזלס („מעריב"). עורך: אפרים אבא (קול ישראל). העתון נערך בשיתוף עם האגף לתרבות בעירית ת"א. כרטיסים להשיג בבית סוקולוב.

מועדון קלפים הוצת בת"א

מועדון קלפים הוצת בתל אביב על רקע אי קבלת „דמי שמירה". למסקנה זו הגיעו חוקרי המשטרה, בעקבות הדליקה שפרצה בסוף השבוע במועדון קלפים ברח' ישראליס 9. למקום ולבנין, שהוא בית מגורים, נגרמו נזקים כבדים. אתמול הובא לבית משפט השלום בת"א חשוד בהצתה, עזרא גבריאלי, 30, בת"א.

משרד הסעד סגר מעון למפגרים

מוסד פרטי למפגרים שרמת שירותיו נמצאה ירודה ביותר נסגר היום על ידי משרד הסעד — על כך מסר מר א. הופמן, דובר משרד הסעד.

במוסד חסו כ-30 חוסים סעודיים (חוסים אשר אינם יכולים לטפל בעצמם) ולאחר שהנהלת המוסד לא נענתה לדרישות המשרד לתיקון תנאי החזקת הילדים, נאלץ משרד הסעד לסגרו ולהעביר את החוסים למוסד ציבורי „חברת נעורים" שבגוש תל מונד. החוסים הועברו ע"י מפקחי השרות למפגר למעון החדש, שם ציפה להם בית חדש ומוסק שהוקם במיוחד למטרה זו.

סגירת המוסד הינה בהתאם למדיניות המשרד שנקבעה ע"י שר הסעד מר מיכאל חזני לפיה למרות המחסור במקומות קליטה, אין להשלים עם הימצאותם של מוסדות בתנאים תת-סטנדרטיים.

קריית הממשלה בירושלים תיקרא ע"ש דוד בן גוריון

מאת סופר הצפה בירושלים

מועצת עיריית ירושלים החליטה לקרוא את קריית הממשלה על שם דוד בן גוריון.

היתה זו ישיבתה האחרונה של המועצה לפני הבחירות. ראש העיר מר טדי קולק הודה לכל חברי המועצה וסקר את פעולות העיריה בארבע השנים האחרונות. הביע תקווה שקואליציה זו תקום מחדש לאחר הבחירות. הצהיר שאין לאף צל של ספק שירושלים תשאר מאוחדת בבירת ישראל.

מר קולק יפגש היום עם שר החוץ האמריקני ד"ר קיסינג'ר ויסביר לו את בעית ירושלים.

בשם סיעת המפד"ל דיבר דוד ברגמן שנפרד משני חבריו לסיעה ברוך דובדבני הרב שאר ישוב, העלה על גם את פעילותם הציבורית היכולה לשמש דוגמה לחברי מועצה אחרים.

הרב שאר ישוב כהן הציע לקרוא רחוב על שם ד"ר יעקב הרצוג ז"ל. הוחלט לאשר עקרונית את ההצעה.

הרב כהן הודה לעיריה על החלטה לקרוא רחוב ובית ספר על שם אביו הרב דוד הכהן זצ"ל (הנזיר).

אישר תקציב המועצה הדתית

מועצת העיריה אישרה את תקציב המועצה הדתית. השתתפות העיריה בתקציב מגיעה לשני מיליון ו-340 אלף לירות. בהקשר זה אמר מר ברגמן כי ענייני המועצה הדתית מתנהלים כיום על מי מנוחות.

הוחלט להקים בית אבות ירושלמי ליד מוצא. בדיון שנערך על תכנית הבינוי של מתחם שנלר בצפון העיר, הוחלט לדחות את ההחלטה עד שימצא פתרון לבינוי מחדש של בית החולים „ביקור חולים".

ברגמן העלה את הצורך לסגור בשבת את רחוב הפסגה בבית וגן. מר קולק השיב שיש לדון בזה אחרי שתעבור תקופת החירום.

מלון „מגדל דניאל" נפתח כמתוכנן

מאת סופרנו הכלכלי

למרות המצב הקשה בענף המלונאות נפתח כמתוכנן מלון חדש, „מגדל דניאל", בן 200 חדר שהוקם ע"י חברת „כלל" בשיתוף עם משקיע מחו"ל, מר ל. תמאן.

המלון נפתח אתמול בהרצליה פיתוח לפי לוח הזמנים שנקבע למרות הקשיים של ימי החירום. נדחו רק אירועי הפתיחה הרשמית. מערך העובדים של המלון אורגן מחדש עקב גיוסם של כמה אנשי מפתח.

הנהלת המלון מציינת כי לא בוטלו הזמנות אם כי מספר מזמינים דחה את מועד שהותו במלון. המלון מקווה לפעול בחודשים הקרובים בתפוסה אופטימית-יעילה.

* היפוי שפצע את שני שותפיו בירית אקדח, על רקע סכסוך של פירוק שותפות, נדון ל-4 שנות מאסר בפועל, ועוד 3 שנות מאסר על תנאי. בית המשפט המחוזי הטיל עליו עונש זה, לאחר שהודה כי היה בכוונתו להטיל מום באחד משותפיו ולגרום חבלה חמורה לשני.

ירידה במחירי ההדרים באירופה

מאת סופרנו הכלכלי

ירידה במחירי ההדרים הישראליים בשוקי אירופה חלה בימים האחרונים. המחיר של השמוטי הגיע בשבוע שעבר ל-2.4 דולר תיבה, מחיר שהוא נמוך מהמחיר שנתקבל קודם לכן. עם זאת מחיר זה דומה למחיר של התקופה המקבילה אשתקד. מחירי האשכוליות גבוהים קצת ממחירי אשתקד — 2.80 דולר לעומת 2.75 דולר.

מועצת ההדרים מציינת כי מחיר דומה לזה של אשתקד הוא בעצם ירידה בהכנסות הפרדסנים, כי הוצאות הייצור גדלו מאד השנה.

פיגור קל בכמויות הייצוא

סיכום העונה עד השבוע שעבר מראה, כי נשלחו 94 אלף טונות לעומת 103 אלף טונות בתקופה המקבילה אשתקד. פיגור גדול יש בלימונים 2784 טונות לעומת 4277 טונות אשתקד. כמות השמוטי שנשלחה עד היום היא 25427 לעומת 32419. באשכוליות יש עליה קטנה לעומת אשתקד הכמות היא 47857 טונה. לתעשייה סופקו 44 אלף טונות ולשוק המקומי 16 אלף טונות.

נרשמו לנשואין

ברבנות הראשית והמועצה הדתית ירושלים

בוריאל אליהו בן בצלאל (רוק) מרוקו—ירושלים; אבטלה סולה (שולה) בת דוד (רוקה) מרוקו—ירושלים.

בורוכא מרדכי בן ציון (רוק) ת"א; גל'אגו (גרינשטיין) רבקה בת שלמה — (רוקה) ישראל—חולון.

אודוס ספפן בן דוד (רוק) צ'כוסלובקיה—ירושלים; כהנא שרה בת דוד (רוקה) הודו—חדרה.

עוזיאן (אוריאן) שבתון (רביטי) בן דוד (רוק) פרס—ירושלים; בן-עזרא (נוריאן) מרגלית בת עזרי (עזרא) (רוקה) פרס—ירושלים.

גולדברג ד"ר אנטוני-אהרן-יוסף בן זאב ולסר (רוק) אנגליה—ירושלים (תייר מאנגליה); דובבראו מכלה רות בת בקס (פנחס) (רוקה) אנגליה—ירושלים.

חובב (חבובה) אשר בן נסים (רוק) ישראל—ירושלים; פרידבן עליה בת יעקב-אלחנן (רוקה) צ'כוסלובקיה—ירושלים.

זוברי יאיר בן יוסף (רוק) ישראל—ירושלים; אורנשטיין לאורה מליה (לאה-סלמה) בת אירון (אברהם) (רוקה) — ארה"ב—ירושלים.

בראון (פלול) גבי (גבריאל-מסעוד) בן סלמון (שלמה) (רוק) מרוקו—ירושלים; דניס רוזנהייפר בת לואיס (אהרן) (רוקה) ארה"ב—ירושלים.

בן-קאיר (ליליגסל) כנפה שכואל בן מאיר שבתאי חיים (אלמן) ישראל—ירושלים; ויטסטן לבפי הייה (אהובה) בת ויללה (רוקה) פינלנד—ירושלים.

אליהו צוד יעבדל לטיף בן יוסף (רוק) פרס—ירושלים; סילבסיון ברסה (בריס) בת אברהם (רוקה) ארגנטינה—ירושלים (תיירת מארגנטינה).

אפק (פיציוכה) אריה (אריק) בן כדיים (משה) (רוק) מצרים—ירושלים; קפלן אפרת בת אביגדע (רוקה) ישראל—ירושלים.

פנטל יצחק בן בנדים (רוק) רוסיה—ירושלים; קוהאס לואית בת יוסף (רוקה) ישראל—ירושלים.

פוקס הרי (מנחם צבי) בן בני (בן-ציון) (רוק) רומניה—ירושלים (תייר מקנדה); מישמש קטלין בוי (תרצה-זהורה) בת וולתר (רוקה) ארה"ב—ירושלים — (תיירת בארה"ב).

סופר צדוק בן יחזקאל (רוק) ישראל—ירושלים; ליבליך גאבי (אהובה-ריה) בת אתולר (אונה) (רוקה) רומניה—ירושלים.

קנסר סלהמון (שלמה) בן סימון (שמעון) (רוק) מרוקו—ירושלים; בן חמאו (בן-חמו) שושנה בת אברהם (רוקה) ישראל—ירושלים.

בורוזי עשות בן כדורי (אלמן) טורקיה—ירושלים; בן שבחות בת דוד (רוקה) עיראק—מבשרת ירושלים.

אברביל ואקי (יצחק) בן מקס (מרדכי) (רוק) מרוקו—ירושלים; כהן רבקה בת ביסאל (רוקה) ישראל—ירושלים.

רוזנברג צליק (בצלאל) בן חיים (אלמן) רומניה—ירושלים; ברגר (לביה קריסטל) נחה בת משה (אלמנה) רוסיה—ירושלים.

לוי אפרים בן יוסף (רוק) פרס—ירושלים; עזיזה כרמלה (נרגיה) בת נחום (רוקה) עיראק—ירושלים.

שליזינגר לאופולד (לייב אריה) בן נתן (רוק) רומניה—ירושלים; מזור (מוסקוביץ) ליאורה בת יהודה (רוקה) ישראל—ירושלים.

אבוגור שכואל בן נסים (רוק) מרוקו—מבשרת-ציון; אוחיון קולט בת חנניה (רוקה) מרוקו—ירושלים.

סיאני חיים בן משה (רוק) ירושלים; כהן זהלוך בת שבתאי (רוקה) מרוקו—מבשרת ציון.

בן ציון דוד בן משה (רוק) ישראל—ירושלים; הרוש שרה בת משה (רוקה) מרוקו—ירושלים.

איזנבגד אליעזר בן בן ציון (רוק) ישראל—כפר-תהילים; בישון אנים (ענת) בת חביב (רוקה) מרוקו—ירושלים.

אשראס לוד בן סלומון (רוק) מרוקו—ירושלים; בורזה אנים (חנה) בת סלמון (שלמה) (רוקה) מרוקו—שדרות.

פנחס (פנחסי) יצחק בן אברהם (רוק) ישראל—ירושלים; סוכת שולה (שלוימה) בת יעקב (רוקה) אלג'יר—ירושלים.

כתראל (קטרל) חיים בן אברהם (לוינ- רוקן) רוסיה—ת"א; גרוסברג יוכבד בת חנוך זנוויל (רוקה) ישראל—ירושלים.

הררה יוסף בן חנניה (רוק) ישראל—ירושלים; סחרור אור לי בת אברהם (רוקה) ישראל—תל-אביב.

כהן שאול בן משה (רוק) טוניסיה—ירושלים; כתאלב (כותלם) דיוואן בת כדורי (רוקה) ישראל—ירושלים.

כהן אהרון בן סלכה (רוק) ישראל—ירושלים; קמחי לילי (לאה) בת משה (רוקה) ישראל—ירושלים.

לשכת הרבנות באר-יעקב

דוד פרץ בן מסעוד (רוק) מרוקו—אופקים; באהרון כולל בת שבעון (רוקה) ישראל—באר-יעקב.

בוב אוסו אלחלל בן יעקב (רוק) ירושלים; אופיר שרה בת יוסף (רוקה) ירושלים—באר-יעקב.

הרב משומר צוברי, גדייבנה

פור אברהם בן כלוף (רוק) גדייבנה; נעים עליזה בת יוסף (רוקה) מושב-בצרון.

אליגרלי יהודה בן משה (רוק) גדייבנה; גיני כלכה בת ישראל (רוקה) גדייבנה.

בחוה אבנר בן כדורי (רוק) גדייבנה; באה בכוס שושנה בת אקאגאן (רוקה) יבנה.

תוצאות הבחירות למועצת פועלי קרית שמונה

ועדת הבחירות למועצת פועלי קרית שמונה ולועידות ההסתדרות התכנסה אתמול לישיבה באולם הישיבות של המועצה לסיכום תוצאות הבחירות וחלוקת המנדטים.

רשימת „אמת" קבלה 11 מנדטים. רשימת „חל-טפ" קבלה 5 מנדטים, רשימת העובד הדתי קבלה 3 מנדטים.

יו"ר הועדה, מר אשר נגרי, מסר כי מתוך 6115 בעלי זכות בחירה הצביעו בפועל 4474 איש. מתוך מספר זה נמצאו 75 פתקים פסולים או ריקים.

תורנות בתי מרקחת

ירושלים: „אורה", המלך ג'ורג' 27, טל. 2203; „זכרון משה", ישעיהו 10, טל. 328285; „פטריה", סלאח אל דין, טל. 284123.

תל אביב: „בני", דיזנגוף 174, טל. 222386; „פרנקל", המלך ג'ורג' 28, טל. 223721.

פתח תקוה: „פישבייך", חפץ חיים 6, טל. 911541.

בת ים: „התמר", דניאל 4.

חולון: „אסותא", טרומפלדור 4.

רמת גן והסביבה: „הרצל", הרצל 52, טל. 722372.

בני ברק: „נחמיה", נחמיה 2.

הרצליה והסביבה: „ד"ר ברניקר", סוקולוב 28, הרצליה.

נתניה: „נתניה", הרצל 11, טל. 22842.

רמלה לוד: „רמלה", הרצל 75, רמלה.

באר שבע: „אסותא".

לשכת ההוצאה לפועל חיפה

תיק 25195/71 ת"א

הודעה בדבר מכירת מוחצית דירה

הנושה: מנחלפליב יוסף

החייבת: מויפמר הלנה יוסף

מוצע בזה למכירה מוחצית דירה הנמצאת בגוש 11562 חלקה 80/2 שטח 87.88 בקרית מוצקין.

תיאור הדירה: 3 חדרים, הול פתוח לחדר, מטבח ושרותים בקומת הקרקע.

מצב הדירה ירוד, הערכה — 16,000 ל"י.

הדירה תפוסה.

על המציע להפקיד 10 אחוז מסכום ההערכה וזה תוך 30 יום מפרסום מודעה זו.

נחמני משה
המוציא לפועל

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב—יפו

תיק עזבונות 4658/73

בענין: המנוח פרידריך אדולף אסינגר, נושא תעודת זהות מס' 0129340, אשר נפטר בגבעתיים ביום 26.10.1973.

המבקשה: מרגוט אסינגר, המיוצגת ע"י עוה"ד ל. אקר ו/או פ. וולובלסקי ו/או י. עוזיאלי ו/או א. ד. אקר, שכתובתם להמצאת כתבי בי-דין היא רחוב אחד העם 30, תל-אביב.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה לבית משפט נכבד זה בקשה למתן צו קיום צוואת המנוח ולמנוי מנהל עזבון. הנני מזמין כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוח ורוצה להתנגד לבקשה, להגיש תוך שבועיים ימים מיום פרסום הזמנה זו, את טעמי התנגדותו שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב—יפו

תיק עז. 4697/73

בענין: עזבון המנוח דוד לייבוף מילנר מסורקו פיגלנד שנפטר ביום 28.12.49.

המבקשים: שכנה לייב (ליאו) מילנר, פיינה (פני) מילנר, הריט מילנר, סיב מילנר, ע"י ב"כ כוחם ברוך גלעדי, עו"ד מרח' יהודה הלוי 94 תל-אביב.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה לבית משפט זה בקשה ליתן צו המכריז על ירושת המנוח הנ"ל ולמינוי המבקש שכנה לייב (ליאו) מילנר בתור מנהל העזבון והנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוח והרוצה להתנגד להכרזה ולמינוי להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו התנגדות לבקשה, שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב — יפו

תיק עזבונות 4664/73

בענין: עזבון המנוח אברמוביץ ישראל מגדל ת. ז. 78767 שנפטר ביום 6.9.1973.

ובענין: המבקשת: אברמוביץ חנה ת. ז. 78768 ע"י ב"כ עוה"ד יחיאל ציק ו/או מנחם כייזליש מרחוב דיזנגוף 8, תל אביב.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגש לבית המשפט בקשה לצו ירושה של המנוח הנ"ל. כל המתנגד לבקשה יגיש, תוך ארבעה עשר יום מיום פרסום הזמנה זו, את טעמי התנגדותו, שאם לא כן בית המשפט יתן צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי תל אביב — יפו

תיק עזבונות 4720/73

בענין: ירושת המנוח נוחם מרקוס יעקב איזנברג ז"ל, שנפטר ביום 7.11.1973 בתל-אביב.

המבקשים: חנה, אהרון אורי ונעמי איזנברג בתל-אביב.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה לבית המשפט בקשה ליתן צו המכריז על ירושת המנוח הנ"ל.

הנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון שההכרזה מתיחסת אליו, והרוצה להתנגד לה, להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו, התנגדות לאותה הכרזה, שאם לא כן, יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל-אביב—יפו

תיק עזבונות 4725/73

בענין: חוק הירושה.

ובענין: עזבון המנוחה ברגה בר-אוב (בקודם הרשלר) אשר נפטרה בקייפטאון דרום אפריקה ביום 2.3.69.

ובענין המבקשת: אנה אהרו ורינגרופ בקייפטאון דרום אפריקה ע"י ב"כ עוה"ד אברהם נאמן ו/או אביבה נאמן משדרות רוטשילד 2 תל-אביב.

הזמנה

להוי ידוע כי הוגשה לבית המשפט בקשה למתן צו קיום צוואה של המנוחה הנ"ל ולמתן מינוי מבצע הצוואה והנני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוחה והרוצה להתנגד למתן צו קיום הצוואה ומנוי מבצע הצוואה — להגיש תוך 15 ימים מיום פרסום הזמנה זו כתב ההתנגדות לצו המבוקש. שאם לא כן יתן בית המשפט צו כטוב בעיניו.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

בבית המשפט המחוזי בתל אביב — יפו

תיק עזבונות 4035/73

בענין עזבון המנוחה שירין כהן ז"ל שנפטרה ביום 21.8.73 ברחובות.

המבקש: יצחק שירין.

להוי ידוע כי הוגשה לבית המשפט בקשה ליתן צו המכריז על ירושת המנוחה הנ"ל.

כל המתנגד לבקשה זו יגיש תוך 15 יום מיום פרסום הזמנה זו את טעמי התנגדותו שאם לא כן יתן בית המשפט צו כאמור.

דוד ולך, שופט
רשם בית המשפט המחוזי

הזמנת נושים לפי סעיף 99 לחוק הירושה תשכ"ה—1965

עזבון המנוח דוד בן-דוד

בת.ע. 3828/73

בהתאם לסעיף 99 לחוק הירושה הנני מזמין בזאת את נושי המנוח להודיע לי בכתב על תביעותיהם תוך 3 חודשים מיום פרסום הודעה זו.

ד"ר י. נאמן, עו"ד
מנהל עזבון

בתי קולנוע ירושלים

אורגע — קליאופטרה ג'ונס
ארנון — המסה הכועספת
הבירה — התכא

בתי קולנוע תל-אביב

אסתר — מלכות התופש (5)
גורדון — הבלונדיני עם הנעל השחורה (30)
גת — טיט יסילי (13)
חן — הספר הפצוע (6)
פאר — היורש (3)
סינרמה — 55 יום בפקינג
דרייב אין — קפרודיה בסופרמרקט 7.15, האגרום 9.30
תבור — המבורים לתאוה
ליבור — מי רצה את סילה?

בתי קולנוע חיפה

אורה — הבלונדיני עם הנעל השחורה (2)
אמפיתיאטרון — שאפט באפריקה (2)
אורלי — אתה חי רק פעמיים
ארמון — מצל עץ תלוי
מירון — גבורי העולם
עצמון — הבריחה (4)
רון — בצל הזהב השחור
חן — פסטיבל וולט דיסני

היום

יום שלישי כב' כסלו תשל"ד 18.12.73

פר' מקץ

הפרק: מלכים א' כא-כב; המשנה: זבחים ח, י-יא; הדף: זבחים עט; ההלכה: אורח חיים שג, ג—ה.

שידורי ישראל

חדשות בעברית

6.00 (גל ב'), 7.00 (ב'); 8.00 (ב') 9.00 (ב'); 10.00 (ב'); 11.00 (ב'); 12.00 (א' ב'); 13.00 (א' ב'); 14.00 (א' ב'); 15.00 (א' ב'); 16.00 (ב'); 17.00 (א' ב'); 18.00 (א' ב'); 19.00 (א' ב') 20.00 (א'); 21.00 (ב'); 22.00 (א' ב') 23.00 (א' ב'); 24.00 (א' ב'); 01.00 (א' וב').

שידורי תכנית.. לעולים (ב') עברית — 19.00; יידיש — 19.10; לאדינו — 20.00; מוגרבית — 20.15; רומנית — 20.30; רוסית — 20.45.

רשת א'

08.05 „קונצרט בוקר" 11.00 עברית לעם 11.15 שידורים לתלמידים בבתי הספר היסודיים 11.35 שיר ושזמון 12.15 אנגלית למתחילים 13.00 „בתי היום" 13.25 „קונצרט בצהרים" 14.10 לאט ולילד הילדים הגדולים 14.35 „בארץ הלהט" 15.05 „רצף רפסודיה" 16.05 רגע של עברית 16.06 ספר חדש — סיפור 16.10 השער בהלכה 16.30 רסיטל 17.05 „צליליים" 17.55 חדשות באנגלית 18.05 על אנשים ומספרים 18.25 עד כאן עברים 18.55 להקלעי 19.25 קלאסי וקל 19.50 פרקי היום בתנ"ך: מלכים א' פרק כא-כב — קריאה בפי צביקה גורביץ 20.05 זכרונות ארץ-ישראל 20.15 „לקראת קונצרט" 20.30 התזמורת הסימפונית ירושלים 23.00 „הלילה הזה" 23.25 בכיה סוביקלה.

רשת ב'

08.11 „בוקר טוב" 09.55 בעקבות החדשות 10.05 כאן בבית 11.40 לאן הערב 12.05 „בבוקר יהבר" 12.30 „תן חיוך" 13.25 שירי כסלו 13.45 תצפית בחירות לכנסת 14.10 המבזק 15.05 „הרוף" 15.53 16.05 רגע של עברית 16.06 „דרכון לזכרי" 16.30 17.05 שאלה של טעם 18.05 הצבעה בחירה לכנסת 18.30 שירים לאהבה 18.45 היום בספורט 21.05 „בצל קורה" 22.05 23.00 „הלילה הזה" 00.05 מוסיקות לא נים 01.05 עד אור הבוקר — מוסיקה ובשורות.

גלי צה"ל

06.05 בלילי בוקר 06.55 07.55 08.05 גלי-צה"ל יומן הבוקר 11.05 11.55 12.05 גלי-צה"ל — יומן הצהריים 13.30 13.55 הודעות לחיילים 14.05 14.55 16.05 17.05 גלי-צה"ל — יומן הערב 17.40 18.05 19.05 20.05 20.30 ברגעים — שירים לפי בקשות 22.5 00.05 גלי צה"ל — יומן חצות 00.30 זר ברוניות.

טלוויזיה כללית

17.30 הודעות 17.32 18.00 18.30 מבזק חדשות (ערבית) 18.32 פולקלור 18.45 19.00 19.30 חדשות בערבית 19.50 שידורי תעמולת לבחירות לכנסת 20.00 מבט 20.30 21.30 22.20 22.50 23.40 סופו של יום — תישט.

טלוויזיה לימודית

08.15 08.40 09.05 חשבון ד' 09.25 אנגלית ה' 10 אנגלית ס' 10.20 אנגלית ד' 11.05 גיאוגרפיה ס' 11.25 אנגלית ד' 12.00 אנגלית י' 12.30 אנגלית ה' 13.00 13.40 16.00 הדרכה למורים.

לוח הצפה

• אשה או נערה רצוי דתית ללינה עם אשה מבוגרת בחיפה חדר מיוחד ללא תשלום. לפנות טלפון 667827 או ת"ד 450 חיפה.

למסדרי קדושין בארץ

הרבנות הראשית לת"א-יפו מבקשת להודיע לה אם מכנו יוסף ת. ז. 3/585361 בעל תעודת גירושין מס. 33360 ביום כ' אדר ב' תשכ"ה נרשם אצלכם לנשואין. הנ"ל טוען כי תעודת הגירושין שלו אבדה.

תיאטרוני ישראל

18.12.73 הערב

הבימה:

שלום שלום ואין שלום:
תל אביב האולם הגדול ב-5.00 אחה"צ

כך אוהבים האחרים:
תל-אביב, האולם הקטן ב-7.00

הקאמרי:

מסודים אחרונים:
תל אביב

כב"ב בעיניכם:
חיפה

בכוויאד גבוהה:
צה"ל

התיאטרון העירוני חיפה

מסודים אחרונים:
תל אביב

כטוב בעיניכם:
חיפה

בשירות צבאי:
צה"ל

הצפה

עתון יומי

HATZOFE DAILY

המו"ל: הצופה בע"מ. עורך ש. דון-יחיא. מערכת ומנהלה תל-אביב, רח' המסגר 66. טל. 35421. ת"ד 2065. המשרד בבית הדואר 41144 * סניף ירושלים: רח' בן יהודה 3, ת"ד 1148. טל. 234910, 523344, 35609. * סניף חיפה רח' ארלוזורוב 3, טל. 463628. דפוס העשור בע"מ, ת"א. רח' המסגר 66. טל. 31554.

•

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכותבן

איך תשמחי בימים אלה את משפחתך ותכבדי אורחים בחנוכה?

בקרו בתערוכה

שתתקיים מטעם בית המדרש הממלכתי לתזונה ולכלכלת-הבית ביום חמישי 20.12.73 משעה 3—6 אחה"צ בספרית בית-העם, הדר קריאה לאשה, רחוב בצלאל בירושלים.

דמי חנוכה - ספר לילדיך

ספרי „פז"
ספרי „ורד"
ספרי „פלא"

עדיין במחיר 2.45 ל"י לפני ההעלאה

ספרי הילדים מלאי העניין המודפסים בצבעים מרהיבים

הוצאת עמוס
הפצה סטימצקי

דרוש מדריך במפעל שקום יפו

כישורים רצויים:
בוגר בית-ספר מקצועי, הכשרה או נסיון מעשי בהדרכה

המשכורת לפי י"ד אחיד (1050 ל"י ברוטו)

*

מעוניינים יפנו טלפונית 826391, ת"א או בכתב ת.ד. 15002, תל-אביב.

...לפיכך נתכנסנו, אנו חברי מועצת העם... ומכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל היא מדינת ישראל!

בן-גוריון במעמד כתול: בהכרזת המדינה ו... בשדה בוקר.

מעבר זה ועוד רבים אחרים משוחזרים בדיוק מדהים במוזיאון השעוה הישראלי.

לחיילים הנחה!

ארמון שלום
מוזיאון השעוה הישראלי

פתוח במגדל שלום מאיר מ-10 בבוקר עד 7 בערב. במוצ"ש מ-5 עד 10 בלילה.

הודעה

בהתאם לסעיף 190/ב לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965

נמסרת בזה הודעה שהועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב הרצליה בתוקף סמכותה לפי סעיף 190/ב' לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965, עומדת לתפוס חזקה ברצועת אדמה מחלקות: 94, 93, 92, 91, 90, 89 בגוש 6670 המיועדות להרחבת רחובות שפרינצק, הנשיא הדרך פנימית בהתאם לתכנית מפורטת מספר 1028 ובהתאם לסעיף 190/ב' לחוק התכנון והבניה תשכ"ה—1965.

יוסף נבו — ראש העיריה
יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה מרחב הרצליה

מדינת ישראל
משרד הדתות — המחלקה להווי דתי
משרד הדתות — מחוז תל-אביב והמרכז

כנסי רועי חנוכה תשל"ד

לקראת חג האורים יערכו מסיבות וחגיגות מרכזיות בהשתתפות רבנים והשו"בים המקומיים, הועדים הדתיים והמקומיים ונציגי משרד הדתות בישובים דלקמן:

...יב — ביום שלישי, ל' כסלו תשל"ד בשעה 4.00 אחה"צ בבית הכנסת המקומי בהשתתפות ר' י. אהרון, השו"ב המקומי הרב ש. צדוק.

... — ביום שני, כ"ט בכסלו תשל"ד, בשעה 6.00 בערב בביה"ס ...רפבים בהשתתפות הרב ש. צלח, בתכנית: להקת חזנות, המנחה מר ש. שאול מזכיר המוה"ד במקום.

... — ביום רביעי, א' טבת תשל"ד בשעה 6.00 בערב בבית הכנסת המרכזי שערי צדק, בהשתתפות השו"ב המקומי, הרב ש. צלח, המנחה דניו יחיה, יו"ר הועד הדתי במקום.

...נה — ביום שני, כ"ט בכסלו תשל"ד בשעה 6.00 בערב בבית הכנסת המקומי בהשתתפות הועד הדתי והשו"ב המקומי ר' אליהו דיין.

...צניה — ביום חמישי כ"ה בכסלו תשל"ד בשעה 4.00 אחה"צ בהשתתפות השו"ב המקומי, ומר י. אפלבוים.

...נחמיה — ביום שני, כ"ט בכסלו תשל"ד בהשתתפות הועד הדתי והרב המקומי הרב ע. לוי.

...עוזיאל — ביום שלישי, ל' בכסלו תשל"ד בהשתתפות הרב המקומי ב. אסולין, ומר י. אפלבוים.

...עדיף — ביום ראשון, כ"ח בכסלו תשל"ד בשעה 6.00 בערב בהשתתפות הרב המקומי הרב א. תם, הרב ש. צלח.

...בח — ביום שני, כ"ט בכסלו תשל"ד בשעה 6.00 בערב בבית הכנסת המקומי בהשתתפות הועד הדתי והרב המקומי הרב ס. עוכשי.

...גילי — ביום שלישי, ל' בכסלו תשל"ד בשעה 4.00 אחה"צ בבית הכנסת המקומי בהשתתפות השו"ב המקומי ר' ז. כהן.

...רון — ביום שלישי, ל' בכסלו תשל"ד בשעה 4.00 אחה"צ בהשתתפות הועד הדתי והרב המאמץ הרב ע. לוי.

... — ביום חמישי, כ"ה בכסלו תשל"ד בשעה 4.00 אחה"צ בהשתתפות הועד הדתי הרב ע. לוי הרב המאמץ.

... — ביום ראשון, כ"ח בכסלו תשל"ד בשעה 5.00 אחה"צ בהשתתפות הועד הדתי, הרב המקומי הרב מנחם ס. שמעון.

...ים — ביום ראשון, כ"ח בכסלו תשל"ד בשעה 6.00 בערב בבית הכנסת המרכזי בהשתתפות השו"ב המקומי, הועד הדתי הרב ש. צדוק, מנחה מר ר. שוהם יו"ר הועד הדתי המקומי.

... — ביום שלישי, ל' בכסלו תשל"ד בשעה 6.00 בערב בבית הכנסת המרכזי בהשתתפות הועד הדתי והרב המקומי, הרב ש. עמר.

... — ביום שני, כ"ט בכסלו תשל"ד בשעה 4.00 אחה"צ בבית הכנסת המקומי בהשתתפות השו"ב ר' חיים וולף ומר י. אפלבוים.

...מן — ביום חמישי, כ"ה בכסלו תשל"ד בשעה 6.00 בערב בבית הכנסת בהשתתפות הרב ש. נגר, הרב ש. צלח, ומר ... יו"ר הועד הדתי במקום.

... — ביום רביעי, כ"ד בכסלו תשל"ד בשעה 4.30 אחה"צ בהשתתפות הועד הדתי השו"ב המקומי ר' א. דדון.

...כאוך — ביום חמישי, כ"ה בכסלו תשל"ד בשעה 6.00 בערב בהשתתפות הועד הדתי והרב המקומי הרב ס. נסים.

... — ביום חמישי, כ"ה בכסלו תשל"ד בשעה 5.00 אחה"צ בהשתתפות קוקלה מיכאל, השו"ב המקומי ר' י. פורטל הרב ש. צדוק.

האוניברסיטה העברית בירושלים

שולחת את ברכתה הנאמנה
מביעה את הערכתה ואת הוקרתה לכל מוריה עובדיה ותלמידיה המגויסים

...ו שואפים לקיים קשר הדוק עם מגויסיה ומבקשים מכל אלה שטרם הודיעו את כתובתם הצבאית מספרם האישי — לעשות זאת בהקדם.

...ים ומורים מתבקשים להודיע הפרטים הנ"ל בכתב ...רות הפקולטות ולבתי הספר.

...ם מינהליים וטכנאים מתבקשים להודיע הפרטים הנ"ל למחלקה שבהם הם עובדים.

המועצה הדתית נצרת עלית

אבלה על הסתלקותו ללא עת של

...ג רבי אברהם אבו־חצירא

רבה של רמלה

ומביעה תנחומים למשפחה האבלה
בנחמת ציון וירושלים ינוחמו

صكنا من الاهل

„אגד" ו„דן" נערכים לקליטת נוסעים שיתווספו

מאת סופרנו לענייני תחבורה

הקואופרטיבים התחבורה „אגד" ו„דן" נערכים לקליטת הנוסעים שיתווספו עם השבתת הרכב הפרטי ביום אחד בשבוע.

הפעולה הציבורית כעת היא הכשרה נהגים להפעלה מלאה של צי הרכב, שבחלקו עומד ללא הנעה עם גיוס הנהגים לצבא.

הקואופרטיבים קיבלו רשות ממשרד העבודה להעביר במבחני רישוי לנהגי אוטובוסים. דבר המקצר את הפרוצדורה ומאפשר להכניס את הנהגים החדשים במהירות לעבודה. כאמור יש צורך של נהגים הבאים לעבוד בקואופרטיבים היא נהגי כשאיות של מצאו בחוסרי עבודה עקב גיוס הרכב. כמו כן באים עובדים שנפלטו מהעבודה במפעלים שונים. בהוות האריך בתכניות גם להכניס לעבודה נהגות. הללו מבכירות כבר בקורסים מיוחדים של משרד העבודה.

300 נהגים חדשים ב„אגד"

בהנהלת „אגד" נמסר לסופרנו כי עד כה הוכשרו והוכנסו לעבודה 400 נהגים. מספר זה אינו מספיק כי לצורך ההפעלה ההדרגתית במתכונתה הנוכחית דרושים אלף נהגים. להם עליה תקינה הכוללת 2500 נהגים. הקואופרטיבים ביקשו להחזיר מספר זה של נהגים מהצבא אך הוריעה הפליגה על שיחרור וגם בלבד עתה מחכים לאישור הצבא.

„דן" ביקשה שיחרור 500 נהגים. קואופרטיב זה הכשיר עד כה 60 נהגים ו עתה ממשיכים בהכשרה.

„אגד" פנה למשרד התחבורה וביקש שמנו את ההפעלה ימי השבתון כדי שיוכל בהתאם לכך להכנן את הגביה ההדירית של הנסיעה ביום שבבו בבררי רכב ביום שבתון רכב.

עדיין נוסעים בלי תוויות; לחץ מוגבר על משרדי הרישוי

שני הימים הראשונים של הפעלת שבתון הרכב גרם נהגים המנוחה ברורה של לחץ נוסף על התחבורה הציבורית ומצד שני הקלה בתנועה בכבישים. כי עדיין נוסעות מכוניות רבות בלי תוויות. על כל פנים גם אם תוקף הנכויה בכבישים עדיין קיימת, בעיקר הבעייה של חניית מכוניות בשני צידי הכביש, דבר המפריע לתנועה של הרכב הציבורי.

אתמול נמשך הלחץ הגדול על משרדי הרישוי שבהם צבאו רבים שלא רכשו אתה תוויות בעת שהן חולקו במשרדי הדואר. המשטרה לא רשמה גם אתמול דו"חות לעבריינים אך עצרה הזהירה אותם.

הנוהגים ברכב ממשלתי צריכים לאסוף חיילים ואזרחים

החשב הכללי במשרד האוצר שלח הודעה זו לכל משרדי הממשלה.

„בהיאים בזה בחודש לידיעתם של כל הנוהגים ברכב ממשלתי, כי מוטלת עליהם חובה לאסוף ברכבם חיילים, וכן אזרחים המתקשים להגיע למקומות עבודתם או לחזור לבתיהם.

בביטוח הרכב הממשלתי נכלל ביטוח בעד כל הנוסעים (כולל טרמפיסטים), הנוסעים במכוניות הממשלתיות מסוגי נוסעים, טנדרים, או מסחריות, שהורשו להסיע נוסעים.

זוהתה גופה של איש צוות אניה מאשדוד

הגופה, שנמצאה בחוף קיבוץ געש בצפון בשבוע שעבר, זוהתה כגופתו של יוסף ריוה, בן 27, מאשקלון. הנ"ל היה מנהל עבודה בחברת „ליפי", והיה בצוות שניספה באניה „אנבי" בנמל אשדוד לפני שלושה שבועות.

באסון „אנבי" ניספו כזכור 4 ישראלים ו־17 אנשי צוות. ורק שלושה ניצלו ביניהם ישראלי אחד.

מחיר הדלק לא יועלה בקרוב

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

מחירי הדלק בארץ לא יועלו במשך השבועיים הקרובים וייתכן שההעלאה תידחה לזמן רב יותר. החלטה זו נתקבלה בדיונים פנימיים באוצר.

בחוגי האוצר נמסר לסופרנו כי ההחלטה אינה קשורה רק בסיבות ישראליות פנימיות. בהקשר זה הצביעו על כך שהאוצר לא צפה לאחרונה בהעלאות מחירים גדולות. אך לפני כן על העלאה במחירים יש צורך בהכרעה כוללת של הסוגיה. כן נראה באוצר שמחיר הדלק יעלה בכל מקרה באחוז יותר תוך התאמה להעלאה המחירים בעולם.

דיון במצוקת ישיבות בנ"ע

מאת סופרנו בתל אביב

משלחת של ראשי ישיבות בני עקיבא והישיבות הקבוצתיות, נפגשה אתמול לביתה עם מר צבי סיוון, עוזר שר האוצר, ופרשה בפניו את הבעיות הכספיות של 32 המוסדות שברשת הישיבות, מצוקה שהחמירה במיוחד בישיבות, לאחר מלחמת יום הכיפורים.

חברי המשלחת, הרב א. צוקרמן, אברהם דימנט, הרב כ. סלומון וש. הרשקו, העמידו את מר סיוון על הבעיות, הכוללות בין השאר את הידה של המנהלים האדמיניסטרטיביים בבייטים, ועל ידי כך נמנעת פעילות של ויסות הכספים ומקורות לגביהם. כן עניני האשראי שעלו לאחרונה, וכל מה שקשור בהובלה התבורה, צלה והאביר. לבד בכך חייבים להבטיח תשלומים למבלאי מקום בעבודתה ההוראה ונפסקו כמעט כליל התרומות מחו"ל. כמו כן חלו שיבושים בתשלומי שכר הלימוד של התלמידים עקב גיוס חלק ניכר מההורים.

פרס שוקל הדפסת תוית לשני ימי שבתון רכב

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

שר התחבורה שמעון פרס הודיע לשר הסעד מיכאל חזני כי הוא שוקל אפשרות הדפסת תוית נוספת להשבתת רכב שעליה יהיו מודפסים שני ימים בתוית האחת.

הודעתו של שר התחבורה, באה לאחר שהשר חזני פנה אליו במכתב בו הביע הפתעתו מכך שפקיד הדואר סירב להוציא בעבורו שתי תוויות להשבתת רכבו, ליום שני וליום שבת.

לדברי הפקיד ההוראה היא לא לתת יותר מתוית אחת וכל הרוצה להשבית את רכבו ליותר מיום הרשות בידו לעשות זאת ללא תווית.

שר חזני מציין שהוראה זו תמוהה בעיניו שכן אנו מעוניינים שאנשים ובעיקר שומרי שבת, ישביתו רכבם ליום חול נוסף ליום השבת. הצגת שתי תוויות מסוג זה בחלון הרכב תמריץ אנשים אחרים ללכת בדרך זו.

כאמור הודיע שר התחבורה שהוא שוקל הדפסת תווית מיוחדת שבה יצויינו שני ימים.

ספיר: אלף משאיות כבר הגיעו ארצה

שר האוצר, מר פנחס ספיר, מסר אתמול בוועדת הכספים של הכנסת סקירה על פעולות המשק. בסקירתו הנוכחית של הממשלה, אבר, הסתבכה התוכנית בבניין של 16,000 דירות לנזקקים.

מפעלי הפיתוח של ישראל ירוויחו השנה כ־75 מיליון ל"י, ובשנה הבאה ירוויחו כ־100 מיליון ל"י מזה כמאה מיליון ל"י במפעלי פוספטים. שר האוצר מסר עוד כי נבדקות ההצעות להגביר את חיפושי הנפט בארץ בקצב מהיר.

כן מסר כי כ־1,000 משאיות מתוך 2,500 המשאיות שהוזמנו, כבר הגיעו ארצה. עד סוף החודש יגיעו יתרת המשאיות.

בין הנתונים הנוספים על מצב המשק ציין השר שבחודש נובמבר נרכשו 2,330 מכוניות נוספות לעומת 3,530 בחודש המקביל אשתקד. כן ציין השר שהשיווק והאספקה של מצרכי המזון עמדה במבחן למרות שהצריכה גדלה. לדוגמה, הצריכה של חיטה וקמח גדלה כמעט ב־50 אחוז, הסוכר ב־10 אחוז, שמנים ב־10 אחוז בחודש אוקטובר 1973 לעומת אוקטובר 1972. המלאי של החיטה, סוכר שמנים, בשר וכו' הספיק והוא היום גדול עוד יותר משהיה לפני המלחמה.

גם מבחינה מלאי ושיווק הדלק עבר המשק במבחן.

סיכויים טובים להגברת העלייה מארה"ב

יש סיכויים טובים שהעלייה מארה"ב תגבר בחודשים הקרובים במידה ניכרת. זאת אמר אתמול הרב מרדכי קירשבלום, יו"ר — עמית של המחלקה לעלייה וקליטה, בישיבת הנהלה הציונית שנתכנסה בירושלים בראשותו של היו"ר בפועל מר אריה דולצ'ין.

הרב קירשבלום, שחזר מסיור בארה"ב, מסר כי נפגש לאחרונה עם אלפי יהודים בארה"ב והוא התרשם כי בעקבות מלחמת יום הכיפורים חל שינוי עמוק בקרב יהדות ארה"ב. זיקתם של יהודי אמריקה לישראל היא כיום הרבה יותר עמוקה והדוקה מבפני שהיתה אי־פעם. עד עכשיו בא הדבר לידי ביטוי בתרומות למען המגבית, אבל אין ספק שהתמורה הזאת תביא גם להגברה ניכרת של העלייה מארה"ב. לאחרונה התארגנו קבוצות שונות המתכוננות יחד את עלייתם, ועתה עוסקת מחלקת העלייה והקליטה בהכנת קליטתן של קבוצות אלה.

הרב קירשבלום ציין את קבוצת העלייה שהתארגנה בקרב „ארגון מורים". עד עכשיו נרשמו 300 חברי הארגון וכל אחד מהם הפקיד 1000 דולר. מצפים כי כשתתגשם התוכנית יגיע מספר העולים למעלה מ־1000 איש.

ארגון אחר שהקים קבוצת עלייה הוא „הסתדרות פועלי אגודת ישראל" בארה"ב. ארגון זה רוצה להקים קריה מיוחדת בקרבת ירושלים. בפעולות לעידוד העלייה, אמר הרב קירשבלום, ממלאים בתי הכנסת של כל הזרמים הפקידים הטובים ביותר. במיוחד מצטיינים הרבנים במסירותם לעידוד העלייה ובאירגון פעולות הסברה על העלייה בקרב מתפללי בתי הכנסת.

מושב „נוב" בגולן — למחנה־הקבע

מאת סופר „הצופה" בגליל

חברי המושב הדתי „נוב" יעלו בקרוב למחנה הקבע בגוש רמת־מגשימים־חיספין. על כך מסר א. נחמני, המטפל מטעם ההסתדרות הקיבוצית בהתיישבות רמת הגולן.

כן מסר כי חברי מושב רמות בדרום רמת הגולן, השלימו אתמול את ההעברה לשיכונים החדשים שנבנו עבורם על גבעה המשקיפה על הכנרת.

יוקם כפר תעשייתי של עולי בריה"מ

במקום המחנה שהתפנה יתיישב זמנית גרעין „עליה 70" מבריה"מ המתעתד להקים כפר תעשייתי קואופרטיבי ברמת הגולן. חברי הגרעין רובם אקדמאים. בשלב ראשון הם יועסקו בקבלנות משנה בייצור מוצרי הדיראן.

מחלקת ההתיישבות של ההסתדרות הציונית הקציבה להם בשלב זה רבבות ל"י לרכישת הציוד הדרוש לייצור המוצר של הדיראן. כן מועסקים מספר מהנדסים של הגרעין ע"י חבל הגליל בצפת וע"י מפעלי עמק הירדן.

יתומים ואלמנות של חללים יקבלו פטור מוגדל ממס רכוש

מאת סופרנו הכלכלי בירושלים

יתומים ואלמנות של חללי צה"ל יהיו זכאים לפטור מוגדל ממס רכוש.

עד כה היו יתומים ואלמנות של חללי צה"ל זכאים לפטור בסך שלוש מאות ל"י לשנה על דירת מגורים. סכום זה יוגדל רטרואקטיבית מ־1.4.73 ויועמד על שש מאות ל"י לשנה.

יתום שירש חלקת קרקע היה זכאי לפטור ממס רכוש בסך אלף ל"י לשנה. עתה יוכפל הסכום ויועמד על אלפיים ל"י לשנה.

הפטור על דירת מגורים ניתן לכל השאירים הגרים באותה דירה ואילו הפטור ממס רכוש על בעלות בקרקע ניתן לכל אחד מהיתומים.

סגן נציב מס הכנסה ומס רכוש מר דב סטאוב הסביר שהסדר זה נכנס לתוקפו רטרואקטיבית מראשית שנת

* 5 החודשי מאסר בפועל נגזרו על ברוך הזקוב, מרח' חכמי ישראל בת"א, אשר הורשע בבית משפט השלום בת"א במסירת הודעות סותרות.
* ישראל (בן מקס) וייס, בן 24, מחיפה, ומאיר (בן נחום) גרוסמן, בן 27, מקרית חיים הואשמו בפריצה לדירה ובגניבת רכוש וניירות ערך מתוכה, בשווי של 45 אלף ל"י ו־25 אלף דולר.

אישים ומוסדות

— נשיא המדינה, פרופ' אפרים קציר, קיבל אתמול את מר יהודה נשיא, קונסול כללי של ישראל בסידני, את הנהלת המועצה הציונית בישראל ברשותו של מר אריה צפקי.

— רבנים, חברי התנועה, וקהל רב השתתפו אמש בשמחת הכלולות של דוד, בן חיה ואברהם שפר, מהעובדים הבכירים בשורות התצפוקה בבני ברק, עם בת־אל, תמר בת לאה ויעקב בר נהן, שנערכו באולמי „היכל הפאר" בתל אביב. החתן, הינו נכדו של ר' חיים ספר, מחשובי חסידי קרלין בארץ.

אגוד המושבים של הפועל־המזרחי
המחלקה לתרבות

מסיבות חנוכה במושבים

ביום שלישי, כ"ג כסלו תשל"ד (18.12.73)
בשעה 7.30 בערב
אחיעזר — השר מיכאל חזני: „מלחמת יום הכיפורים — ניתוחים והערכות". משתתפים המושבים: חדיד, ברקת, סירת יהודה והאדרור.

ביום רביעי, כ"ד כסלו תשל"ד (19.12.73)
נחם — בשעה 7.00 בערב. מסיבה לשכבה הצעירה.

ביום חמישי, כ"ה כסלו תשל"ד (20.12.73)
תעוז — בשעה 5.00 אחה"צ, הילולא דר"ר מוצא זצ"ל. משתתפים המושבים: אביעזר, תרום, תעוז, והמסילה ציון — יוצאי קוצ'ין בהשתתפות הרב שלום גמליאל שליט"א והח' חיים ניצן.
אבן־שמואל — בשעה 7.30 בערב, כנס פעילים ממושבי אזור לכיש, בהשתתפות הח' אליעזר אבטבי, הח' יוסי גואסה והח' חיים ניצן.
גפן־תירוש — בשעה 7.00 בערב כנס אזורי בהשתתפות הח' דוד גלס.

ביום ש"ק, כ"ז כסלו תשל"ד (22.12.73)
מחסיה — הרב י. ה. הורביץ שליט"א: פרשת השבוע: בימים ההם ובזמן הזה.

במוצש"ק, כ"ז כסלו תשל"ד (22.12.72)
הכד — בשעה 8.30 בערב, הופעת האמן צדוק קוגל ושירה בציבור.
שדה־יעקב — בשעה 8.00 בערב, ח"כ הרב מ. צ. נריה: בימים ההם ובזמן הזה.
בית־גמליאל — בשעה 8.00 בערב, הרב משה סלומון שליט"א: „בימים ההם ובזמן הזה".

ביום ראשון כ"ח כסלו תשל"ד (23.12.73)
תירוש — בשעה 7.30 בערב, מסיבת נוער לשני המושבים: גפן ותירוש.

ביום שני, כ"ט כסלו תשל"ד (24.12.73)
בית־מאיר — בשעה 7.00 בערב, מסיבת נוער, תכנית מקומית.
ישעי — בשעה 8.00 בערב, מסיבה נוער בהשתתפות האמן מאיר רמז בליווי אקורדיוניסט.
כפר־הרא"ה — בשעה 8.00 בערב, ח"כ יהודה בן־מאיר: „מלחמת יום הכיפורים ולקחיה".
מחסיה — בשעה 7.30 בערב, מסיבת נוער בהשתתפות האמן יוסף סויל.

ביום שלישי, ל' כסלו תשל"ד (25.12.73)
בית־עוזיאל — בשעה 6.00 בערב, הרב בנימין אבולין שליט"א: דברים מענינא דיומא, הקרנת סרט „הכותל המערבי", הופעת הנוער המקומי.
בן־זכאי — בשעה 7.30 בערב, מסיבה לנוער, הופעת האמן מאיר רמז בליווי אקורדיוניסט. דברים: הח' חיים איזנר.

ביום רביעי א' טבת תשל"ד (26.12.73)
אביעזר — בשעה 7.00 בערב, מסיבה אזורית לישובים: תעוז, תרום, נחם ואביעזר. בתכנית האמנותית: הופעה להקה חסידית, שירה בציבור והופעת הנוער בתכנית מקומית.
כפר־יעבץ — בשעה 7.00 בערב, הרב צבי שיינפלד: „הגולן" בליווי שקופיות.
עזריאל — בשעה 8.30 בערב, הרב צבי שיינפלד: „הגולן" בליווי שקופיות.

חזית דתית לאומית - המזרחי הפועל־המזרחי

מטה הבחירות / סניף תל־אביב

●

היום, יום שלישי
כ"ג כסלו (18.12.73)
* בשעה 5.00 בערב ישיבת רכזי האיזורים בסניף המפד"ל רח' אחד העם 108 על סדר היום: הכנת יום ההודיה בהשתתפות הח' י. אליאש.
* בשעה 5.00 בערב פגישת פעילים איזור ג' בבית קרנות הגבל רח' אבן גבירול 157 בהשתתפות עו"ד ב. אירנשטיין הח' י. זכרוביץ.
* בשעה 5.00 בערב — חוג בית ליוצאי הונגריה בבית ד"ר בנזיק פאול, דרך השלום 99, יד אליהו, בהשתתפות ד"ר ד. רוזנצבי ר הח' רופל.
* בשעה 6.00 בערב — ישיבת מטה הבחירות סניף יפו גבעה עליה בסניף המפד"ל רח' רזיאל 3.
* בשעה 6.30 בערב חוג בית בביתו של הח' ד. ביטון שיכון ג' יפו בהשתתפות הח' ש. שוקר.
* בשעה 7.00 בערב — אסיפת חברים, איזור קרית שלום במועדון שעל יד בית־הכנסת רח' מסלנט 26, בהשתתפות הח' פ. שיינמן ושי"ר ת. ב. כסוף.
* בשעה 7.30 אחה"צ — אסיפת חברות במועדון רח' בורוכוב 33 רמת אביב, בהשתתפות הרב ח. זנגפלד, הח' מ. קליב והרבנית מ. צפיר.
* בשעה 7.30 בערב — חוג בית בביתו של הח' י. פרוכטר כהן, רח' נצח ישראל 10, בהשתתפות ד"ר י. רוזנצבי.

●

יום רביעי
כ"ד כסלו (19.12.73)
* בשעה 5.30 בערב — אסיפת הפעילים בבית־הכנסת שערי ציון רח' כנסת 16, בהשתתפות עו"ד ח. מ. בסול והח' ש. האורי.
* בשעה 7.00 בערב — חוג בית לדוברי הונגרית בבית הח' קרפל רח' מסלנט 29 קרית שלום, בהשתתפות ד"ר ד. רוזנצבי.
* בשעה 7.00 בערב אסיפת חברים במועדון שליד בית־הכנסת המשד שינקין בהשתתפות ח"כ מ. פנחסי ד"ר ד. רוזן צבי והח' ל. עזיזי.
* בשעה 7.00 בערב פגישת פעילים איזור יפו גבעה עליה בסניף המפד"ל רח' רזיאל 3 יפו.
* בשעה 8.00 בערב — חוג בית בביתו של הח' י. בנדיד רח' אבן גבירול 201, בהשתתפות: הח"כ א. מלמד.

●

יום חמישי
כ"ה כסלו (20.12.73)
* בשעה 5.00 בערב — חוג בית ליוצאי הונגריה בביתה של הגב' אולגה קלור רח' בן־יהודה 45, בהשתתפות ד"ר ד. רוזנצבי.
* בשעה 6.30 בערב אסיפה בבית הכנסת ע"ש אלי כהן שיכון ג' יפו בהשתתפות הח' פ. שיינמן הח' ש. ביטאי והח' ש. סובליל.
* בשעה 7.30 בערב — חוג בית בביתו של הרב י. איתן, רחוב הלסינקי 17, בהשתתפות ד"ר י. רוזנצבי.

כבוד הרב
עמר שלמה שליט"א
לרגל הבחרך כרב מקומי במגדים
רב ברכות
תזכה להנהיג את עדתך ברוח התורה והתעודה
מברכים
אליהו חן־ציון | דוד דנינו
מחלקת הארגון של הפועל המזרחי

מחלקת
התרבות וההסברה
המפלגה הדתית לאומית · הסתדרות הפועל המזרחי בישראל

אספות הסברה

קרית אתא — היום, יום שלישי כ"ג כסלו תשל"ד 18.12.73 התקיים אספת עם באולם „אורוף" בשעה 7.00 בערב, בהשתתפות ח"כ ד"ר י. בן מאיר. דברי פתיחה: הח' מ. אפרתי. המנחה — הח' שלום מלכה.

ירוחם — מפגש פעילים באולם הסניף בשעה 6.00 בערב, היום, יום שלישי כ"ג כסלו תשל"ד 18.12.73 בהשתתפות הח' ב. נבאי.

רמת־גן — מפגש פעילים היום, יום שלישי כ"ג כסלו תשל"ד 18.12.73 בביתו של הח' ש. גוטליב בשעה 8.00 בערב, רח' האגדה, בהשתתפות ח"כ ד"ר י. רפאל.

חצור — היום, יום שלישי כ"ג כסלו תשל"ד 18.12.73 בשעה 6 באולם הקולנוע, תתקיים אי"ה אסיפת עם בהשתתפות ד"ר י. בורג שר הפנים.

אחיעזר — היום, יום שלישי כ"ג כסלו תשל"ד 18.12.73 בשעה 6.30 בערב, יתקיים כנס אזורי לאזור המרכז במועדון הכפר. בהשתתפות מר מ. חזני — שר הסעד; הח' י. בנבקי.

רחובות — מפגש פעילים יתקיים אי"ה בביתו של הח' נתן עובדיה (רמה) היום, יום שלישי כ"ג כסלו תשל"ד 18.12.73 בהשתתפות הרב ש. ירושלמי, צרפתי רחמים.

גבעת שמואל — היום, יום שלישי כ"ב כסלו תשל"ד 18.12.73 בסניף, בשעה 7.00 בערב כנס פעילים בהשתתפות הח' ב. ישי.

רעננה — מפגש פעילים יתקיים באולם הסניף בשעה 6.30 בערב, ביום שלישי כ"ג כסלו 18.12.73 בהשתתפות הח' אשכבי.

מחלקת
התרבות וההסברה
המפלגה הדתית לאומית · הסתדרות הפועל המזרחי בישראל

אסיפות הסברה

קרית אתא — היום, יום ג' כ"ג בכסלו תשל"ד (18.12.73) יתקיים אספה עם באולם „אורוף" בשעה 7.00 בערב בהשתתפות: ח. כ. ד"ר י. בן מאיר. דברי פתיחה: הח' מ. אפרתי, המנחה: הח' שלום מלכה.

רמת־גן — היום, יום ג' כ"ג בכסלו תשל"ד (18.12.73) יתקיים מפגש פעילים ואוהדים בבית הח' ש. גוטליב בשעה 8.00 בערב ברח' ההגדה, בהשתתפות ח. כ. ד"ר י. רפאל.

הצור — היום, יום ג', כ"ג בכסלו תשל"ד (18.12.73) יתקיים כנס פעילים: בחצור, טבריה, צפת, קרית שמונה, בשעה 4.00 אחה"צ באולם הסניף, בהשתתפות: ד"ר י. בורג — שר הפנים.

חצור — היום, יום ג', כ"ג בכסלו תשל"ד (18.12.73) התקיים אספה עם באולם „סהר" בשעה 6.00 בהשתתפות ד"ר י. בורג — שר הפנים.

אחיעזר — היום, יום ג', כ"ג בכסלו תשל"ד (18.12.73) יתקיים כנס אזורי המרכז במועדון הכפר בשעה 6.30 בערב, בהשתתפות: מ. חזני — שר הסעד. דברי פתיחה: י. בנבקי.

רחובות — היום יום ג', כ"ג בכסלו תשל"ד (18.12.73) יתקיים מפגש פעילים בבית הח' נתן עובדיה בשעה 6.00, בהשתתפות: הרב ש. ירושלמי, ר. צרפתי.

רמת־גן — היום, יום ג', כ"ג בכסלו תשל"ד (18.12.73) יתקיים כנס גבאים ועסקנים באולם „צ'לנוב", רח' ז'בוטינסקי 54 רמת־גן בשעה 7.00, בהשתתפות: ד"ר ז. ורהפטיג — שר הדתות, ב. אדלר — סגן יו"ר העירייה.

רעננה — היום, יום ג', כ"ג בכסלו תשל"ד (18.12.73) יתקיים מפגש פעילים באולם הסניף בשעה 6.30 בהשתתפות הח' א. אסכבי.

רמת־גן — היום, יום ג', כ"ג בכסלו תשל"ד (18.12.73) יתקיים מפגש פעילים בבית הח' לנדאו בהשתתפות: ד. צ'שהאל, רנה ריבקי. בשעה 8.30.

גבעת שמואל — היום, יום ג', כ"ג בכסלו תשל"ד (18.12.73) יתקיים באולם הסניף מפגש פעילים בהשתתפות ב. ישי. בשעה 7.00.

יהוד — ביום ד', כ"ד כסלו תשל"ד (18.12.73) יתקיים מפגש פעילים באולם הסניף בשעה 8.00 בהשתתפות ב. ישי.

תל־אביב — ביום ד', כ"ד בכסלו תשל"ד (19.12.73) יתקיים מפגש פעילים באולם הסניף (המכוך שנקין) בשעה 7.30 בהשתתפות: ח. כ. טובה סנהדראי — סגן יו"ר הכנסת. המנחה: לאה עדיני.

ירושלים — יום ד', כ"ד בכסלו תשל"ד (19.12.73) יתקיים חוג יוצאי דרום אמריקה בבית ד"ר דוד גולדמן, רח' עזיאל 47 בית וגן. בהשתתפות: ח"כ י. גולדשמידט, בשעה 8.00.

הרצליה — יום ד', כ"ד בכסלו תשל"ד (19.12.73) יתקיים מפגש פעילים ואוהדים בבית הח' ג. יוסף בשעה 6.00, בהשתתפות ח. כ. ד"ר י. בן מאיר.

ראשון לציון — ביום ד', כ"ד בכסלו תשל"ד (19.12.73) התקיים אספה עם בשעה 7.00 בקולנוע „ראשון" בהשתתפות ד"ר י. בורג — שר הפנים, ר. בן נתן — מזכ"ל הפועמ"ז.

תל־אביב — ביום ד', כ"ד בכסלו תשל"ד (19.12.73) יתקיים מפגש פעילים בבית הח' בן דוד בשעה 8.00 בערב בהשתתפות ח. כ. אברהם מלמד.

בני־ברק — ביום ד', כ"ד כסלו תשל"ד (19.12.73) יתקיים מפגש פעילים ואוהדים באולם הסניף בשעה 7.00 בהשתתפות: מ. חזני — שר הסעד, ז. המר — סגן שר החנוך והתרבות. המנחה: י. צימרינג.

ירושלים — ביום ד', כ"ד בכסלו תשל"ד (19.12.73) יתקיים מפגש פעילים בבית הח' בוקר בשעה 8.00 בערב, בהשתתפות ד"ר י. רפאל.

קדימה — ביום ד', כ"ד בכסלו תשל"ד (19.12.73) יתקיים מפגש פעילים באולם הסניף בשעה 8.00 בערב בהשתתפות הח' א. אסכבי.

לראש עירית רמלה
מר אהרן אבוחצירא
ולמשפחת אבוחצירא
בכל אתר ואתר
אתכם באבלכם הכבד על מותו ללא עת של
האדמו"ר הרב הראשי של רמלה
הרב אברהם אבוחצירא זצ"ל
בעבודתכם הציבורית ליישוב הארץ וקדושתה תנוחמו
יצחק פרץ, ראש עירית דימונה
ישראל נבון, מ"מ

צו השעה — חסכון!

5

תכניות חסכון לשרותך!

* הפקד עד —.6000 ל"י בתכנית „צמוד 4000" וזכה במענק מידי של 10%.
* המפקיד עד 31.12.73 זכאי להכפיל חסכונו בשנת 1974.
* הקרן והמענק צמודים למדד ונושאים ריבית.

בנק המזרחי המאוחד

אגוד המושבים של הפועל־המזרחי המחלקה לתרבות | המפלגה הדתית־לאומית המזרחי הפועל־המזרחי המחלקה לענ... „חבר הרבנים"

מסיבות ראש חודש טבת במו...
ע"י הרבנים המאמצים

במוצש"ק, כ"ז כסלו תשל"ד (22.12.73) בשעה 8.00
זרחיה — הרב ב. אביעד

ביום שני, כ"ט כסלו תשל"ד (24.12.73) בשעה 5.00
תרום — הרב ב. פ. ט...
ישעי — הרב ש. יגאלי
שיבלים — הרב ש. צדוק
נוחם — הרב ש. י. צדו...

ביום שלישי, ל' כסלו תשל"ד (25.12.73) בשעה 5.00
עוזה — הרב א. בוגר...
רווחה — הרב י. א. גרשם
תעוז — הרב ש. דמא...
פורת — הרב מ. זמל...
ברקת — הרב ש. יגאלי
גאולי־תימן — הרב ר. כהן
שלוה — הרב ש. י. צ...
עזריאל — הרב ש. צלח...
איתן — הרב ד. שקול...

מרכז ההסברה משרד החינוך והתרבות | ארגון „ישראל הצעיר" חיפה

מסיבת חנוכה

תתקיים אי"ה מחר בערב יום ד' נר ראשון של חנוכה (19.12.73) בשעה 7.30 בערב, במלון „ציון" רח' ברוולד, הדר הכרמל.
בהשתתפות: הרב ד"ר ר. ש. ווינברג
העתונאי יהודה עזריאלי
הנושא: מערכות ישראל אז והיום
תכנית אמנותית: החזן משה שביט
בליווי מוזיקלי ע"י יצחק הילמן

ב"ה
הסתדרות הפועל המזרחי
מחלקת התרבות | סניף תל אביב

מחר יום רביעי כ"ד בכסלו תשל"ד אור לנר ראשון בחנוכה (19.12.73) בשעה 5.00 בבהכ"נ שערי ציון של עולי עדן תתקיים אי"ה

מסיבת חנוכה

בהשתתפות:
עו"ד ח. מ. בסוק, סגן ראש העיר
הרב ז. כהן, רב השכונה | הרב מ. משה רב ביהכ"נ
הרב י. מזרחי רב השכונה | המנחה מר ש. קצב

ביום חמישי כ"ה בכסלו תשל"ד (20.12.73) נר שני של חנוכה בשעה 7.30 בערב באולם רח' אחד העם 108 תתקיים
מסיבת חנוכה
על הנושא: נס חנוכה בימים ההם ובזמן הזה
ירצו: מר פ. שיינמן — יו"ר המועצה הדתית
הרב ש. פרנקל

הסתדרות נשי מזרחי באמריקה
בית צעירות מזרחי תל־אביב
חוג תל־אביב

הציבור מוזמן
לשוק חנוכה
כל ההכנסות קודש לקניית צרכי דת לחיילי צ...

בבזר יימכרו: עבודות מלאכת יד · תפורה · דברי סריגה · דברי מאפה ומזון — מעשה ידי תלמידות בית צעירות מזרחי תל־אביב עם חוג תל־אביב של הסתדרות הנ... באמריקה.
השוק יתקיים ביום ד' כ"ד בכסלו תשל"ד (19.12.73), מ־11.00 עד 16.00, בבית צעירות מזרחי רח' דב הוז 18/16.
ארוחות צהריים תוגשנה בשעה 12.30.

פאות פפויפר

אנו מזמינים את לקוחותינו ואת ידידותינו לראות את הפאות האופנתיות החדישות ביותר
אלורה
תוצרת חוץ ותוצרת עצמית
כמו כן פאות משער משובח עם התאמה אישית
נשי מגויסים מקבלות הנחה מיוחדת
בא לבקר בלי התחייבות
בני ברק רח' סעדיה גאון 8
טל. 787638 קו 54—61

מלון הלר החד...
טבריה, קרית שמוא...

לקראת חג החנוכה
הנחות מפתיעות
—.40 לירות פנסיון מלא
* אכסניה ושרותים צמודים
* תחבורה ישירה למרחצאות בחמת...
* מטבח מעולה
■ בהזמנות נא להתקשר — טלפון 20577

קהילה דרום־אמריק...

מעוניינת להתקשר בחוזה עם
רב צעיר מוסמך
דינמי אורתודוכסי, בעל השכלה כללית ...
לשם ניהול חיי הקהילה
על המועמד לדעת נוסף לשפה העברית גם ... לצרף תולדות חיים, תעודות והמלצות
*
את ההצעות יש לשלוח בהקדם לפי ת.ד. 2849 ירושלים

THE LIBRARY — THE UNIVERSITY OF

...ראת ועידת השלום בג'נבה

ד"ר י. רפאל

...מקביל לשיחות ...לום יש להגביר ...כוננות בחזית

...האם בכוחה המפלגה של ...יי להרים ...קבלת ההחלטות בתחום החוץ ...בטחון?

י. רפאל: התשובה היא ...בהחלט כן. לא רק שבכוח ...ובאפשרותה לתרום ולהשפיע ...ידי החלטות וקבלת הב־ ...בתחום המדיני, הבטחוני — ...יתה כן גם בעבר. בעבר ה־ ...ור ובעבר הלא כל כך רחוק. ...די החלטות רבות בשטח זה, ...המפד"ל והיתה השפעה. ...ידועות לי עבודה ב־ ...ומות שלנו, שאומצו בהמשך ...ידי אחרים, מהן שהפכו ...רשמי של המדינה. ...ם שונים לא אוכל במסגרת ...א דוגמאות, הן משום ש־ ...הן מעורבים אישים אחרים ... חובת הסודיות חלה עדיין ...ישיבה של ועדת השרים ל־ ...ץ ובטחון בממשלה ההוד־ ...קמת „מטבחים" פרטיים ו־ ...בקומה היו מודל רציני ... תמה על השרים שהשלימו ...זה, אבסורד כזה לא יישנה ... זה יוסד עם הקמת ה־ ...אם אמנם המפד"ל תשתתף.

ת. לפי הערכתנו צפויות למדינת ישראל במספר שנים קשות הן מבחינה מדינית־בטחונית והן מבחינה כלכלית־חברתית.

גם אם תקויים ועידת השלום היא לא תפסק סכסוך לפתיחותה, היא עלולה להמשך זמן רב תוך הכרח בכוננות צבאית מלאה.

גיוס כוח האדם ומשאבי המשק יחייב הטלת מעמסת חובות על ה־אזרחים ואמצעים לחיזוק רוח עמידתם. גם ההכרעות הפוליטיות ה־היינה גורליות. נוח אמנם לקבל החלטות בממשלה מצומצמת, אולם טוב יותר שהם מתקבלות על דעת רבים.

בין שתי האפשרויות אני מצדיק ממשלה על בסיס רחב ככל האפשר. עם קטן בתקופת חרום זקוק לאחדות פנימית.

...יתה של המפד"ל להשפיע

...תוכל להשפיע על כל ה־ ...המדיניות הבטחוניות, אם ...עצבה עמדות ברורות ל־ ...קראת היונים ובעת הרי־ ...גישתה העקרונית הכללית.

בין השמאל והימין

ש. מה יהיה של המפד"ל מול הגושים מימין ומשמאל?

ת. בין שני גושי המפלגות המתוצ־בים זה מול זה תוך עוינות ושנאה, יכולה המפד"ל לשמש גשר לאחדות ולהבנה. אהבת ישראל היא מיסודות השקפתנו ועל אף חילוקי הדעות בי־נינו לבין האחרים זרה לנו האיבה לזולתנו. אף הקיצוניות העיוורת אי־נה מנת חלקנו. מבחינת ההשקפות אנו קרובים יותר מאחרים לכל אחד מהצדדים היריבים ולכן נוכל להש־פיע עליהם בשעת הצורך ולהביאם לשולחן משותף. היחוד שבהשקפתנו הוא ההשענות על בסיס האמונה ו־מקורות היהדות ההסטורית. בעיקר בכך אנו שונים מהאחרים.

ש. האם העלה המפד"ל תבי־עה בנושאי דת כמו תיקון חוק „מיהו יהודי" לקראת כינון ה־קואליציה הבאה על אף שעת החירום?

ת. נכון שנושאי המדיניות והבטחון תופסים עתה מקום בראש, אולם ש־אלות אקטואליות, אינן דוחות ו־ודאי שאינן מבטלות שאלות נצח. בעיות הדת והרוח שייכות לחיי ה־נצח שלנו. עם כל השיבושים והאי־רמים יימשכו בעיה היינו הסידורים התקינים — ואל נא למפד"ל ל־קפל דגלה המקורי. אין זולתה ל־עמוד על משמר החינוך הנאמן, ה־חקיקה הדתית, פיקוח מוסדות ה־תורה קידום השירותים הדתיים ל־חברה כולה והעמקת התודעה היהו־דית בקרב הדור הצעיר.

הסיסמה אמונה ובטחון בפינו אי־נה סיסמת בחירות היא לנו דרך חיים.

ח"כ ז. המר

ויתורים על חלקים של ארץ־ישראל לא יביאו שלום

שאלה: האם השאיפה לשל־מות הארץ, עמדה בה דוגל ה־דור הצעיר במפד"ל, אינה עו־מדת בסתירה לשאיפה לשלום אמת?

ח"כ ז. המר: קודם כל זהו ענ־ין בה דוגלת לשמחתנו (אמנם ב־השפעת הצעירים) המפד"ל כולה, וזהי עמדתה הברורה.

אני סבור שיש לעשות כל שאפ־שר כדי למנוע שפיכות דמים ו־מלחמה, וכדי להביא את השלום, זאת ע"י משא ומתן עם מצרים בו נסכים תמורת שלום אמת להגיע עד לגבולות המבטיחים לנו הגנה.

ממשל: ממשלת־חרום־לאומית או חליפי שלטון, או השפעה גוברת על הממשלה שתקום.

הצעירים הדתיים רוצים בעבודה לאומית איתנה, הם רוצים במתן סכוי להליפין בשלטון, ועוד, אם יכנסו עתה להשפיע על המפד"ל הם יכולים להביא לכך שהיא תפעל ב־רוחם ולפי השקפתם, הם ישפיעו גם על דמות מנהיגותה ויצוגה: שיהיו אמינים ואמיצים, עצמאים ועקביים, הם אתגר האין כמוהו, עתה יותר מתמיד חובתם של צ־עירים להיות מעורבים במערכת ה־מפד"ל ולהשפיע עליה כדי שזאת תשפיע כראוי על המדינה.

יש גם „יום שלאחר המלחמה"

ש. האם יש כיום עוד מקום למאבקים דתיים כגון שבתחום רבב ועניני חקיקה דתית?

ת. קודם כל יש לזכור שיש גם „יום שלאחר המלחמה", שיבואו (ואנו מקוים שבהקדם) ימי ההסדר או השלום — ואז ודאי איננו רו־צים שתהיה כאן מדינה ללא שבת ועם נישואי תערובת וללא חנוך דתי. וכשנחזור ל„חיים נורמליים", ישוב ביתר שאת המאבק על כך שלא נהיה „עם נורמלי" ככל ה־עמים.

באשר לתקופת חרום זאת, הרי שיש ללכד את כל הכוחות שבעם לעמידה מול האויב במאבקים המ־דיניים והצבאיים.

עם זאת ברור שיש חוסן לעם אם הוא בנוי על יסודות אמונתיים ו־חיים: ברעיון ובהתנהגות.

למשל: ויתור על כבודנו הלאו־מי ויחודנו היהודי בקיום ועידה שתלויה גם בנו ונעשית אתנו, דו־קא בשבת, איננו מחזק אותנו.

כך גם דוקא עתה יש מקום ל־בחינה מחודשת של מערכת החנוך הכללי שתעודתו יכיר את הכוחות ואת יהודיהו, שידע את השקפת ה־דת בנושאי בחירה ויעוד, אהבת העם והארץ, מלחמה ושלום, יש־ראל והעמים, ההבטחה והגאולה, צניעות ופשטות, שיכיר ואולי יוקי־ר זה, זה יתרום לעמידתנו דוקא עתה.

באשר לשאלות אחרות הקשורות ליזמות חקיקה־דתית־חדשה, אפשר שיש עתה מקום לדחות זאת בעת הזאת. כמובן בתנאי שאין זה מ־נצל להרע מצב קיים, ושאין מוות־רים על המאבק רוחני־רעיוני, יש להאבק על יהדות המדינה אך, יש לברור נושאים ודרכים ולהתחשב את הליכוד האפשרות וחיזוק הרוח המוראל — ויש להדגיש בתקופה זאת עמדתנו ביהדות התורנית לכך.

ש. אותם הטענות הנשמעות מ־פי הציבור ובעיקר הצעירים ה־דתיים נדמות, כי המפד"ל היתה גרורה של „העבודה", מה תשו־בתך לטענה זו?

ת. אמנם נכון שהמפד"ל התנהג־לה משך שנים רבות להיות שות־פה נאמנה למפלגת השלטון, תוך כדי חלוקה של „השלטון" למפ־לגת העבודה, וה„דתי" למפד"ל, מ־שך הזמן כרסמה „העבודה" בעני־ני הדת, המפד"ל מצאה עניין רב יותר בבעיות המדינית ה־ (סוף מעמוד 8)

ח"כ ד"ר יצחק רפאל וסגן שר החינוך, ח"כ זבולון המר — שניהם חברים בוועדת החוץ והבטחון של הכנסת מביעים דעתם בראיונות עמהם המתפרסמים להלן על בעיות חוץ ובטחון, ועידת השלום בג'נבה וכן בנושאים בענייני דת ומדינה.

מאת שאול שיף

באשר לארץ־ישראל: ליהודה ו־שומרון, הרי הן מטעמים דתיים־לאומיים והן משיקולים בטחוניים היא צריכה להשאר בריבונותנו, כאן ערש האומה ויסוד הארץ, ו־כמו שכולם מבינים זאת באשר ל־ירושלים, הרי גם כלפי ארץ ישר־אל כולה שיש לנו זכויות עליה ואין לנו זכות לוותר עליה. מש־ניתנה בידינו, אדרבא עלינו ליש־בה, ולפתחה, ולהפריחה, קרית אר־בע צריכה להיות עיר גדולה, וכך עוד. תמורת שלום יש לתת לירדן זכויות שונות, אך הרבונות תשאר שלנו. איני מאמין שויתורנו על ארץ ישראל יביא לנו שלום, בר דאי לא־שלום אמת.

ש. במה יכולה המפד"ל לע־נות לאתגריו של צעיר דתי ל־אחר מלחמת יום הכיפורים, ה־מבקש להצביע בעד מפלגה בע־לת כוח הכרעה והשפעה במ־דינה?

ת. דוקא לאחר יום הכיפורים צריך לדעתי צעיר דתי להתחשב בת־נועה שיש לה עומק יהודי, היס־טורי, דתי לאומי. תנועה אשר לה יסודות רעיוניים הקשורים אותנו לעם ולארץ, תנועה שמבינה את הדרך מההבטחה אל הגאולה. מפ־ני שרק עם מטען כזה אפשרי יהיה לדעתי לבנות את אופי חברתנו מחדש, ולעמוד בעתיד מול סבלות, בעיות, וקשיים שעוד צפויים לנו.

ועוד: המלחמה גלתה במלוא יופ־יים הפנימי את בני הדור הצעיר הדתי־לאומי באמונתם ובמסירותם, בחלוציותם ובלחימתם, צעירים נפ־לאים אלו הם תוצרי מערכת החי־נוך הדתי שתנועתנו ספוגה ובנתה, הקימה וקיימה. האם אין זה אומר דבר על צדקת דרך? האם אין זה מחייב לחזק יסוד זה, דוקא עתה? גם מסבות פוליטיות פשוטות נראה לי שצעיר דתי צריך להזדהות עמה. דוקא הפעם יש סיכוי שבידי המפד"ל יהיה המפתח לשאלות של עמידה על זכויותינו, ושל אופי ה־

שיחה עם הממונה על הכנסות המדינה מ. נוידרפר

הריפורמה במסים — למרות המלחמה

מאת יצחק דויטש

ממשיכים בהכנות למס ערך מוסף ושינויים בשיעורי מס הכנסה. — דנים במס רווחי מלחמה, אבל בלי התלהבות. — נכסיהם של חללים שנספו במלחמה פטורים ממס עזבון — ירידה בהכנסות ממסים ודרישות עצמאיים להקטנת המקדמות —

מערכת המסים עומדת מאז מלחמת יום הכיפורים בפני תופעה כפולה. מצד אחד הוטלו מסים חדשים לשם מימון צרכי המלחמה הכבירים ו־מצד אחר משפיע צמצום בפעילות המשקית על ירידה בהכנסות מ־מסים.

על ההתפתחויות במערכת המסים שוחחנו עם מר משה נוידרפר, הממונה על הכנסות המדינה.

ההכנסות למטה מהאומדן

בחודש אוקטובר — אומר מ. נוי־דרפר — חלה ירידה משמעותית ב־הכנסות ממסים עקיפים. בעיקר ירדו הכנסות ממכס ומס קניה על הי־יבוא כתוצאה מצמצום שחרור ס־חורות מנמלים. ההכנסות ממסים עקיפים הסתכמו ב־375 מיליון ל"י בעוד שהצפייה היתה ל־500 מיליון ל"י. אך באותו חודש היה „פיצוי" מסוים על־ידי גידול בהכנסות מ־מס הכנסה. תופעה הראויה לציון היא שנישומים הקדימו ביזמתם הם תשלום מקדמות למס הכנסה בסכום המתקרב ל־40 מיליון ל"י. השפעה נוספת לגידול בהכנסות היא תוצאה ממאמץ מוגבר של עובדי אגף מס הכנסה אשר לא גוייסו והם יצאו ל„שדה" כדי לזרז תשלומים שהיו דרושים ביותר לקופת המדינה.

המגמה השתנתה בחודש נובמבר. בחודש זה עלו ההכנסות ממסים עקיפים ב־100 מיליון ל"י לעומת החודש שלפניו. גידול זה מקורו ב־הכנסות ממסים והטלים חדשים וכן מהגברת קצב השחרור בנמלים. אך עדיין אנחנו נמוכים בהכנסה לעומת האומדן.

אפשר לציין ירידה, ניכרת בפעי־לות אשר השפיעה על צמצום בהכ־נסות. היקף שיווק המלט ירד באופן ניכר, נסיעות לחו"ל התכווצו וישנה ירידה גדולה בצריכת דלק. כל אלה משפיעים על צמצום הכנסות מבלו ומס נסיעות.

עצמאיים דורשים הקטנת מקדמות

האם הקפאת היקף הפעילות השפיע על תשלומי מס הכנסה?

ת. אנחנו עומדים בפני לחץ של העצמאיים וחברות להקטנת תשלום מקדמות שלהם. בעיקר בולטת דרי־שה זו מצד ענפי מלונאות, תשכל וקבלני בניין, אשר בחלקם מגיעות הגדולה במשק בתקופה ש־לפני המלחמה, בחודש דצמבר חיי־בות החברות בתשלום המקדמות ש־להם לחודשים האחרונים של שנת התקציב. התרבו מבקשים בפניה ל־הקטנת התשלומים. מינהל הכנסות ה־מדינה קבע עמדה לגבי דרישות אלו. הוא דחה פניות עקרוניות להסדר כ־ללי, שבאו בעיקר מצד ענפי הטכ־סטיל והמלונאות. אך פקידי השומה בודקים ושוקלים כל פניה אינדי־ווידואלית ומחשבים באותם מקרים בהם מוכיח הנישום ירידה בהכנסות בהשוואה לשנה, הבסיס לפיה הוא תשלום מקדמות.

המיליארד ה־14

מה היתה ההשפעה של צמצום הפעילות על אומדני התקציב?

ת. על פי גביית המסים בפועל עד סוף חודש ספטמבר תיכננו את הגדלת האומדן המקורי. בעוד ש־תחילה ציפינו להכנסה ממסים בסך 12.9 מיליארד ל"י בשנת הכספים 1973/74, הרי בספטמבר חשבנו ל־תקן את האומדן ולהעמידו על 14 מיליארד ל"י. עתה אנחנו חוששים כי חלק מאומדן מוגדל זה לא יתו־ממש.

יש לדעת גם כי מה שמגיע לעיל איננו סוף פסוק, כתוצאה מייקור ה־דלק והגבלות בצריכת החשמל, יצ־טמצמו ההכנסות מבלו בפחות על חשמל, משום כך הסיכוי למימוש האומדן המוגדל הוא מועט יותר.

הקפאת דוח"ת ותשלומים למגויסים

כיצד נוהגים שלטונות המס ל־גבי המגויסים?

ת. בכל הנוגע למגויסים קיים חוק הארכת מועדים שאושר ע"י הכנסת. בהתאם לכך ישנה הקפאה בהגשת דו"חות לשנת המס שהסתיימה. מו־קפאים גם תשלומים קבועים של מק־דמות מצד עצמאיים שגוייסו. המ־גויסים חייבים למלא חובה תוך 4 ל־אחר השחרור.

מינהל הכנסות המדינה הקפיא ביצוע הוצאות לפועל על אי־תשלום מס ע"י עצמאיים בחודש נובמבר. הדבר נעשה מכיון שבידי המינהל לא היו רשימות נפגעים במלחמה ו־היה חשש שבביצוע עיקולים וכני־סות לבתים יפגעו במשפחות שיקי־ריהם נפגעו. בינתיים קיבלנו רשי־מה מעודכנת של נפגעים. באלה אין נוגעים ומעכבים כל פעולה בבתים של נפגעים, הרוגים פצועים ונעדרים.

פעולות המינהל נפגעו רק מעט כ־תוצאה מהגיוסים. חלק גדול מעובדי מס הכנסה הם בגיל שמעל לגיוס. ההיעדרויות הן באותו שיכולנו ל־התגבר עליו ע"י התארגנות מתאימה ומאמץ מוגבר של אלה שלא גוייסו.

עזבונות חללים פטורים ממס

האם ישנה התחשבות מצד ה־אוצר בגביית מס על עזבונותיהם של חללים שנספו במלחמה?

ת. לא רק שישנה התחשבות אלא שהחוק קובע פטור מוחלט ממס עז־בון על עזבונותיהם של חללים ש־נספו במלחמות ישראל, כחיילים, אנ־שי משטרה ומשמר הגבול. עלי לציין שאנחנו מקבלים שאלות רבות בכיוון שהצגת, מכיון שהציבור הרחב אי־נו יודע אודות חוק זה. לכן אני מ־בקש להבהיר זאת לידיעת הנוגעים בדבר ולכל אלה המטפלים בעניינים.

רווחי מלחמה

דיברנו על נפגעים במלחמה ועל ירידה בהכנסות וקשיי תשלום כ־תוצאה מהמלחמה. אך ישנם גם כ־אלה שהגדילו רווחיהם בזמן המל־חמה ובעקבותיה.

האם תטילו מס מיוחד על רווחי מלחמה?

ת. ישנם מקרים של הגדלת רווחים בתקופת המלחמה ואנחנו בוחנים ה־צעה למס רווחי מלחמה. האפשרו־יות למס כזה הן שלוש: א) מי ש־רווחיו בשנת המלחמה יותר מאשר בשנה שלפניה, יראו את ההפרש ב־הכנסתו כרווח מלחמה ויוטלו עליו שיעורי מס מוגדלים. ב) תיערך השו־ואה על היחס בין רווח להון ה־מושקע בעסק ואם הוא יגדל בשנת המלחמה לעומת שנת הבסיס, יראו בו רווח מלחמה שעליו יוטלו שיעורי מס מוגדלים. ג) החישוב יערך על בסיס היחס שבין מחזור העסקים ל־רווח הנקי.

ארה"ב ואנגליה נהגו בשיטות אלו בשתי מלחמות העולם. קשה לומר ש־הצליחו במסים אלו. עד היום ישנם משפטים תלויים ועומדים בקשר ל־מסים שהוטלו.

יש גם לקחת בחשבון שלעתים גדל הרווח כתוצאה מייעול מוגבר או הגדלת ייצוא ובמקרים אלו איננו רוצים לפגוע. שאלה אחרת היא מה דינם של מפעלים חדשים שלגבם אין בסיס השוואה.

האוצר בודק את כל המכלול הזה, אך לא הייתי אומר שישנה התלה־בות להטלת מס כזה. כה גם ששי־עורי מס ההכנסה השוליים הקיימים כבר כיום, בלי להטיל מס רווחי מל־חמה, הם גבוהים למדי. בחברה אשר אינה מחלקת דיבידנד מגיע המס ל־69.5% ובחברה המחלקת דיבידנד מ־גיע המס עד ל־73.9%. כאשר ארה"ב ואנגליה הפעילו מס רווחי מלחמה הגיעו שם שיעורי המס השולי לכדי חצי מאלה שאצלנו.

זאת ועוד: ההכנסה ממס כזה תת־קבל רק בגמר ההתחשבנות עם ה־נישומים כלומר כעבור מספר שנים. התרומה לצרכים המיידיים שלנו אי־נה קיימת, איפוא.

בכל הבחינות הללו ניתן לומר ש־איננו מתלהבים מהרעיון, אף כי איננו דוחים אותו.

מתכננים ביצוע הריפורמה

לפני מלחמת יום הכיפורים הכנ־נו ביצוע ריפורמה במערכת המסים. זו כללה הורדה בשיעורי המסים ו־ההטלות והנהגת מס ערך מוסף.

האם הכוונות אלו נגנזו בעקבות המלחמה?

ת. כוונות הריפורמה לא ירדו מ־הפרק. אנחנו ממשיכים בהכנות ל־הפעלת מס ערך מוסף ונוכל לעשות זאת כאשר הממשלה והכנסת יאשרו את החוק, כמו כן אנחנו מצדדים ב־הורדה נוספת בשיעורי מס הכנסה, תוך חיסול הפטורים בכל הנוגע ל־תשלומים השוליים המיועדים להיות תחליף נטו לשכר, כמו ספרות מקצ־ועית וכו'.

נרות חנוכה ו...אור שלום

מאת נ. גולן

חג אורים — וימי מלחמה, הבית מואר קצת פחות. הדלק התייקר וגם בחשמל יש לחסוך. את הנר הראשון הדליק הגדול בילדים, או הסבא. סופגניות — קשה להכין. המצרכים התייקרו — ומי מסוגלה בכלל לעמוד ליד הכירים שעה ארוכה? אפילו את הלביבות אוכלים „בחצי לב" — שהרי לבו של העורף עם המילואים בחזית. ובכל זאת — מחזיקים מעמד. שירי חנוכה מהגן או מביה"ס, סבי־בונים, מכתב המגיע מהבן או מן האב והקוראים אותו בקול ליד ה־שולחן. הבנים, הכלות החמות מת־כנסים לסעודה משותפת. כוחי חנוכה של שנת תשל"ד.

„דווקא חג הקשור למלחמות ה־מכבים הוא הכי מתאים למצב הרוח שלי כרגע" אמרה לנו אם צעירה, ירדנה מרון, בצפונה של תל־אביב. הערה טיפוסית. שוחחנו עם אמהות צעירות ומבוגרות. כאלה הדואגות לבניהן וכאלה החושבות על הבעל — אור הערה שבהלן, כיצד הוא הש־תקף בביתן?

אורה ומרים: בת ואם, בשכון ה־מזרחי בדרום העיר. החנוכיה כבר מפוארה ודאגה בלב להיושע. האחד הבן, נמצא דהי בחזית. „יהושע כבר נפצע במלחמה ורצו להוריד את ה־פרופיל ולשחררו" הן אומרות, ספק בגאוה, ספק בצער: „אבל הוא התנגד — וחזר לשרת. לא התנגדנו להחלטה שלו, מה זה היה עוזר לנו? בין כה וכה הוא היה חוזר לשם...".

ומוסיפה אורה: „בכל חנוכה הש־תדל אחי באחד לבוא הביתה להדליק את החנוכיה, משום שאבא נפטר ואחי היה הגבר בבית. השנה — לא יצליח להגיע, וזה כמובן ישנה את כל האוירה. בדרך כלל חנוכה הוא אצלנו חג שמח. אחותי הנשואה באה לבקר עם הילדים, אופים סופגניות, חם בבית. השנה כנראה הכל ישתנה. אנחנו בבוהה — וגם המצב הכלכלי די שנוא. אני חושבת שהעובדה ש־אבא תאלץ להווה אפילו את הענקת דמי החנוכה, מסורת קבע במשפחה שלנו, לכהה שבוצות — מקבלת הכי טוב את המצב".

כשתבר שבליל הגיוס בשינוי ה־מעמד הכלכלי — פורגס הישב ב־חישובים היום־יומיים. מרים, אמה של אורה, החליטה לא להדליק את תנור ההסקה. בחנוכה השנה, יתהפך בחורף של הבריה... גם בחנות היא קונה פחות כאשר בעבר. והבת — גרפיקאית במקצועה — מחוסרת עבודה כאונם: „אני עובדת אצל גרפי־קאי עצמאי", מסבירה אורה, „והוא מגוייס — המשרד סגור, ואין מי שישלם לי את המשכורות...".

„נורא משעמם"

בשכון לזוגות צעירים: ציפי גור, ובתה ליאה בת שנה וארבעה חודשים יושבות בערב בבוק הכלכלינה יוחיו, בבדידות. על אדן החלון — חנוכיה קטנה. „נורא משעמם", מודה ציפי הצעירה, בגלוי. „כבר שלושה חודשים אני לבד. התרגלתי — אבל עוד קשה. גם ליאה נורא משעממת מעבר. בלילות היא לא רוצה לישון במיטתה — ובאה לישון לצידי. כשבעלי בא לחופשה — היא נדבקת אליו כל הזמן. אני מבקרת אצה הרבה אצל הורי בעלי — אבל סך הכל רוב הזמן שהינו פה בדירה החדשה הגדולה שלנו — ואין מה לעשות".

בעלה של ציפי משרת ביחידה מיו־חדת, בדרום, ומאז שהרוור — לא נראה בבית. „ברגע אוהב לפצוצים לראות גברים צעירים בסביבה או ברחוב, שאינם מגוייסים", אומרת ציפי. „זה מוריד את כל המוראל. יש כאלה, אבל בכיוון שבדרך כלל אני משתדלת להחזיק מעמד — ובייחוד לא להראות את מצבי הרוח שלי בטלפון כשאני מדברת עם בעלי או כשהוא בחופשה".

על קשיים כלכליים — איננה מתאוננת. „המעביד של בעלי, שהוא נגר תפאורות, נוהג בנו בצורה מתחשבת. כל חודש הוא בא אלי ומביא את המשכורת המלאה", אומרת ציפי בהערכה. „אבל גם כך כל אגורה מחושבת אצלי. יש משכנתא, יש חובות, ועל בגדים חדשים או שינויים בדירה תיכננו לפני המלחמה — אני אפילו לא חושבת השנה".

ציפי חושבת, לעומת זאת, על יציאה לעבודה. כעקרת בית בלבד — עשתה אותה המלחמה האחרונה, ל־דבריה, אשה מחושבת וחזקה יותר. הכוונה לעבוד: „יש לי שכנה ש־הסכימה לשמור על ליאת, ובמקום לשבת כל היום בבית ולהרוס את עצבי בדאגות ובטלה — אתחיל לעבודה".

צילה וסרמן, לא חיכתה למלחמה כדי שתצא לעבודה. אם לליהיה, מורה, היא מתכוונת להקדיש בזמן חופשת הלימודים הנוכחית את כל יכוח לילדים. חנוכה השנה יהיה דומה כבעם בכל לכל החגים בשנים הקודמות: גן החיות, הפארק הלאומי המוזיאונים. רק שהאב, ראובן, מ"פ גברך וצעיר, לא יהיה בבית, את הנרות ידליק בבית וסרמן — הסבא. לביבות יאכלו אצל הסבתא. י־שבוליק בן החמש, הבטיח לשיר בקול את כל השירים מן הגן. ביום ביקורנו — היה בבית וסרמן — חג פרטי: ראובן, הבעל והאב, הגיע לחופשה של שבעים ושתיים שעות. הוא לא התלונן על קשיים כלכליים — משכורתו מגיעה בשלמותה, כקודם. את כל הקניות המתוכננות לבית — הספיקו הוא ואשתו לבצע לפני ה־מלחמה: „אבל מצב הרוח די מדוכא", הודה הקצין הצעיר בגילוי לב, „לא יודעים כמה הכל יגמר".

הממונה על המוראל

גם חנה עובדיה, מורה בכתות א' כמה שלושים שנה, לא נראתה עליזה במיוחד בעת שיחתנו, „אבל בביה"ס אני זו הממונה על המוראל", היא מצטחקת, „וכל בוקר מקשיבה לשי־חות הילדים על האבות המגוייסים צריכה להצחיק ולעודד את הקטנים". להנה, מבי"ס צעינן, יש בן שצריך היה לסיים את שירותו הסדיר ב־נובמבר, והתן צנחני, בשנים רגי־לות — היתה המשפחה כולה מתכוננת בבית עובדיה לסעודת החג. השנה? „אם הילדים — יבואו, אכין לביבות. אם לא — אסתפק בהדלקת ה־חנוכיה...", בתה של חנה מתגוררת עם אמה כאן בגלל גיוס הבעל. השתיים משתדלות „להחזיק מצב רוח", כפי שהן אומרות. לעבודה — הולכים כרגיל. שומרים על הופעה מסודרת, ומשקיעים המון אהבה והשקעה ב־חבילות ששולחים לבן ולבעל, „רק כואב לי לגלות", אומרת חנה „שאת רוב החבילות בני לא מקבל בכלל". כמו „אמא" קלאסית, אצרה גם חנה לבנה. באחת ההופעותיו: „תראה סרלולקל, אל תעשה הכל בעצמך, תשאיר מלאכה גם לאח־רים..", ובעקרת בית ישראלית ה־חייבת להסתגל לאוירה לשינוי ב־רבה החיים וברבת הכסכורה היא הפסיקה לקנות בשר בקר, קונה פחות מזון, ובשעת ביקורנו עסקה בהתאמה שמלה מן השנה שעברה לבלוהמה ש־החורף הנוכחי: „בדרך כלל לא הייתי מתאמצת לעשות דבר כזה: אבל השנה אין ראש ואין חשק לבגדים — הרבה דברים מאבדים את חשיבותם, כשדואגים לכל שנמצא שם, בחזית".

לדאוג, אגב, יודעים גם הילדים — ולא רק הנשים. כך קרה, למשל, לערן גור בן השלוש, שאביו נצלב לפתע מן הבית בצהרי יום כיפור ויחד עם האב אבדה שלוות רוחו של הבן. סיפרה לנו מזל, אמו של ערן:

„תוך כן האזעקה הראשונה נבהל הילד התחיל יום יום לשאול על אביו. בלילות לא ישן. חזר להרטיב. בימים הסתובב לא רגוע. הלכתי להתייעץ אצל פסיכולוג והוא הציע לי לגור יחד עם הסבא והסבתא של ערן, כדי שתהיה לו דמות גברית בבית, וגם לשוחח עם הילד על ה־מצב, כדי שיבין שאבא לא נטש אותו סתם כך בבית שלנו, בין כה וכה התרוקנו רוב הדירה, כי השכנים עזבו וחזרו להורים — כך שגם אנחנו עברנו לגור אצל הורי בעלי".

קונים פחות

בכך לא התמצו השינויים בחייה של מזל. היא הפסיקה לעבוד — כי המעביד שלה גויס. את ההבוא של הדירה — איננה משלמת בינתיים. לילד — קנתה בגדים וצעצועים ל־חנוכה. אבל לקישוט הבית — אין טעם לקנות: „גם בסופרמרקט, שמתי לב, אני קונה פחות. פעם הייתי מצטיידת לכל חג ושבת ב־ממתקים, בגרעינים ובעוגות. עכשיו — זה בכלל יצא מהחשבון. גם בשר בקר הוצאתי מהתפריט. כך הכל. אני לא שמחה ולא שוחה בחנוכה השנה — אבל יודעת שאין ברירה, והחיים צריכים להמשך".

החיים נמשכים — וזהי הבבית שיח הם של כבעם כל אם. כך אברה לבן גם שרה נור, מרחוב להיגרדיה ב־דרום העיר, אם לשלושה בנים — והשלושה חיילים. „הגדול — בסיירת, הקטן — קצין בשריון, סרג בבית אחרי פציעה בעין. הבינוני — משרת בדרום. האמת, אגיד לך, אומרת שרה, „בהתחלה, לא החזקתי מעמד. שלושה בנים במלחמה — זה לא קל. ואלה בנים שגידלתי אחרי שיצאתי ממחנה ההשמדה, בקשיי קשיים גידלתי אותם עכשיו — התרגלתי להנה, ואני קצת יותר עקשה. גם עכשיו, קורה פתאום שיש לי הרגשה נוראית וכאבת ב־אמצע היום, כשאני חושבת איפוא כל אחד מהם, או כששומעים חדשות ברדיו. גם כעת, לפעמים, אני בוכה כשאף אחד לא רואה, או נשארת ערה בלילה — אבל עוזר לי שהבנים אצלי. גם הכלות באות לאכול אצלי בשבתות ההלכתי לשגן לביתה ל־נכדים, ולדעת שבה למשפחה ואני אוהבת לצעיר כל בוקר: אם זכיתי לראות בנים ובנים בארץ ישראל, אחרי כל מה שעבר עלי באירופה — ברוך ה' על כך, ואני שרה, צריכה להיות גאה".

על יוקר המחיה — אין היא מרבה להתלונן. „בשר בקר — בכלל לא קנינו בביתה", היא אומרת בפשטות, וללא הרעיבה. „פעם הייתי קונה בבת אחת שניים שלושה קילו אורז. היום, אני מערבבת אורז עם אטריות או קוסקוס. פירות וירקות אני קונה רק לנכדים או כשאני יודעת שהבנים יבואו לחופשה. בגדים — בכלל לא בתכנית. אפילו זוג נעלים, שבאמת נחוץ לי — לא אקנה השנה. חשוב יותר שלנכד יהיה הפית לאכול. את הדירה — אני לא מחממת, בחשמל — כל חדר שיוצאים, היהי כבוים. וגם במקום להדליק שתי מנורות — אני מדליקה בחדר רק מנורה אחת.

„...והאור הכי גדול יהיה — כשיבוא השלום. עד אז — אני אחזיק מעמד גם ככה — ורק שהילדים שלי וכל כל האבהה בחזית, יחזרו שלמים ובריאים".

שרה, אגב, קנתה לנכדיה בגדים ערב חנוכה, ולכבוד החג נהגה לאפות בבית סופגניות, השנה היא קנתה איתן מוכנות וגם תשיר עם הקטנים את שירי החג: „אנחנו צריכים לפצות אותם על זה שאבא שלהם לא בבית. בשביל הנכדים — אני ייהיי שמחה כמו תמיד ב־חנוכה".

...ני תורה במערכה (ב')

המלחמה - שלב נוסף בדרך הגאולה

מאת חיים פיקרש

...כלה של ישיבת „כרם ביבנה" היה מלא מת־ ...ים, בתוכם תלמידי ישיבת ה„הסדר" ובוגרים ...ם. תפילתם זו — תפילת יום הכיפורים, הרקיעה ...עצמתה של הדביקות שאחזה בבחורים „יותר ...ל תפילה אחרת הזכורה לי בימים הנוראים" — ...ר הרב ח.י. גולדויכט, ראש הישיבה.

...כל חשו במלחמה הקרבה ובאה, ולא רק בשל ...יאות להתיצב ביחידותיהם, כי אם „מתוך ...שה שבלבי". באישון הליל של אותו מוצאי יום ...פורים נתגלגלו כבר השורות, ולמעלה מ־120 ...רים עשו דרכם אל קוי האש! שמונה מתוכם ...ו במאורגן, לרמת הגולן, וכל הדרך — מעיד ...ר משה בר — מחיילי ה„הסדר", ביקשו ל־ ...יק תוגה שבלב, פיזמנו ניגוני הישיבה, ...לנו בדברי הלכה, ונפרדנו — איחלנו לכל ... לחזור בהקדם, ובשלום.

...מים, פגש שם, על הרמה, במהלכם של הקרבות ...עמיתו, יעקב אילת. שמחו השנים ומשעמד ...פרד, הפציר יעקב בחברו משה, לומר לו דבר ...ה. „לכשפוגשים חבר אין נפרדים בלא דבר ...ה" — אמר, ומשה, בנפש חפצה נענה, וחזות ...הירה, העשן האש, ישבו השנים בצילו של ...נגמ"ש ודנו בעניני הלכה. ויעקב אילת, בנפש ...זה, פנה הולך לקרב, ושם מצא את מותו! יותר ...חר גם מצאו בקילוגו, את ספריו של הבחור ...

עיקר המבחן

...מונה, מטובי בחוריה של „כרם ביבנה" נפלו ...בות, ואחד — נמצא בשבי הסורי. ראש ה־ ...בה, עדין נסער על הלקם של תלמידיו בקרבות. ...המבחן שלהם — הוא אומר — היה בכך, ... נאלצו לעזוב בפתאומיות את ספסלי הישיבה. ...ים המימים שהפכו תוך כמה שעות ללוחמים ...חום, רובם ככולם על הטנקים, חלקם — כ־ ...ים ואחד, לפחות, עלה על מטוס, כטייס. ל־ ... שלח את מכתבי־אגרותיו והפציר בהם להמשיך ...ור על גחלת האמונה גם במהלך הקרבות.

...ממם, השיב: „לשמור בתנאים הקשים"? ...דוקא בתנאים אלה, נעשים חזקים יותר ב־ ...ה יותר מאוחר, כשפגשו הרב וחבר הרמ"ים ...ם בחזיתות השונות, ושמעו מפיהם סיפורי ...ה מאלפים, שוב לא נותר להם אלא לקבוע ...בפניהם „אנו בטלים ומבוטלים"...

...ודת הגבורה שלהם אף מצאה ביטויה במכ־ ... שבחלקם נכתבו תחת מסך האש ובחלקם ...ל — בימי ההפוגה. מכתבים אלה שמורים ...תחו של הרב, והוא מכנה אותם „דפי הזהב ...למשי". הנה כי כן, שלוף אחד המכתבים, זה ...הרב עצמו. שלפנו. ומה כתב ... — — — בתפילת יום כיפורים בקשנו מ־ ... עולם שיזכור לנו עקידת יצחק, ש„הוא ה־ ... לכל הכח שיש בעם ישראל למסור נפשו ...קדושת שמו יתברך. הקב"ה — מדגיש הלה ...ממש. שמע תפילתנו ונתן לנו אפשרות לעבוד ...נפשינו". ר' עקיבא, מוסיף מרדכי, חיכה לכך ...אני יהודי"... להלן מתאר מרדכי, היושב ב־ ..., כי בית כנסת הפעילו ב...תוך אוטובוס ... נטוש, ומקום זה משמש להם גם כבית ..., ושם אגב, התפלפלו הבחורים לגבי ישיבה ...ביום השבת. „עצם הישיבה בטנק, עיקר ...ה שלה באיסורי טלטול, שכן הטנק — רשות ... הוא, ובסביב — כרמלית. נוטלים ידים, כשר־ מכים המים מהטנק מעבר לרשות היחיד, מסלקים שאריות — שוב... עוברים על איסור. וקטע נוסף — מצאנו עצמנו בקרב „וקצת קשה", הוא כותב, „שכן גם התרגשה מהרה להיכנס לאש ללא איזה „הנני מוכן ומזומן"... אבל אירעו מעשי־ניסים, ממש מעשי ניסים!

— — — ועמיתי בן־יעקב, הירושלמי, מספר על שהיה, חשופה למדי, בשדה אש, שהדריך פיגוי מידי „בשל מטח הפגזים הנוראיים". עמיתי, עם עוד שלושה אנשי צוות, מגלה, כי בתוך „ים אש זרי, ישבו, חמקו וברחו במשך שלוש שעות כ־„שהשפתים יבשות והגרון ניחר", אמרתי, הוא מספר, לאנשי הצוות, כי אם ניצלנו עד כה, הרי־שזה בחסדי הקב"ה, המבקש כי נוותר בחיים. „בואו ונודה לו" וכך, בטבורו של שדה הקרב, נעמדו הארבעה וחזרו, מילה במילה על „שמע ישראל".

— — — ותלמיד אחר, שכתב לבחורי הישיבה שנותרו ב„כרם ביבנה", כי ישלחו לו מכתבים עם „הרבה דברי תורה", שכן, כנוסח מכתבו „אני צמא מאד ואנא, הרוונו! לבד מכך הפציר בהם, להמשיך ולשאת תפילה לאבינו שבשמים, לשלומם של הלוחמים כי „הם זקוקים לרחמי שמים אף בשעת הפסקת האש". ברכתי אליכם, יושבי ספסל בית המדרש, ובקשתי — „השתדלו להשלים חס־רונם של המורים, הלוחמים. תשוב, אל תשכחו לשלוח דבר תורה „כי עוד מעט קט היורבש יתן בנו אותותיו"!

■ רוח של אמונה

תלמיד אחר, מתאר את קרבות הדמים, וכותב כי הוא „מתקנא בתינוקות של בית רבן, היודעים לעת מצוא לילל ולבכות, ו„אני, בשל המלחמה, לבי הפך להיות לב של אבן ואדמה, רק דמעות מבצבצות להם בין העפעפים והלב רותח!

לא פלא, איפוא, שאותם בחורים שלחמו בקוים הראשונים, השכילו להשיח רוח של אמונה הקו־רבה, ברגעים הקשים, ואלה — אומר מנחם איתן, הטנקיסט הפצוע, לא היו חסרים! סיפורו של מנחם מאלף ממש. כמו רבים אחרים מהישיבה, הוא עלה לגולן, הצטרף ביום המחרת אל הלוחמים, הפעיל אל הרמה, בטנק בודד, שעל צוותו נמנו עוד שניים מתבניו לספסל הישיבה — יצחק מלק ויעקבליה אורן. נסעו לכיוון קונטרה. הגיעו למחנה נפך. לא ידעו היכן הקווים. „תמנו והתייעצו עם הסורים" — אמר להם המג"ד. נסעו, בדרך הנד־בזור, לא תיארו להם לאיזו תופת עוד יכנסו. יעקבליה, הנהג, עוד סיפר להם רקעו של מקום, מהבחינה ההיסטורית. גם על פחזי הבור דבחו, ולפתע — מצאו עצמם מוקפים מכל עבר בטנקים סורים, פולטי להבות אש. הטנק נפגע. לא לפני שמנחם תותחן פגע בטנק סורי. „זה לקח שבדיוק של דקות" — סיפר, יצחק מלק ז"ל, נהרג במקום. גם מפקד הטנק, בחור מאשקלון, מצא מותו ואני והאורן, מצאנו מחסה מתחת לזחל ישראלי פגוע. הסורים הבחינו בנו.. ביקשו להתקרב אלינו ב־גנבה, ואזי הגיח טנק ישראלי נוסף, שטבע בכלל סורי זה. יותר מאוחר התברר כי נהגו של טנק זה, נתקע ארבע־ייך, אף הוא מבני הישיבה הציל את שני חבריו, ממות בטוח!

מיפגשם של בני הישיבה, בעיצומו של הקרב היה מרגש, אראה הבחין מנחם כי הוא פצוע ב־כתפו. הוא פנה אל העורף, חבריו המשיכו בקרב. משה בר, אף הוא עלה בטנק בודד לרמה, ואחר־כך הוברר כי טנק זה חסר את מכשיר הקשר. ולוחמים בתנאים אלה, פירושו של דבר, שאין אתה שומע פקודות, אינך יכול להתקשר עם יחידתך, אינך יודע כיצד לפעול ולתמרן. ובכל זאת, ש־עטו קדימה. בדרך פגשו בטנק ישראלי עזוב. משה בר, למרות האש שהומטרה לעברם, מבקש להיכנס לטנק העזוב, ובתוכו הוא נתקל במוחם של עמיתו, לישיבה, ישראל יובל... נטל מכשיר הקשר, ואף הוא היה פגום, ובשל כך, סיפר לאחר מכן ישראל יובל, עזבנו אותו. אך השנים חזרו, ביום המחרת אל הקרב, לא לפני שהצטיידו ב־לולב ובאתרוג, עליו בירכו ובו זיכו את הרבים!... ומשעברו בחולו של מועד, את הקווים לכיוון דמשק, עלו על מארב סורי ארבעה טנקים יש־ראלים הוצתו ובטנק החמישי, ביקשו צוות הסו־רים לפגוע בטילים, אך הצוות, גילה תושיה, „נכנסנו לתוך מישטח הקרקע בו ניצבו הטנקים הבוערים, הסורים, חשבו, כי אף הטנק שלנו נפגע" — כך למעשה ניצלנו — מספר משה בר, שהיה בטנק הניצול.

■ משפחה לוחמת

את שלמה נגר, המוזקן, בן פתח־תקוה, ותלמיד ה„כולל" בכרם ביבנה, שיבצו בין אנשי צוות לא מוכר. „כשהשלימו לחלק ולחמש הטנק, נטלו כמה טנקיסטים ושלחו ל„מגלה". אני הצטרפתי אל שלושה בחורים לא מוכרים, אך חיש מהר הפכו אלה למעין משפחה אחת לוחמת... לכשנפגע ה־טנק, ונותרו אלה בשדה, פצועים ושבורים, ביקש שלמה לעודדם, ואחד, בן קיבוץ „השומר־הצעיר". לעת כזו, גלגל עיניו למרום וזעק: „רק בך הקב"ה, אני עתה בוטח!"

יעקב שטיינבק, נמנה על צוות מפעילי המרגמות הכבדות, שהצריכו ניידות מירבית על פני הרמה, ש„הפכה למעין יורה רותחת", וכך, במהלכם של הקרבות, איבדו כיוון, מרוחק, נגשו מהיחידה, אך המשיכו בלוחמה. האיש „אגדי", טען כי „הוא מכיר השטח" ובעקבותיו נסענו, והוברר יותר מ־אוחר, כי „לתוך הכוחות הסוריים נכנסנו". שלמה הרגיע, סבע מבוכה, ובקור רוח, הנהיג חזרה את הכח... והלחימה נמשכה! מזה? „אשרי אדם מפחד תמיד", אך דוכה, אומר יעקב שטינבק, שבוחר כמותי; בן ישיבה, תמיד חשב, ולבטח כל בחורי הישיבות שלחמו חשבו כך, כי „ההשגחה מנחה את דרכנו, גם בקרבות, והשגחה, אמרתי, היא שתקבע מה שיקרה", ולא ידע יעקב כמה מילים פשוטות אלה, היה בהם כדי להרגיע את חבריו לסוללה, שכל שריקת פגז ושלא לדבר על ההת־פוצצות הקרובה, הרתיעה וגרמה למתחים ה־נפשיים!...

ארבעה מבני „כרם ביבנה" סיפרו את סיפורם, סיפור רצוף אמונה ודיוצה ברורה, לקראת מה הלכו, על מה לחמו! עשרות שלכמותם. בחלקם נפלו בקרב, ובין אלה גם איצי'ק, חבירם הטוב, ומנחם איתן, משפיל לרגע עיניו ואומר: „הוא, כמו שאר הבחורים, הן יצאו, זכאים, מתפילת יום ה־כיפורים. הגיעו ממש לפיסגה בגבולתם קודשים. הצער, הוא איפוא על כי הוא ייעדר מאתנו. הבחורים טובים שיחזרו לנו, למשפחותנו, לחברינו!

המבאהל פרלה, שנפל על גדות התעלה, מה כתב יום לפני כן לראש הישיבה? — — — „קורא אני עתה, בטנק, את הנאמר, בשער השני של הספר, „בשערי התשובה". שם מוצא אני הכתוב „וירא אלוקים כל אשר עשה והנה טוב מאד".

— זה, מטעים שמואל, המוות, כמפורש במדרש. ורבי יונה נותן פירוש כי גם המוות — טוב הוא להכניע נפשות, להיות תחת (מפחד) אלוקים על הלבבות, לבלתי עשות עולם הזה עיקר... והלוא המוות פה קרוב מאד בעת התפוצצות הפגזים והאדם, נמצא אפילו מאחורי פלדה עבה, אין לו לסמוך כי אם על אבינו שבשמים — — — אמש, סיפר יעקב פרלה, „רקד המוות סביבנו" ואני עמדתי בפנים, עם ספר תהילים בידי. אחד מאנשי הצוות בטנק, אף הוא דתי, העיר כי לא נכון לעשות כן, כיוון שכל חושי צריכים להיות מכו־ונים להפעלה נכונה של הטנק, בקרב. אך מה אעשה, כתב כמתנצל, ואין לנו לעת כזו למי ל־הישען כי אם על אבינו שבשמים, ואיך אוכל בלוא לומר תהילים לעשות כן? ! אחד המפקדים הורה, שלנו, המאמינים, קל להבין, כיון שביכול־תנו לומר „הנסתרות לה' אלוקינו" — — — סיים יעקב פרלה, ויומיים לאחר מכן, נהרג!

■ ממקום קודש — למלחמת קודש

כך, לגדלות מחשבה והתעלות, הגיעו מאות בני הישיבות, הלוחמים. ידעו לקראת מה הולכים, השתדלו בכל התנאים לשמור מצוות, וללמוד ו־ללמד תורה. הפצירו בראש הישיבה, כי בכל גלויה ואגרת, ישלב דבר תורה. „את זאת אקרא בטנק, כל מלה ותיבה" — הבטיח אחד הבחורים. ולנוכח מכתבים מלאי־עירגונה אלה, ללימוד תורה, שוב לא יכול היה הרב ח.י. גולדויכט, ראש ה־ישיבה, להבליג, ולמרות מיגבלות של זמן ומרחק ותנאי שדה קרב, ביקש לנהוג אליהם, לשהות במחיצתם. „קשה היה ללקט, למצוא אותם", הוא מספר, מפוזרים היו ומפוזרים גם כיום ב־עשרות רבות של יחידות, ובכל זאת הוא נסע ונוסע עם חבורה של רמ"ים, מביא ספרי תורה ומלמדם שם, ולוא גם בקצרה. מבשר להם כי החיים בישיבה נמשכים, והמשמרות של לומדים ואומרי תהילים, ניצבים בהיכל בית המדרש, בכל שעות היממה!

בימי המתח, ניהל הרב פנקסים, ובהם פרישות השלום של התלמידים. על כולם שאל, בכולם התע־ניין, ולא נח ולא שקט, וגם אגרת אישית שלח לכולם, ובה נאמר בין השאר: „יצאתם ביום קדוש, ממקום קדוש, למלחמה זו, ורוח הקדושה חופפת עליכם בכל הדרכים והמעשים. אתם, בני תורה אשר ולקכם זכיתם להיות עמוד האש — תרתי משמע, ההולך לפני המחנה. חזקו ואימצו!

„לא, לא תיארתי לעצמי, כל שנותי, כראש הישיבה, כי הבחורים, יוכלו לעמוד בגבורה ב־מבחן הימים, ולאיזו מדרגה של גדולה יגיעו! — שח הרב גולדויכט, הוא מודה כי עדין לא השכיל לשבל את משמעות להיכתם של בצורה, ומעשי הגבורה שלהם המולכים כאגדה! אך זאת ידע, כי חינוכם, אמנם, עמד ועומד במבחן!

חינוך זה נטע בהם את התחושה כי הם הול־כים לקרב, שהוא צעד נוסף לקירוב הגאולה, שלמה נגר, למשל, מגלה כי בעיצומם של הקרבות, בהם נטל חלק ברמת הגולן, משהו פנימי דחף לו, לאמור „אתה לא נילחם לשווא, הן כל מלחמה מקרבת הגאולה, וגם מלחמה זו, צעד אחד נוסף היא לקראת בואו של משיח. האמנם, לרגע, עלתה השמחה על ליבו, הציפה כל ישותו — — — „לקראת בואו של מלך המשיח הוא נלחם!"

صكنا من الاصل

עיטורי / סופרים וספרים

דת ומדינה בחקיקה

מאת ש. קורא

בכרך רב־היקף „דת ומדינה בחקיקה" כונס לקט חוקים ופסיקה בעריכת זרח ורהפטיג, ח"כ ותנך דוד גלס, הוצאת משרד הדתות, תשל"ד, שבו סיכום מאבק והישגים בעשרים וחמש שנות המדינה, בכיכבכים של תקנות חוקים על סעיפיהם, מוגדר מעמדם של הרבנות הראשית ובתי־הדין הרבניים, מועצות דתיות וחינוך דתי, שבת ומועדי ישראל, בתי עלמין וכשרות, ערכים דתיים בחוקים שונים, דת בצה"ל, המקומות הקדושים, מוסדות דת וצדקה ובעבר א"י. בארבעה פרקים באים צווים, תקנות וחוקים לביטוי מעמדם הדתי של המיעוטים לעדותיהם.

כל המבקש לעיין וללמוד בעומק סוגיית הדת ומעמדה בחקיקת המדינה ימצא את מקורותיו בפרקים שבספר לנושאיהם. הנה, לדוגמה, פרק הרבנות הראשית לישראל, שפותח בתקנות כנסת ישראל שנקבעו בתרצ"ה, 1935, בימי שלטון המנדט הבריטי ומסיים בחוק הבחירות למועצת הרבנות הראשית שנחקק בתשל"ב, 1972, שלפיו התקיימו הבחירות בזו השנה. יש עניין רב בהשוואות בין „עדות הצדות הדתית" בשעם הועד הלאומי בחתימת י. בן־צבי ב. אוסטרובסקי ובאישורו של הנציב העליון, א. ג. ווקאפ, לבין תקנה מועצת הרבנות הראשית בשנת תשי"ד, 1954, בחתימת י. בן־צבי נשיא המדינה, משה שרת, ראש־הממשלה ומשה שפירא, שר הדתות, דרך חוק מועצת הרבנות הראשית, הוראת שעה, בשנת תשכ"ג (1963), בחתימה ש. ז. שזר, נשיא המדינה, ד. בן־גוריון, ראש הממשלה, זרח ורהפטיג, שר הדתות, ועד לחוק הבחירות למועצת הרבנות הראשית בשנת תשל"ב, 1972, בחתימה ש. ז. שזר, נשיא, גולדה מאיר, ראש הממשלה, זר ורהפטיג, שר־הדתות, בשינויים בשיטת שלטון־הרוב לרבנות הראשית.

בפתיחה לפרק, שסוקרה בקצרה את ההתפתחויות, נאמר בסיום, „בהתאם לשאיפה להביא לחוק שיסדיר דרך קבע נושא חשוב זה, הגיש שר־הדתות על שולחן הכנסת בהתאם שנת תשל"א הצעת חוק מועצת הרבנות הראשית לישראל, אך הכנסת העדיפה לפצל את הוראות החוק המוצע לחוק מסגרת ולתקנות. בהתאם לנקבה זו נחקק חוק הבחירות והותקנו תקנות בדבר סדרי הבחירות למועצה".

בפרק בתי הדין הרבניים, הנפתח בפרטי חוק שיפוט בתי־הדין ובחוק הדיינים, באות בפרוטרוט תקנות הדיון לכל פעיותיהן ועל מסד המקורות בפוסקים. תקנות אלה הותקנו על־ידי מועצת הרבנות הראשית ודייני בית־הדין הרבני הגדול בשנת תש"ך. הרב הראשי דאז, ר' יצחק ניסים, מביא בבבוא את המימרה בסנהדרין, דף ח', כתיב „ואצוה את שופטיכם בעת ההיא" וכתיב „ואצוה אתכם בעת ההיא": אזהרה לציבור שתהא אימת דיין עליהם, ואזהרה לדיין שיסבול את הציבור. בדבריו על בתי הדין הוא אומר: „קבענו תקנות־הסכמה ביוזמת לדיינים כדי לבור את המעולים והנבונים שבתלמידי־חכמים יתקבלו זה. ואכן, דייני ישראל כיום גדולים בתורה ויראה, בקיאים בהוויה־עולם. בעבריים חקור בהוויות הכשפטיה שלפניהם ויורדים לעומק נפשם של בעלי־הדין. בפסקי־הדין יש המשך להתרחבותו והתפתחותו של המשפט העברי, ואולי אף לראשיתה של הוויה משפטית־יהודית שאנו שואפים לה במדינה".

בעבודת עבודים מרוכז חומר יקיל ומדוקדק הכולל כל ענייני בתי־הדין הדנים הלכה למעשה בשטח המעמד האישי.

במועצה השיחה הבשרה בימי שלטון המנדט הסתפקה למועצה הדתית בחוק תקציבי השירותים הדתיים היהודיים, עברה שלבים רא־באוים עד המוסכם שר הדתות בשנת תשכ"ז להעמיד כהונתם על בסיס קבע, בפרק באחד מיסכמים הבבהירים השתלשלותו של הבובד וסכבותו.

בפרק „ערכים" באים ענייני שבת ומועדי ישראל, זיהות יהודית, גיור יעיל. בחוק השבות ובחוק מירשם האוכלוסין, על סעיפיהם הבפירושים, מרוכז פולמוס מיהו יהודי שטרם הגיע לסיומו. „בחוק ההדים נקבע בפעם הראשונה, נאמר בבבוא הקצר, שיהודי הוא רק מי שנולד לאם יהודיה או נתגייר. נשארת למעיכה בעיית הגיור. החוק לא קבע במפורש שהגיור צריך להיות כהלכה. ברם מבחינה משפטית, סביר ביותר שפירוש המושג גיור הוא אך ורק גיור כהלכה, כי רק בשולחן־ערוך מופיע המושג גיור ופרטי מישפטיו".

החיקוקים בענייני חינוך הנוגעים לחיקוק הכנלכתי־דתי, שהם אירו פתח להכרזה מוסדות לא־רשמיים כמוסדות־חינוך מוכרים ולתמיכה בתקציביהם. כגון „החינוך העצמאי", כוללים חומר רב ובו בבנון הבו השני המאבק על עצמאות החינוך הדתי והתורני וזוכת המדינה לקיומה.

שבת ומועדי ישראל כימי־מנוחה רשמיים נקבעו עם קום המדינה, אך עד היום אין חוק מנוחת השבת לכל הארץ. כמה עשרות רשויות מקומיות התקינו חוקי־עזר שבהם גם הוראות לסגירת עסקים בשבתות ובמועדים. חוק שעות עבודה ומנוחה מחיל איסור העבודה לא רק על הפועל השכיר אלא גם על בעל בית מלאכה ומפעל תעשייה. בחיקוקים אלה לא־פתרו בעיית שמירת השבת בפרהסיה הישראלית. בפרק באה הצעת חוק השבת ומועדי ישראל, שרק בה מנוחת השבת ומועדי ישראל בכל ענפי העבודה והמסחר.

בפרק כשרות באים נוסחות של הצעת חוק לאיסור גידול חזיר, הצעת חוק למניעת הונאה בכשרות ועוד ענייני כשרות, שמירת שבת ומועדים ועריכת תפילות בצה"ל מכונסים בפרק מיוחד. כאן מובדרים הפקידי הרבנות הצבאית. חוקי השמירה על המקומות הקדושים במלואם כאמד. לאחר מלחמת ששת הימים הודיע ראש־הממשלה דאז לראשי הדתות, לאמר: „יש בכוונתנו למסור את הנוהל הפנימי והכלא על המקומות הקדושים לראשי הדתות, אליהם הם שייכים. הכותל המערבי יהיה בפיקוחם של הרבנים הראשיים לישראל. הסדרים ייעשו על־ידי שר הדתות".

על הפרק הסדר תיכנון חפירות ארכיאולוגיות, שלא ייפגעו המקומות הקדושים של בני כל הדתות.

סעיפי החיקוק בענייני המעמד האישי כלולים בפרק מיוחד, שבנושאים נשואין וגירושין, גיל הנשואים, שיווי זכויות האשה, מזונות, אימוץ ילדים, חוק הירושה, יחסי ממון בין הזוג, ועוד.

לפנינו ספר־פתח למעמדה של דת במדינה. כאן המקורות הרבבים לסעיפיהם. לפיו ייחברו מחקרים עיוניים ויכתבו מאמרים מסבירים בכל אחד מן הנושאים, כהערכה כללית לחקיקה הדתית בארץ.

בדברי המבוא של שר־הדתות, ד"ר זרח ורהפטיג, מוגדרת המדינה כגילוי דתי. שלב אתחלתא בשלבי הגאולה. בחוק השבות, בהסדרים החוקיים של מיזוג יהודי, ובכמה תקנות בעלות אופי מסורתי, ישנם הדים לזיקה הדתית בין עם־ישראל לארצו. דיני נשואין וגירושין עפ"י ההלכה, ובתי־הדין הדתיים וסמכויותיהם, מבליטים אחדות העם וייחודו. עם דתי־לאומי, כעקרון המדינה. סיפוק צרכי־הדת הציבוריים כחובת המדינה, הכלול בקווי היסוד של כל הקואליציות הממשלתיות, הוא עקרון של מדינת־יסוד, הכירה, שצרכים אלה חיוניים כחינוך ותרבות להבוגרים.

„איסוף החוקים תפקידו העיקרי הוא שימושי, להביא בפני הצרי־כים לכך, חוקים ותקנות מסודרים בענייני דת ומדינה", נאמר בבבוא. „ויחד עם זה האוסף הוא אות והד למאבק־איתנים על יהדותה של המדינה, ומעיד על מאבקי עם־ידע לשמירת מורשת אבות".

ד"ר כרך ביוחד להסברת המאבק שמאחורי החוקים והתקנות.

„שני הסעיפים" — מוקד הבחירה בישראל

„ויגש אליהו אל כל העם ויאמר: עד מתי אתם פוסחים על שתי הסעיפים? אם ה' האלקים — לכו אחריו, ואם הבעל — לכו אחריו". (מלכים א, י"ח, כ"א).

מאת דוד טלזנר

ההלם של מלחמת יום הכיפורים, על ספיחיה הבדוניים, הדוקרים ייתכן שהוא אוצר בתוכו גם אפשרויות תרופה ומרפא למצב ההרבוהי־פסיכולוגי המבולבל של העם השוכן במדינה. הזעזוע הנפשי־הרוחני שהוא גרם לבעלי „כוחי ועוצם ידי" והאי־מונים עלי עבודה זרה זו, עשוי לשנות עמדות והשקפות שהחזיקו בהן יהודי החול. ואמנם, המימדים הבינלאומיים של הסגר־הבדידות שהוטל סביבנו, מדהימים הם לאלה שהסיחו את דעתם מייחודו הבלעדי של עם ישראל, שכבר הוגדר על ידי בלעם הרשע כ„עם לבדד ישכון", והרדימו את עצמם במקסם־שוא של עם נורמלי „ככל העמים".

הנה, שוב התעבדה מדינתנו הקטנה בבבור עיניהם של כבעם כל העולם כולו, שהרי היא לב־לבו של עם ישראל. ה„אגבן טריבלי" של הקהילייה הבינלאומית זה קרוב לארבעה אלפיים שנה הגדול את מנהותה ומרעיד את אשייתה. ב־כאן ההסבר ל„למה רגשו גויים" עליו ועל נחלתו הקטנה והדלה בירכתי הבורה הניכון, ומדוע אין לו, ל„איוב" זה בין העמים, אף רע אחד, אף אחד!

יהודי־החול אינם מסוגלים להציע תשובה הגיונית להופעה המוזרה הזאת, הכורעת בפניהם את כל תפכבותיהם לנורמליזציה, קרי: גוייזציה.

כולן — הרהיתה מעשפיכות דמים השאיפה לשלום, המושבעות בדם היהודי. הן רק מצביעות על הסכנה שהחינוך החילוני בהווה לא רק לדת היהודית, אלא אף לערך הלאומיות עצמו, — אותו התיימר להעניק לחניכיו! כותני החינוך החילוני שדדו את אוצרות הרגש הדתי מעולמו הפנימי של הנוער והשאירוהו ריק ושומם. לא יפלא, איפוא, כי בשעמה „שעירים ירקדו"...

מהי התשובה בפיהם של המחנכים החילוניים לשאלות ההתרגיות של חניכיהם? עיקר דאגתם נתונה לאפשרות של „דו־קיום בשכנים" (קרי: הערבים), ולכן — „יש צורך להעמיד מולן את סיפוה אידיאל השלום". אין זה עולה על דעתם שצריך להקנות לחניכים קצת יהדות מקורית, קורטוב של אמונה ומידת־מה של יחס־קדושה לתנ"ך — מקור חוסנו הנפשי של אדם מישראל בכל הדורות, ומעיין ההשראה הציונית, שהביאה את הגדולה בכנפיה תוך קיבוץ הגלויות. לנו חסר אידיאל השלום? האין זאת עלילת אויבינו? מארי דאברהם! עד היכן התרחקו מחנכים אלו מידיעה אלמנטרית ביהדות, שכל־כולה דרוכה לקראת השלום — שמו של הקב"ה! מחנכים אלה, עוללותיה השדופות של ה„השכלה" ההרוסה, ספחים לקרב את חניכיהם ל„מעיין מצנו שאבו" הדורות הקודמים, „שמא ישתו התלמידים" תפקחו עיניהם ויטשו את תורת הכוש בה פיטמו אותם מוריהם.

„לטווח יותר ארוך", — נאמר באותה שיחה ב„מעריב", — „יהיה על המחנכים לחזק את החינוך לערכים". גו — אמרנו מחשש לער־גש — חשדנו בכשרים... בצפיה המשכנו לבלוע את השורות כדי להחיש את הזיכרות עם הערכים שמשרד החינוך של מדינת ישראל מתכוון להעשיר בהם את נפש דור הנער. ואלה הם: „הגנה עצמית, אהבת השלום, התנהגות אחראית, עבודה; סיפוח היושר הערכת העבודה". עד כאן. זהו התשתית הרוחנית־מוסרית במחסן של ראשי חינוך החול! אמנם, בפיסקה אחרת נאמר, כי „לטווח ארוך יותר הוטל על האגף לתכניות לימודים ועל המרכז לתודעה יהודית לטפל בחיזוק התודעה היהודית בתוכנית הלימודים בקבוצות השונים". אבלם, לא קשה לעמוד על טיבה וערכה של „תודעה יהודית", כשמטמחיה מעלים „הגנה עצמית" ו„הערכת העבודה" כערכים העשויים לבצר את רוחו של הנוער היהודי ולענות על שאלותיו הנזדרות לשיתין של קיומנו „בארץ הזאת". וכי ערכים אלה אינם מתאימים למערכת החינוך בסקנדינביה או בפקיסטן?

תהיית הנער ותעיית מחנכיו

מלחמה זו, הרביעית במספר מאז תקומת המדינה, הביאה עימה גילויים עילאיים מקודשת העם היהודי: מסירות נפש להצלת כלל ישראל, אהבת ישראל מופתית גם לפרט. אולם, יחד עם זה העלתה לשטח את המבוכה הנפשית של הנוער החילוני לגבי יסודות קיומנו ובמקומותו. נוער זה, שחינוך־החול מנע ממנו הזכוכה התודעה היהודית־שורשית, איננו תופס כלל את הדרכה היהודית העליבה והעודתה רבת־ההשראה האלוקית. בהעדר הרקע הדתי־התורני של שיבת־ציון, רואה יהודי־החול לפניו רק את החלק הלאומי שלה, וזה איננו נבדל במהותו מהתנועות הלאומיות האחרות, והערביות בכלל. בימים כתיקונם מספיק הרגע הלאומי להפעיל את גלגלי התודעה המדינית־הצבורית במסגרתה השיגרתית, אולם בתנאי התנגשות אלימה מזועזעת העמדה „לאומית־החילונית" עד לאובדן עשתונותיה.

כמעט „טבעי" הוא הדבר, כי במצב מעורער זה צפות מתהום הספק שאלות־תהיות של הנוער הכללי, שלא רק מביכות את קברניטי החינוך שלו, אלא עלולות להרעיל את האווירה במדינה בכללותה. „האם יש טעם לְמוּת בעד הרעיון הציוני?" „מדוע שונאים אותנו, מדוע כל העולם נגדנו?" „האם מוטל עלינו, כאן בארץ הזאת, להיות המיד על חרבנו?" „האם כל זה שווה?" (מעריב, ג', כסלו, ש. ז.).

שאלות מסוג זה, המגיעות עד לעברי פי־פחת ה„נבהקה" איננן נובעות מרוע־לב וחוסר מרץ־נעורים נוכח מלחמת החיים. אדרבה, מקורן ברגש הצדק, האינטלקט המפותח והוש המוסר היושר, ועל...

*) בספרו „הכש לדישוני", שעומד להופיע בקרוב ב„בכון כל אורה", בירושלים.

כירסום החול בכות עמידתנו

הסברת ההיסטוריה של עם ישראל על פי פרדיס החול, היא משום סילוף העובדות ועיוות המהות בימינו אלה, עמוסי עיצבון, סבל ומתח, אינטרפרטציה כזאת היא גם תילחיל הביטחון של המדינה, שהרי היא מרעילה את רוחו של הנוער הלוחם, כמי שהשאלות הגיל מוכיחות. יהודי־החול עומדים נבוכים ומדוכאים נוכח האמונות הבחרירה של עמי הארץ בעימותן האפוקליפטיה עם מדינת ישראל. חניכי תרבות־החול אינם יכולים לתפוס את „דראה המוזר הזה, כ' כבאן הספקות והאפלות ביותר. לאיש־החול זרה האמונה בייעוד קר יוכנו כעם עתיק, קדוש, נושא „המרכבה העליונה" דרך ההיסטוריה, ומפיליא חסרה לו ההבנה במסרת כאבקנו וצדקת יישובנו בארץ־ישראל. אמנם, ימים אלה — ימים נוראים הם, ימים של צער וכאב צורב, אולם בו בזמן הם גם ימים נשגבים במשמעותם הגורלית. היהודי השורשי חודר בבעד לצילם הסמיך ומבחין באור־הנצח הנהמי־

בהם, שהרי „מלחמה נמי אתחלתא דגאולה היא". (מגילה, י"ז, ב).

„מדוע שונאים אותנו, מדוע כל העולם נגדנו" — היא שאלת־השאלות, כי בתשובה הנכונה טמון לא רק סוד הבנה של עמידתנו הפרדוכסלית, כ„כבשה אחת בין שבעים זאבים" (בימינו מספרם הוא 134 — חברות האו"ם), אלא גם טכמן־הקסם שהותך אנחנו נבאים לשיר גבורה ובאמן. את התשובה הנכונה נתנו חז"ל: „למה נקרא שמו סיני? שמשם יצאה שנאה לאומות העולם" (שבת, פ"ט, א); אין זה, כמובן, הסבר גיאופוליטי, אלא דתי־רוחני טהור. כלומר: התורה שקבלנו מהקב"ה בהר סיני, בדרכנו לארץ המובטחת, היא־היא אשר „המיטה" עלינו את שנאת כל העמים. למה? טולסטוי השווה את עם ישראל לזה של פרומיטיאוס, שגנב את האור מהאלים והוריד לבני אדם, ותחת תודה — קיבל עונש!... זהו מנת חלקנו מיום שאברהם אבינו ניפץ את האלילים בבית תרח אביו. מאז הננו — בניו — מנפצי האלילים בכל הדורות. על־פי רוב היה „עיסוק" זה קונסטרוקטיבי; אנו היינו חלוצי הקידמה התרבותית והמוסריאלית בעולם. עם הכרזת „בראשית ברא אלוקים", — סובר הכוזיאולוג הנודע מקס הבר, — נולד המדע, שהרי בתמונת־עולם בו נלחמים האלים ביניהם ה„כל דאלים — גבר", אין אפשרות לחוקים קבועים, ובהעדרם — אין מקום למדע. אמנם יש ושבירת הכלים גרם חורבן — כאשר המנפצים התנכרו למסורה האלקית של מיגור האלילים, מכיוון שיהודים ללא־תורה עלולים להוות בורים הרסני. בבחינת „בניין ילדים — סתירה"... (מגילה, לא, ב).

הבחירה ומחירה

טיב התשובה לשאלה „האם כל זה שוה זה?" מותנה ביחס השואל לערכה של מורשת התעודה של עם ישראל. נדמה, כי אף היהודי שאינו דתי צריך להיות מודע לתפקיד הפרומיטיאוס של עמנו בהיסטוריה, ולהיות גא עליו, להיות מוכן לשלם את המחיר בעד הבחירה. הלא ברור, כי ככל שהתפקיד גדול יותר, כן קשה יותר למלאו ויותר מאמץ וקרבנות הוא דורש. מרובים התחייבויותיו של המבוגר על אלו של הקטין. ככל שהאדם עולה בדרגת התפתחותו התרבותית ומעמדו החברתי, מתרבים במידה מקבילה סייגיו ואיסוריו. אורח חיים של ילד לא ייתכן למבוגר. כלל אלמנטרי זה מתייחס גם לאומות, ובודאי לאומה הישראלית. „רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה, על כן אפקוד עליכם את כל עוונותיכם" (עמוס ג, ב). „האצילות מחייבת". בן־אדם נורמלי לא יתקומם נגד עול התרבות והנימוס, שגילו ומעמדו מטפיסים עליו, ויסוג למצב בו היה בעודנו ילד. היש אומה בעולם שתתכחש נגד אוצרות התרבות והרוח אשר צברה במשך דברי ימיה? יהודי־החול ניסו לחולל „מהפכה תרבותית" כזאת בחיי עם ישראל, והתוצאות — שלילה תהיה תרבותי ריק, מיהדות התרחקו ועד „גויות" לא הגיעו.

בשאלה של חניכי החינוך החילוני „האם כל זה שווה זה", מתגלה התהום הפעורה, בה הטיל החינוך זה לא רק את ההדרות, עם תורת ישראל, אלא גם את היחס הנפשי העזמלי לנכסי התרבות והרוח של העם. הדבר מעיד כמאה עדים על סימפום אינטלקטואלי מצד המחנכים וחניכיהם, או על חוסר ידיעה מחריד בתולדות ישראל והרומתו לאוצרות הרוח של האנושות ותרבותה. יהודי בריא, ברוחו ותודעתו, ענה בהתלהבות: שוה ושוה! וזהו כוונת קריאתנו.

(סוף בעמוד 5)

רבים ביד מעטים

מאת א. אהרוני

למבשר לאמר:
צלו כנרה · סמוך פלשת
יתן ה' קדים
— רבים ביד מעטים —
הר־יהודה, חברון ושומרון
גולן, סיני ועד אדום
ויפשטו ארצות־עמלקים
מעבר שור
ועד אי־שלמה.
שלום, שלום.

ממבשר לאמר!
להלחם גבור־חיל!
החליקם לה' במקדשו!
עבור!

המורה ביד זדים
ונצחנו לא קהורים!
עבור!

סבית־דין של חשמנאי,
שלום!

התכונו אנו לקרים
או המזבח לא סכרנו?
ונצח אבניו נגיד
או אז פצחנו בשיר.
ואם אין בנם כהנים,
הצבא גם בשמאים יגנה!
שאו הכפי־הנית, וכיתו!

מאגרותיו של ר' שמואל מוהליבר

מאת חיים אורלן

לזכרו של בן אחי היקר העגלה הרב שמואל אורלן, הי"ד מבוסמכי „ישיבת מרכז הרב" מלומדי „ישיבת הכותל", מגבורי הגולן החללים, תשל"ד.

השנה תמלאנה מאה וחמשים שנה להולדתו של הרב שמואל מוהליבר ז"ל, מהראשונים לציון ומראשי הפעולה ליישוב ארץ־ישראל בראשיתה (נולד בכ"ו ניסן, תקפ"ד). בשנה שעברה מלאו שבעים וחמש שנים לפטירתו (י"ט סיון, תרנ"ה) ותשעים שנה לפגישתו ההיסטורית עם הבארון אדמונד רוטשילד (א' דסוכות, תרמ"ג), שכתוצאה ממנה נוסדה המושבה עקרון והתחילה עם זה פעולתו הברוכה של הנדיב הידוע בישוב ארץ־ישראל, וכן מלאו שמונים שנה ל„מרכז הרוחני" שנוסד ביוזמתו — הגרעין שממנו צמחה הסתדרות „המזרחי", שהוא היה מנהיגה הרוחני עד סוף ימיו. בשנה הבאה תמלאנה תשעים שנה לועידת חובבי־ציון בקאטוביץ, שהוא היה מראשי המדברים והמשפיעים בה ליד פינסקר (תרמ"ד), וכן משה שנים לראשית פעולתו למען ישוב ארץ־ישראל (תרל"ב) ששים וחמש שנים לביקורו בארץ, שנועדה לו חשיבות רבה ועורר הדים רבים, שעוררו את הלבבות לציון (תר"ן).

ציינו כאן רק אי־אלה תאריכי זכרון הקרובים לימינו, אולם כל השנים שעמד בראש התנועה למען ישוב ארץ־ישראל, למן ראשיתה של תנועת חיבת־ציון ועד ראשיתה של הציונות ההרצלאית, היתה זו תקופה רבת־פעלים שפעל בתולדות היישוב. מלבד ייסוד המושבה עקרון, פעל לחידוש היישוב בפתח־תקוה, לייסוד המושבה רחובות ועשה הרבה לרכישת קרקעות עם רכישת לבנות ליישוב ארץ ישראל. תיזכר כאן גם פעולתו זו, שבשנת השמיטה הראשונה ליישוב הצעיר בארץ־ישראל, לפני שמונים וחמש שנים (תרמ"ט), עמד הרב מוהליבר להצלתו, בהתירו את העבודה החקלאית במושבות וגם השפיע על גדולי הרבנים שיתנו הסכמתם לכך.

חשיבות מרובה היתה הענותו של הרב לקריאתו של הרצל ולמכתבו הנלהב לקונגרס הציוני הראשון שהוקרא בעל במת הקונגרס ועשה רושם רב. הוא הכיר בכוכבו העולה של הרצל עם ראשית הופעתו עוד שנה לפני כך, ובמכתבו אל אוסישקין מכ"ז סיון, תרנ"ו הוא כותב:

„רב תודות לכבודו על הידיעות, וכן על הפרישת שלום אשר הביא לו בשם האיש המצוין ומאד נעלה הד"ר הרצעל, ומטוב כבודו להשיב לו בשמי שלום באהבה רבה מעמקי לבבי, והנני מחבק אותו מרחוק על פעולותיו הגדולות, אשר אקוה, כי הוא ורעיו הגדולים לא ינומו ולא ישקטו, עד אשר ירימו את כבוד ישראל בגויים לישב שאנן על נחלתו, וה' אלקי ישראל יהיה בעזרם" („ספר שמואל", עמ' ס"ז).

בקונגרס הציוני השני הספידו הרצל בדברים לבביים והעמיד את זכרו בתואר הנעלה ביותר, שרק הרצל יכול היה לכבדו כך: הוא היה הציוני המדיני הראשון. המכתב המובא בזה מתוך ארכיון „פרסי", כמודפס בפעם הראשונה, הוא תעודה אופיינית ומעניינת לזכרו של הרב מוהליבר. המכתב כתוב אל מתיישבי פתח־תקוה, בו הוא כותב להם ומבשרם, כי נתן הוראה לועד האודיסאי של חובבי ציון לשלוח להם את שלשת אלפי הרובל לבנין בית־הכנסת, שהורים נדיב אחד, אבל הוא מזהיר בהם, שזה לא יגרום לפירוד ומחלוקה, מחמת שינוי הנוסחאות בתפילה, ועוד איזה דברים שיש בין חסידים למתנגדים, והוא מעמיד אותם על חשיבותו של השלום ומבקשם לשמור אותו מכל משמר: „והנני בטוח כי שום דבר בעולם לא יעשה ביניכם פירוד ומחלוקת חלילה. על כך עמד גם במכתבו אל הקונגרס הציוני בבאזל, שלש שנים אחרי־כן — כשם שהזהיר כאן על סכנת המחלוקת והפירוד בין חסידים ומתנגדים, כך הזהיר במכתבו אל הקונגרס על סכנת המחלוקת בין החרדים והחופשים: הוא ראה את כל בית־ישראל כמשפחתו כבית משפחה אחד, שהאש אחזה בו — האם יבדילו בני־הבית בהשתדלם להציל את עצמם בין זה לזה? יתנבונו שלום היטב, וברית אחים לא תופר! (שם, ובתרגום העברי של הפרוטוקול של הקונגרס הציוני הראשון).

הרצל שראה את עיקר כוחו באיחוד, ושלמותו של הקונגרס היה בראש דאגותיו, ידע להעריך את רוחב תבונתו ובינתו של הרב החכם מביאליסטוק.

וזה הוא המכתב שלפנינו (העתק מדוייק):

בעזה"י
פעטערבורג. יום ג' ב' חנוכה התרנ"ד
לאחים היקרים עובדי אדמת הקודש ושומרי מצוה אשר בפתח תקוה יע"א [יגן עליה אלקים]

זכיתם אחים יקרים לשתי פעמים אשרי בפועל. יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך. אשרי איש ירא ה'. ומי יתן והי' כל עם ה' כמוכם, אזי יזכו [בני] עמנו לאשרו השלישי בפועל אשרי העם שככה לו. — מכתבכם אתי בדבר השלשת אלפים רו"כ [רובלי כסף] שנדב המנוח מקאסש מאדעססא על בנין בהכ"נ [בית־הכנסת] באחת הקאלאניות באה"ק, קבלתי, וכתבתי תומ"י להועד לאדעסא וקבלתי תשובתם, כי יעשו כפי אשר כתבתי ויתנו לכם השלשת אלפים רו"כ. אמנם הם יראים, שבנין בהכ"נ לא יגרום אצלכם פירוד ומחלוקת, מחמת שינוי הנוסחאות בתפילה ועוד איזה דברים שיש בין חסידים למתנגדים ע"כ [על כן] בקשו אותי שאכתוב לכם שתשמרו את השלום ולא יהי' לכם שום מחלוקת חלילה ע"כ הנני מבקש אתכם אחי שתשמרו על השלום בכל [מכל?] משמר. והנני בטוח כי שום דבר בעולם לא יעשה ביניכם פירוד ומחלוקת חלילה, כי הלא ידעתם כולכם כי גדול השלום מכל. ויען כי אתעכב בפ"ה [פה] איזה שבועות בעזה"י, הנני מודיע לכם את האדרעססא שלי בפה:... והנני דורש שלומכם באהבה חפץ לשמוע מכם בשורות טובות

שמואל בהרב מהרי"ל
מאהליווער

בעל הרשימה, חיים אורלן, סופר ומתרגם, עורך האנתולוגיה הפרשנית לכל שירי ח. נ. ביאליק (הוצ' „דביר", תשל"א), עלה זה מקרוב מארצות־הברית.

* יצא לאור *

—„חוק משה, חידושים על הש"ס ומסכתות קטנות, מאת הרב משה־יהודה־לייב ברמאן (זצ"ל), רב ואב"ד קהילת הורודלה, פולין, יוצא על־ידי ועד לפירסום כתביו.

בראש הספר דברים לדמותו מאת בניו הרב גרשון־חנוך הרב חיים (ז"ל) ברמאן, מר יוסף חיים זבידוביץ ברשימתו „המרא דאתרא ובני קהילתו" משרטט קווים לאישיותו התורנית, למרכזתו המוטלגת והיד־יד התרומיות. בחייו פירסם מספר ספרים בהלכה ופירוש לחמשה חומשי תורה.

לפרשת השבוע — מקץ

ויהי מקץ שנתיים

יעשה פרעה ויפקד פקידים

על פיך ישק כל

ויקרא לפניו א

לקחת אותנו ל / ואת חמורינו

ויעמוס איש על / וישובו העירה

הלא ידעתם כי נחש ינחש א / אשר כמוני

מה נאמר מה נ / מה נצטדק

ליקט שלמה

עול מפני שמן

מאת אברהם ביק

ההבדל בין שלום לשלוה הוא: שלום היא מבחלוקת, ושלוה הוא שלווה השקט והנוחה ובטחון. לכן נר שבת קודם לנר חנוכה משום שלום בית, כי חנוכה הוא על נצחון, ושבת הוא לשלום הנצחי דוגמה לעתיד לבוא, יום שכולו שבת.

(דרשות חתם סופר הב"ה)

כסלו תקס"ט

בהוסרה בתוהה נכנס ליל חנוכה לשבואות ישראל אשר בפרסבורג על נהר דאנוי. שונה היה ליל חנוכה זה משאר הלילות בשנים כתיקונם, שאז לא היה חלון בעיר שלא יהיה שם נר דולק. נוסף עליהם בית מדרש הכיכנה „שישור שטוב", שבהם יסדו עשרות בחורי הישיבה הנרות דלוקו שם כאבוקות. ואילו השנה נכנס ליל חנוכה בהחשבה של חג, אבל גם רווי פחד.

עם ערב צנחו רוחות קרות מעל הנהר והגשר אפף עצבות ודומה. נהר הדאנוי דומה היה לרצועה של כחור שהרוח מנפנפה בו. כסביבון של חנוכה סבב הרוח על יד ביתו של רב העיר ורבן של כל בני הגולה, רבי משה סופר, בית־חומה ובראשו מגדל קטן משולש.

ברוח מרומם, בחגיגיות ובחרדת־נפש הדליק הרב את נרות החג כשמסביבו עמדו בני ביתו ותלמידיו. הרב שר בניגון שקט את המזמורים מענייגא דיומא. כחדשים צללו הפסוקים באזני השומעים. נשמה חדשה פירפרה בתוך הכלים הישנות והידועות, שמשמעות חדשה ניתנה להם עכשיו, אחרי המלחמה הנוראה שעברה על העיר ועל כל מדינת אוסטריה־הונגאריה.

„באברתו יסך לך ותחת כנפיו תחסה צינה וסוחרה... לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם... יפול מצידך אלף ורבבה מימינך אליך לא יגש"...

השמחה מגיעה את הנפש אל העולם והצער והסכנה מנוצה מכנו. מה רב עכשיו השינוי ברחובות ישראל שבקהילה. כל החיים שבה נחבאו מפנים. תושבי הרובע היהודי מעטים היו בהילוכם ועדיין היתה מועקה על לבם.

המועקה שירדה על העיר, ראשיתה בתחילת השנה שהביאה עמה חרדה גדולה ועמוקה. כבר בעשרת ימי התשובה התחילו השמים מתכסים עבים וביום הכיפורים היה צונן והוהרר. בשמחת תורה ירד גשם דקיק פעמים אחדות ביום וצינן את הכיכות החודות.

לעת ערב, בהגיע ליל השמחה, ובית־המדרש מלא היה מבטות דולקים ותלמידים רוקדים, נכנס הרב מחדרו, והנה אך עמד על הסף נפלה עששית דולקת מאליה אשר היתה תלויה בשלשלאות, והזכוכית מלאה־השמן נשתברה לפני רגליו. הרב נבהל, אבל הסתיר את חרדתו בלבו. אחרי ההקפות שר עם תלמידיו פסוקי ההלים לפי סדר א"ב, אולם בהגיעם לפסוק „זרח בחושך אור לישרים" נזכר במגורה השמן־זית שנפלה לרגליו ונשנתה מראהו... דבר־מה זע־נע בלבו. ולמחרת החג, באסרו חג, באופק בין השמשות הסתוי עברה השמועה: המלחמה מטשמשת ובאה. חיילות הצרפתים מתקרבים אל ההרים בסביבות פרשבורג.

לא יצאו ימים מועטים והיו התותחים רועמים ומטר של אש הצלף על העיר. עמודי אש ועמודי עשן נתאבכו ועלו השמימה. כדי להינצל מן ההפגזות עברו הרבה תושבים, שבתיהם היו במרכז העיר בקירבת הנהר, ומשפחותיהם, אל הכפרים והעיירות הסמוכות. הרב ירד למרתף דירתו עם קיבוץ נבחרים והשמיע שיעוריו, תמידים כסדרן.

בכל ימי המלחמה, גם לאחר שגג ביתו נחזק וקירותיו נוקבו על־ידי הרסיסים, היה רבי משה יושב במרתפו, לומד שיעוריו ורושם מאורעות הימים בספר מיוחד שקראו „ספר הזכרון", כעד ראיה לאימי המלחמה האוסטריה־צרפתית. ברשימותיו הביע את דעותיו על ההתנהגות של צבאות הלוחמים שהרעישו את האוכלוסיה האזרחית. „כי ידוע טכסטיסי המלחמה כל עוד שאנשי הצבא עומדים אלו מול אלו על פני השדה חונים, ועדיין לא נכבשו זה לפני זה, אין מקום לאנשי העיר ללחום, ומה היה להם כי נוזקו על העיר להשליך עליה חיצים ואבני בליסטראות?"

המחירים שהאמירו עקב המלחמה עלו למעלה מראש, „והיה קשה עול הסבל" — רשם ביומנו — „ושכר הדירות עלה עד מאוד עד שהוצרכו לשלם בעד דירה רעועה חמשה זהובים ליום. והרבה עניים ובני ביתם שכבו על פני השדה יום ולילה כי לא מצאו מקום מנוח" — — —

באותם ימי המלחמה כאילו נזדקן הרב בן החמשים וחמש. ראשו הפך שיבה, מצחו לבן ושקוף קמטה ומבט העיניים צונן וצלול כבדולח ושלוו עד מאוד. היה הרב יושב ומהרהר על מה שהוא רואה, על דברים שמסביב ועל דברים רחוקים מזה במקום ובזמן.

ט"ו מרחשון

מבשואות השכינה היהודית של פרסבורג נשמע קולו של השמש לקבץ כל הקהל בבית־הכנסת.

— יהודים, כל העושה מלאכה היום כאילו עושאה בתשעה באב, וכל האוכל ושותה היום אינו רואה בשמחת הציבור. גזרו תענית היום והרב ידרוש לעת תפילת המנחה.

לבית־הכנסת צוקערמאנדל נמשכו רבים: — חנוונים, שכמה מהם כלומדים באומנה — להגדיל איפה או להטיל מים ביין וצרורות בחוכים; בני המדרש ותלמידי־חכמים בעלי נפש ובעלי מלאכה. לפני בית התפילה, בית בנוי בחול ופתוח בקודש, עמדו קבצנים ובמבואו ישבו שני גבאים של חברת צדקה ולפניהם קערה; ואחד מהם הזכיר לבאים:

— יהודים, תענית בגימטריה „ותתנת ידיך"!

והנה הוציאו מן ההיכל את התורה וקראו תפלת „ויחל". והנה תנועה כבושה בבית:

— הרב יאמר עכשיו לפני: דברי כיבושין!

— הנה הוא עולה על הבימה!

כבדי אוזן לרוב מוטים, מזדקפים קומתיות — אולי יזכו וישמעו לא שמיעת הלב בלבד, אלא גם שמיעת האוזניים. כל העיניים ניתלות בפני הרב העטוף בטליתו. מראהו מעורר כבוד בעיני השומעים. בהלל נשמע קולו:

— רבותי! אחי, לא לדרשה סתם באספתם. מלחמה בעולם בארצנו ותיגתו לנו נסיונות הרבה להיות מנוסים בהם, אם נעמוד במבחן. ולפי שעה עלינו לזכור שכל ישראל ערבים זה בזה ואוי לנו אם שמאלנו לא תסייע לימיננו!

מבחוץ הגדיר רעם עמום של התותחים על ההרים. אחד מהם הדר לשקע מבהד כבהמה ועפתנית. כמה אנשים מרגישים עתה אימת המלחמה עד צד הגאה גם בצום.

ר' משה מרכין ראשו: — חיים אנו בסימן של דם, דוד המלך אמר „מה בצע בדמי" — עלינו לפשפש במעשינו, אם לא הדרישה אחר הבצע והמוהרות הם שהביאו עלינו את סימן הדם הזה. רבים מאתנו שותלים בכשרות וביגיע כפים סופם לא בכשרות. ר' משה מגביה ריסי עיניו, יודע הוא: כסלע זה, שלא נתן מימיו בלא הכאה, לא יתנו רוב העשירים כספם בלא שבירת הלב. כל ימיו נהג על כורח רבנות. ואולם עתה צריך שיהיה בו מעט משום הטלת אימה על הציבור, שלא יהיו קלי הראש וכבדי הלב מסתוללים בו; ויהיו דברים מתקבלים עליהם בעל כרחם.

קולו נמוך וקשה עכשיו שלא כדרכו.

— אנחנו, עם גבאי ופרנסי העיר, גזרנו בגזירה חמורה על כל איש ואשה הדרים כאן שלא יהיו רשאים להוציא עצמם מעול הציבור. שכל מי שאינו משתתף עם הציבור אינו רואה בנחמת הציבור, ואינו רואה סימן ברכה לעולם!... גזרנו שמן היום הזה והלאה יהיה נמנה כל אחד עמנו, ויתן לפי מה שיצווהו בני העיר כאשר נהגו מיום הוסדה, ויתנו כדי להחיות העניים ולא יקל ממשאו כדי להקל על העניים המובלים! הרב זוקף עיניו דרך העבירה על הנאספים לראות רושם דבריו אישים עיניו מורחבים עתה ביותר. קולו הלך וחזק:

— רבותי, האויב הקיף אותנו מבחוץ והמות מבפנים. הלא שמעתם על ואלף קאמארן שפגע בו חץ בלילה. מביתו. שאם ליהוה סביב, נשאו לבית העולים ובהלין ביסורים הקשים המרים התוודה כאיש צדיק. כי באומת רע לא נמצא בינו ובין המקום רק בין אדם לחבירו חמס. הוא העלה שער שכירת הבתים עד למעלה להוציא עניים ואביונים עד אפס מקום. והוא האיש המוכה והמעונה בחליו דרש את אלוקים והצדיק דינו התוודה ויעתר לו ה' וזכה למות כבעל תשובה גמור.

קולו של הרב צושה עתה וצוזע בלבבות. קולו מצלצל והולך:

בכאן נוציא לקח, שהקב"ה מאריך אף במה שנוגע לו ולתורתו, מה שאין כן במה שנוגע לבין חבירו הרי ממהר לפרוע. והחי יתן אל לבו וישוב אל ה' וירחמהו ואל אלוקינו כי ירבה לסלוח.

אור השמש קרוב לסילוקו. הנשים שבישלו בערב התענית ונמצאו פנויות היום לדרשה, מקדימות לצאת כדי לחמם את המאכלים. על סף הבית יושבים שני הגבאים של חברת צדקה ולפניהם קערה ואחד מהם מזכיר ליוצאים:

— יהודים הקדמונים נתנו סימן בתענית: אותיותיה: תת עני!

כשעה אחר הדלקת הנרות. אוירו של החדר ספוג עתה ריחות של קודש. דומה באוויר אין כל זיע, אבל השלהבת הקשורה בנר השמש עתים מתמשכת ומתארכת למעלה ועתים מתכרמפת. האור המפטיע תביעת־מחתורין מלבין ומבהיק זקנו של הרב היושב בראש השולחן. כמה מוזהיקי תלמידיו מבקשים לתפוס את עיניו, אבל אין עיניו נתונות עכשיו לאיש. רגע דממה והנה בוקע קולו:

— הבטחון הוא כלי זינה של ישראל וחוזק של ישראל, ואילו בעל הפחד הוא כמי שנכשל במנו פגם והשיבהו בחושך. והוא מבלבל גם את דעתם של אחרים ולכן אומרים בחנוכה פסוקי הנביא: „אל תשמחי אויבתי לי, כי נפלתי קמתי, כי אשב בחושך ה' אור לי".

הנר אוצל אורו על פניו והוא תולה עכשיו עיניו בתלמידיו וקולו מלא להיטות־נפש.

— „וחובל עול מפני שמן" — עולו של סנחריב מפני שמנו של חזקיהו שהיה מדליק בבתי מדרשות, ללמדך שהתשועה היא בשמן, בשמנה של תורה. ובזה נבין מאמר הגמרא שהארון המנורה גנזו להעיד לבוא, כי השמן הוא ענין נצחי, ולא גנזו את האבנים אשר קלע דוד במצחו של הפרי הפלישתי, לא הנביאו לירונות וחרבות וכלי מוות. ועתה בני עלינו להגדיל את התורה — הוא מציץ על הנר שדומה שלהבתו מתגברת — כלום תאיר הפתילה בלא שמן? ומה ערך לפתילה אם אין שמן למאור?

עיני התלמידים נוצצים. מכירים בהם כי דברי הרב נכנסו בליבם. ואחרי שעה קלה הם יוצאים אחד־אחד בקידה הראויה מתלמיד לרב. בצאתם עוד שומעים דברי ברכה: „למה הוסיפו בשבת ברכה למשמר היוצא כי שישכן שמו בבית הזה הוא ישכין שלום. קשה, למה תוספות זה, הלא כבר בברכת כהנים נאמר וישם לך שלום? אלא שהשלום שניתן בבית עולמים הוא נצחי יותר, כי על כן הוסיפו נצחיה זו למשמר היוצא ונכנס בבית המדרש.

ברקיע מנצנצים כוכבים על הבתים, על גליו הכחולים, על הנהר ועל ההרים הזיוזים סביב לעיר. והעבה העיר נסוכים שלום ושלוה.

כינוס ביאורים לתרי"ג מצוות

מאת הרב חיים [illegible]

הדור האחרון זכה יותר מדורות רבים שקדמו לו להתפתחות כבירה של הספרות התורנית לבקיעותיה הרבים והמגוונים. כך נתברכו ובכהביס האנציקלופדיה התלמודית, אוצרי הפוסקים ועוד מפעלי כנוס רבה הלכתיים בעלי חשיבות עצומה לדורנו ולדורות הבאים. כמו כן נלבבו ויתנו להם שביתה בישראל כמפעלים תורניים פופולריים שכל מטרתם להפיץ ולאפשר בתוצאה אורותיה של התורה בכל שדרות העם בלשון ברורה, פשוטה ונעימה. בענין זה יש לציין את מפעל המשנה היומית, וההלכה היומית, שהופיעו לצד מפעל הענק של הדף היומי בישראל. אין ספק שחלק גדול מן ההופעה הספרותית־התורנית שהופיעה בדור האחרון באה לנו במישרין ובעקיפין בזכותו בכוחו ומכוח כהו של רבנו הגדול הראי"ה קוק זצ"ל אשר הפעיל והשפיע בכתב ובעל־פה בכל עת ובכל שעה ליצירת מפעלי כנוס בהלכה ואגדה, מתוך אמונה כבירה כי אור גדול זה הוא כיבוני פעמיה של הגאולה השלמה.

כחוליה בעלת ערך גדול בשרשרת התורנית שעמדנו עליה, נוסד המכון „נר מצוה" על־ידי הרב אברהם אפלס, אחד הלמדנים הצעירים והמובהקים בירושלים. מבוגרי מכון הא"ר פישל ומבוגי חבריו, ובזכ־הב. עודדו והמיכהם של גדולי התורה בארץ ובראשם הגרש"י זוין. שני מפעלים כלולים בתכניתו של מכון זה. האחד, והוא העיוני־המעשי, הוא כונס ורכוש של כל ספרי המצוות ופרשניהם הנוגעים לכנוס תרי"ג המצוות, גאונים ראשונים קדמונים ואחרונים, ויציקתם למסגרת אחת גדולה ומקיפה. והמפעל השני, העומד עתה על הפרק, הוא המפעל העממי של „המצוה המבוארה".

כוונתו לפני החוברות הראשונות בסדרה זו, כשהראשונה כוללת בתוכה את מצוות ציצית תפילין ומזוזה והשניה את קריאה שמע, תפילת ברכת כהנים וברכת המזון. הכוונה היא להוציא לאור כעשר חוברות לשנה כשבחירן הוא עממי ושוה לכל נפש. באורה של כל מצווה נחלק לחמישה חלקים. מבוא הדן במהותה ההלכתי והרעיוני של המצוה, לשון הרמב"ם בספר המצוות שהוא יסודה של כל מצוה, באור לשון הרמב"ם מתוך עיון בקשת הרחבה של מפרשי וכו' המצוות הרבים. טעמיה ומנהגיה של מצווה, ורכוז גדול של מקורות מאלפים המרחיבים, את אפקיו של המעיין־הלומד. וכל אלה בלשון פשוטה, קצרה ומכצה, ובעיצוב דפוס מהודרים, הנאים לעין וללב.

כל המפעל נובע משני מקורות גדולים. מדברי השל"ה בהקדמה לספרו „פועל צדק" למנין המצוות: מפני שראיתי בני זמנו אין משים לב להיות התרי"ג מצוות שגורים בפיו את אותן הנוהגות בימינו, ולדעתי שלזה כוונו חז"ל באמרם, עתידה תורה שתשכח מישראל. וכן מדברי השל"ה הקדוש בהקדמה לספרו הגדול; כי נר מצוה ותורה אור (משלי ו כג), המצוה היא הכלי

(סוף בעמוד 5)

"שני הסעיפים" – מוקד הבחירה בישראל

(סוף מעמוד 4)

טעמים בכל יום: „שמע ישראל"... תחושת התעודה האלוקית של עם ישראל בעולם, שהחינוך התורני המסורתי חרש בעומק נפשו של היהודי השלם...

אמונת הגאולה ותככי הפוליטיקה

דת וביטחון

מאורעות תנ"כיים בדור אגנוסטי

כלפי פנים

"שני הסעיפים" המכריעים

כינוס ביאורים

(סוף מעמוד 4)

...רך השלום מוליכה אל עצמנו

מאת שרגא קדרי

מרעילי בארות

מרד למען הזהות היהודית

...צות הברית והמזרח התיכון

מאת י. עמוס

...ם הקשים העוברים עלינו לאחר מלחמת יום־הכיפורים יש ...קרא בספרו של ד"ר מיכאל יוהר מאוניברסיטת חיפה, ולחוש ...ות מרענן ומטיב נפש, הנובע ממחקרו על המדיניות האמרי־ ...איזורנו. נתוחיו של המחבר, המבוססים על מקורות ישראליים, ...יים וערביים, מוכיחים את העניין הרב שיש למעצמה הגדולה ...בקיומה של מדינת ישראל חזקה ועצמאית.

מיכאל יוהר, ארצות הברית וה־מזרח התיכון, המדיניות האמריקאית כלפי המזרח התיכון, 1973 – 1947, הוצאת עם הספר בע"מ, תל־אביב, תשל"ד.

שלושה גורמים

מלחמה הקרה

...ניעת עימות ...דיקני־סובייטי

המפד"ל

אנו הבטחנו הלכה למעשה
שילוב עדות המזרח בהנהגת התנועה

ארבעה נציגים מהמושבים, עיירות הפיתוח
וערי העולים הוצבו במקומות הראשונים
ברשימת המפד"ל לכנסת השמינית

פנים חדשות ברשימת המפד"ל

אחרים מדברים
על מיזוג גלויות
אנו מקיימים!

ב

חזית דתית לאומית המזרחי-הפועל המזרחי

בוחן בשילוב

פנים חדשות עם נסיון ציבורי עשיר
אקדמאים ונציגי כל השכבות, העדות והגילים
דאגה לכלל ודלת פתוחה לענינו של הפרט
חנוך דתי - שרותים דתיים
עיר מודרנית בעלת צביון יהודי מקורי
ניהול תקין של העיר
חזק את נציגות המפד"ל בעיריית תל-אביב ובכנסת
והבטחת צביונה היהודי של המדינה ושל הגדולה בערי ישראל

הצבע ב
לעיריית תל-אביב ולכנסת

חזית דתית לאומית, המזרחי-הפועל המזרחי

صكتا من الاهل

صكنا من الأمل

לג'נבה בלי אשליות

אנו שותפים להחלטת ממשלת ישראל להשתתף בפתיחת ועידת השלום בג'נבה. הסכמתנו מבוססת על שאיפתנו הכנה לשלום, מתוך אמונה עמוקה בהבטחתו של מי שהשלום שלו, כי לא רחוק היום בו נזכה להתגשמות ההבטחה האלוקית: „ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד".

הסכמנו לשיחות שלום, תוך הדגשה ברורה, שאין עמהם משום ויתור על נחלת אבות.

אנו בעד ניהול שיחות נפרדות עם כל אחת ממדינות ערב, בשל אופיו המיוחד של הסכסוך הישראלי ערבי, תוך השארת אופציות פתוחות לשינויים טריטוריאליים בשטחים שאינם בתחומי גבולות ארץ ישראל ואינם חיוניים להבטחת עומק איסטרטגי וגבולות בטחון ברי־הגנה.

עם זאת נשארנו מודעים לעובדה, כי בנסיבות הקיימות, ארוכה הדרך לשלום.

אנו סבורים שיש להיזהר מהפרחת סיסמאות שלום, מהצגת ג'נבה כמטה קסם. בל נרדים את הכוננות הביטחונית והצבאית שאנו מצווים עליהם, גם לעת כזאת — ביום פתיחת ועידת השלום.

כדי לאפשר בירור עניני לקראת הוועידה ובכדי לתת יותר תוקף לנציגי ישראל במשא ומתן, הציעו נציגי המפלגה הדתית לאומית בממשלה ובוועדות החוץ והבטחון של הכנסת לפעול לדחיית הוועידה עד לאחר הבחירות לכנסת.

לדעתנו הממשלה היוצאת, שאנו שותפים לה, אין לה הסמכות המוסרית לנהל משא ומתן בטרם אמר העם את דברו.

לצערנו הרב, לא נעשה מאמץ מספיק לדחיית הוועידה. לא זו בלבד, אלא מועד פתיחתה נקבע לערב שבת ודיוניה יתנהלו בעצם יום השבת. השתתפות ישראל בוועידה, תוך חילול שבת, ספק אם היא חיונית להשגת השלום. עם זאת ברור מעל לכל ספק, כי יש בכך משום פגיעה קשה ברגשותיהם של רבים מתושבי ישראל והתפרצות והפרת השלום בעם.

אנו רוצים לקוות שעוד ברגע האחרון יגבר רגש האחריות הלאומית וראש הממשלה תורה לנציגי ישראל בוועידת ג'נבה לא להשתתף בוועידה ביום השבת. וכבר אמרו: יותר משישראל שמרו את השבת — השבת שמרה עליהם.

ביום פתיחת הוועידה אנו מלווים את נציגי העם בתפילה המסורתית:

היה נא עם פיפיות שליחי עמך בית ישראל, ידעם מה שידברו, הבינם מה שישאלו...
ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום.

המפלגה הדתית לאומית

המזרחי - הפועל המזרחי

תשבץ „הצופה" מס' ת"ת

בעריכת התוזנאי הלל הרשושנים

תשבץ זה ערוך לפי כתיב הדקדוק — כתיב חסר ✡ את הפתרון יש לכתוב בכתב קריא ולשלחו עד ליום ה' הבא, לפי הכתובת: „הלל", תשבץ „הצופה" מס' ת"ת, ת"ד 2045, תל־אביב ✡ ארבעה פרסי ספרים יחולקו בתגרולת בין הפותרים נכונה ✡ הפרסים יישלחו בזמן הקרוב ✡ התאזרו בסבלנות!

במאוזן — מימין לשמאל:
2) חייל מאומן בוריקת מרגמות 5) אות המפד"ל לבחירות לכנסת 8) חותן 10) ירחון לבני הנעורים החוגג בימים אלה את הופעת גליונו ה־ארבע־מאות 12) ענן כבד 13) פיסגה 15) שנת הביטה שיבולי התבואה 16) הציפורן הזזה של עוף טורף 17) סילוק הקשיים פלידי הסכם; הסדרה 18) מדינה ערבית שונאת ב־נפש את מדינת־ישראל ועמה 19) שכר את בלעם בן־בעור לקלל את ישראל 20) ממנה נבראה חוה אמנו 22) שותה די צורכו 23) עוף־ריצה הקרוב ליען; מצוי רק בזילנד ה־חדשה 24) מקום מיפגשם של יוסף ואחיו 25) כוח 26) גוזל מופרש מ־חלל־הפה 28) אחד הצבעים 30) ה־לק האוזן 31) מסה, בחינה 32) צמח־בר הגדל בערבות־הנגב 33) שק של עור 35) הותר־משת 36) אינו ישן 37) מלך־יהודה 39) מיספר עיקרי האמונה הישראלית (באותיות); 40) צעד 41) שמו העברי של כוכב־הלכת „יופיטר".

במאונך — מלמעלה למטה:
1) חישוב ההוצאות הכרוכות ב־ביצוע עבודה מסוימת, „קלקולציה" בלע"ז 3) חומר שאינו מוצק ואינו נוזל 4) התקוממות מזויינת 5) רע — בארמית 6) צד מערב 7) מקום שליחות מיברקים 9) נציג הצלב ה־אדום בישראל 11) הר עליו נאמרו־הקללות 12) מכר אוזוה בכסף מלא לאברהם אבינו 14) הים הגדול ה־כנסה כמעט שלושה רבעים מכל פ־ני כדור הארץ 16) ישוב דתי ב־ישראל 20) רוטב־דגים 21) צאן ד־בקר 25) אזעקה: השמעת תרועה 27) שר־צבאו של דוד המלך 29) לאלתר, כהרף־עין 33) חרטה 34) הכתב העברי העתיק ביותר 37) ידיד 38) מלבוש רשמי.

פתרון השבץ „הצופה"
מס' השצ"ח (א)

במאוזן — מימין לשמאל:
2) טבת 5) ערב 8) רם 10) זרעים 12) אש 13) פגע 15) פור 16) ערש 17) ונול (שני); 18) תגיד 19) בדן 20) גמד 22) באר 23) הדיד 24) בריל 25) הדו 26) נעה 28) רשת 30) שאגה 31) הרב 32) גדל 33) פרג 35 שרע 36) חם 37) כרבלת 39) נר 40) כרם 41) צפת.

במאונך — מלמעלה למטה:
1) טרפון 3) בן 4) תרף 5) עיר 6) רם 7) יששכר 9) מגן־דוד־אדם 11) עולם 12) אריאל שרון 14) עין־רוגל 16) עברי־רוש 20) גדן *) 21) דבה 25) השגחה 27) עורב 29) תבערה 33) פרס 34) גלן 37) כר 38) תף.

*) „גדן" (ג' — פתוחה, ד' — בקמץ גדול הנרשה) אופה מומחה באפיית עוגות ומגדנות, „קונדיטור" בלע"ז — מחידושי הלשונאי הלל הרשושנים.

פתרון השבץ „הצופה"
מס' השצ"ח (ב)

במאוזן — מימין לשמאל:
1) שריג 5) אשמרת 11) שרון (אריאל) 13) דרשה 15) גף 17) ידיב 18) קי 19) סב 20) רפש 22) צר 23) סל 24) נפט 25) פלילי 27) מלתחה 29) הד 30) צבצנת 31) גדה 35) מכל 37) ברוטיק 39) לב 40) שמן־אדמה 4) סרגון 44) בוה 45) פר 46) עי 47) סכו 48) תן 49) טס 50) מצגת 51) חן 53) דל 55) מגור 57) מירון 58) רבבה.

במאונך — מלמעלה למטה:
2) רש 3) ירי 4) גורצינו 6) שד 7) מרכלת 8) רשף 9) תה 10) מג־רפה 12) גיר 14) שבט 16) צפלד *) 19) סף 21) שי 23) סלת 24) בהדר 26) לץ 27) מנורה 28) חג 32) סכנה 33) קסינגר 34) לבנון 35) ממון 36) לא 37) נמר 38) קר 39) לוטו 40) שנת 41) דפס 43) גס 46) עבם 49) סלר 51) תוב 53) די 54) מן 56) רב.

*) „צפלד" (צ' — בחיריק חסר, פ' — בשוא נעה, ל' — בקמץ גדול) צבר־פלדה לניקוי כלים — מחידושי הלשונאי הלל הרשושנים.

שמות הזוכים בתגרולת
4 פרסי הספרים —
תשבץ „הצופה" מס. השצ"ח (א')
1) מרדכי גנץ, רח' חפץ־חיים 2/5 קרית־אתא.
2) ראובן מישלוב, שושנת הכרמל 25, חיפה.
3) כרמי חשאי, רח' הכלנית 12, נתניה.
4) אביבה שמואל, רח' ירושלים 52, בני־ברק.

שמות הזוכים בתגרולת
4 פרסי הספרים —
תשבץ „הצופה" מס. השצ"ח (ב')
1) ראובן גוטמן, רח' רמז 28, גבעתיים.
2) סא"ל תגי זהר, מ.א. 345118 ד"צ 2543, צה"ל.
3) זאב בינשטיין, רח' שחל 5, קרית־שלום, תל־אביב (66177).
4) ראובן כהן, רח' הגליל 12, פתח־תקוה.

פתרון תשבץ „הצופה"
מס. השצ"ט

במאוזן — מימין לשמאל:
1) יען 4) את 6) פרד 9) רום 10) פך 11) יתר 12) ולס 13) רן 14) לח 15) שש 16) קיום 18) קר 19) קולנוע 21) ינון 23) לוטו 25) ממלץ 26) יקור 27) בר־מצוה 30) שת 32) שנים 33) סף 34) למד 36) חל 37) פיס 38) מיל 39) וו 40) לוי 41) הרס 42) הן 43) ארג.

במאונך — מלמעלה למטה:
1) ירושלים השלמה 2) עולש 3) נמס 4) אפריל 5) תכנון 6) פיל 7) רתוק 8) ד"ר זרח ורהפטיג 16) קונצרס 20) יוליוס (קיסר); 19) קולב 20) עוקץ 22) נם 24) סיון (חמישה עשר); 28) מבחות 29) צילון 31) תמיר 33) סיור 35) דלס 37) פלא.

שמות הזוכים בתגרולת
4 פרסי הספרים —
תשבץ „הצופה" מס. תשצ"ט
1) סמ"ר חיים כץ, מ. א. 2128499, ד"צ 2601, צה"ל.
2) יהושע בוגץ, רח' מרדכי חפץ 8, פתח־תקוה.
3) ליאורה קמפה (שנת־שירות — מורה מתנדבת) ת"ד 95, בית שמש.
4) אילה בודנשטיין, רח' פלמ"ח 7, ירושלים.

— הלכות ארץ־ישראל מן הגניזה, עם מבואות, הערות, ביאורים וציוני מקורות, מאת פרופ' מרדכי מרגליות, התוקן לדפוס מתוך עזבונו של ה־מחבר ז"ל ישראל תא־שמע, פרק זרעים, עם מבוא, השלמות והערות, מאת פרופ' יהודה פליקס, הוצאת מוסד הרב קוק, ירושלים תשל"ד.

— משנתו של הרב קוק, מאת צבי ירון, הוצאת המחלקה לחינוך ול־תרבות תורניים בגולה, 383 ע'. מח־קר שיטתי ומקיף במחשבתו של הרב א"י הכהן קוק, תוך דיון ברקע ה־היסטורי ובמקורותיה הציוניים של הגותו.

יומן ניו־יורק

נמשכת החתירה הסובייטית נגד ארצות־הברית

באת ד"ר הלל זיידמן, סופר „הצופה" בארה"ב

נראים סימני התפכחות ביחס למ־יפלי ערב, והיא באה עקב התפיסה החדשה, הנכונה, של המתרחש. ומה שבתחדש אינו כתם התנכלות ל־ערב, אלא חתירה מתוכננת ומכוו־נת של הסובייטים, שמטרתה הכשלת ארצות הברית והשררה וגם התת ליסודי במערב אירופה.

וכיון שכך הדבר מן הנמנע שלא להבין מידה של הקרמלין המכוונת את תעלולי הרודנים הערביים, ש־מטרתם הגלויה היא מדינת ישראל, אבל הם מתכוונים לפגוע ופוגעים ביסודה המשטר של ארה"ב. וכיון שזהו המצב ניתנת יותר שימת ליבם של גורמים שונים למשימה שאין לבעלה הכנה, להגן על אינטרסים חיוניים של ארה"ב מפני חתירתה של מוסקבה באמצעותיהם של שליטי מדינות ערב.

לוואשינגטון ישנם אמצעי הגנה רבים ובגוונים, אבל השאלה היא אם ואיך יופעלו, כי העניין מסובך. תמיד התהלכו בספרייה דיפרטמנט ערביס־טים, שהדרכו ע"י דעה ברורה ו־החלטית, שאינטרסים של ארה"ב דורשים התקרבות למדינות ערב ד־צ"ה אתן בעניינים חשובים, ולכן אינטרסים של מדינת ישראל — ילדנתם של בדובים גם עצם קיומה — בניגוד לאלה של אמריקה. מה שלדידנו זה בבחינת „מושכל ראשון", שאינטרסים של ארה"ב זהים עם אלה של ישראל, לדידם זה מופרך. במשך שנים אחרונות אלה נותקו בכרכו ההחלטות, וזה בעטיים של הנשיא ניכסון, ויועצו קיסינג'ר. והנה — דווקא בעת שזה האחרון הוצב בראש משרד החוץ, והמכי הערביים בן הריבו ראש ופועלים במלוא המרץ נגד ישראל, וכיון שנקודת הכובד של ההחלטה נותקה, יחד עם קיסינ־גר מן הבית הלבן למשרד החוץ, התוצאה ברורה. בעוד שעד עתה שלטה דעתו זו של הנשיא ויועצו — מבוססת „דוקטרינת ניקסון—קיסינגר" על הדעה שאינטרסים של ארה"ב זהים עם אלה של ישראל — ביום אבברנו על נפש כבליס את הנגידות שבמשרד החוץ הרגיש תכיד בכבריעות ביחס למזרח התיכון.

לבוטור הסטייט דיפרטמנט עוינים לישראל מצטרפים שתולגי חברות נפט, ואלה מתאמצים לספח את ה־קהל הרחב, שסכבת רחובות בו מר־גישה על עורן את מצוקת הדלק. אלה הם המובטלים עקב האטה המפעלים; בעלי מכוניות הנאלצים לוותר על נסיעות להנאתם ביום ראשון או אף לשם מסחר; וכמה חוגים בכבה ענפי הכלכלה שנפגעו, ועומ־דים להיפגע, במשבר הדלק.

כל אלה מהווים קהל רחב ורב־אמצעים וקשרים, שגורמים עוינים לישראל מתאמצים לגייסו נגד ישראל, תוך הצבעה על זו כ„אשמה" באמברגו על הנפט ובכל ה„צרות" הנובעות מזה. מאידך מורגשת אוזלת־יד בזהימה מהסברה יהודית. מורגש זעזוע־אדמה — אבל הסיסמוגרף אינו רושם, והקהל אינו נזעק. אנשים מן השורה מבקרים את המנהיגים, ויש המבקרים את ראשי המדינה על העדר הדרכה השראה. „יתנו את האות — ואנחנו נענה בכל לבנו", חוזרים האומרים, חוזרים הדורשים!

מותו של התובע נגד הפושעים הגרמנים בארה"ב

מותו הסרגי של פרקליט ארה"ב רוברט א. מורס פתח שוב פרק סרגי בתולדותינו. הוא היה הפקיד היהודי הבכיר ביותר בממשלת ניקסון. הוא היה גם פעיל בעסק מסייע בצינתים יהודיים; בעסקת עזרה ליהודים נפגעי הנאצים; ביחוד לחם נגד תוק ההישגות של פושעי הנאציים: הוא הזכיר תמיד את פשעי גרמניה. ב־תוקף תפקידו השקיע עמל רב לחיפוש אחרי פושעים גרמניים הנמצאים ב־ארה"ב וגירושם מן הארץ והסגרתם לשלטונות גרמניה להביאם על עונשם.

לא היה זה דבר קל, משום ש־כוחות עצומים וכל מיני תעלולים והמצאות של עו"ד כמולחים, פעלו למען הפושעים. קיימת גם מגמה לסלוח ולשכוח — שכן אומרים, עברו כבר כמה שנים מאז...

ידוע מלחמתו הקשה בעד ההסגר של הרוצחת הרמינה בראונשטיינר־ריין מבתה כוחת ביידנק, שסוף הצליח אחרי שנים של מכשולים בכוחותם, להסגירה לגרמניה.

הוא כיהן כיועץ משפטי של ארגון נפגעי הנאצים, שלעבלקים, ופעל הרבה למענו בתור יו"ר של ארגון זה הייתי בקשר הדוק אתו. הוא מסר לי שרוצחת זו היא רק אחת מבאות כמותה שמתהלכים חופשיים בארה"ב, ונחושה החלטתו להביאם לדין, ולהסגירם לגרמניה, אף שלא היה לו אמון רב בצד מערכת ה־משפטים שלה.

גביית עדויות במשפט בראונשטיינר חשפו תהום של אכזריות, שלא היאר לעצמו שזה בכלל אפשרי, אמר לי מורס. אחרי קריאה ושמיעה של עדויות אלה היה חולה במשך ימים. אפשר שגם זה היה אחד הגורמים לדכאון בו היה שרוי באחרונה.

מר מורס הופיע באזכרה לקדושים וקרא לא לשכוח ולהסיק מסקנות — ולקחים. השנה נאם כנציג הארגון של שארית הפליטה בעצרת זכרון בניימס סקוור ובאומו עשה רושם עז. כן היה פעיל למען יהודי רוסיה ב־מסגרת של „מאבק הסטודנטים ל־יהודי רוסיה" בראשותו של מר יעקב בירנבאום אתו פעל בצוותא.

לכן היה זה אירוני שדווקא הוא היה הקטגור שהביא לדין את הרב מאיר כהנא וחברי הליגה להגנה יהודית בעת הפגנותיהם מלוות אלי־מות נגד השגרירות והדיפלומטים הסובייטים. הוא השיג עונש של חמש שנים מאסר להרב כהנא ש־השופט הפדרלי יעקב וויינסטיין פסקו לחמש שנים של מבחן. לפני שבוע פנה אליו הפרקליט הידוע ראובן גרוס (סגן יו"ר אגוד הקהלות החרדיות) שיתן הסכמתו שהשופט וויינסטיין יוותר על שנתיים וחצי של מבחן לכהנא, רק שזה יוכל לשוב לארה"ב ללא סיכון של מאסר. הוא היה גם התובע במשפט של חברי הליגה שנמצאו בתייהם ללא פסק־דין של עונש.

אחיו של רוברט מורס, ארטור, חיבר ספר גדול בשם „כאשר ששה מיליון מתו", בו האשים את ממשלתו של רוזבלט, ואת הנשיא עצמו, ב־חבלה בכל נסיון של הצלת היהודים ובהסגירת ארה"ב בפני הנמלטים. הוא ביסס את האשמתו על מחקר מקיף על מסמכים.

רוברט מורס דן אתי באחרונה על הוצאת ספר של גביית עדויות ב־משפט בראונשטיינר התעניין אם קרן הזכרון יהיה מוכן למימון של ספר זה. הוא התכונן גם לבקר ב־ישראל. כבר ביקר בה קודם. הוא היה מוסמכ"ק ואביו בא מהונגריה.

חילופי גברא בקונסוליה הישראלית

חילופי גברא במשרת הקונסול ל־ענייני הצבור היהודי גורמת בדרך כלל קשיים בסוריים. עכן ההכרה ההדדית בין האיש לבין הצבור טעונה מאמצים רבים, אולם הפעם לא היתה כבעם תקופת מעבר; הקונסול החדש מר שלמה לוין מיד עם כניסתו לתפקיד נעשה „בן־בית" בארגונים ותנועות יהודיות, כאילו כיהן פה זה שנים.

אכבם היה זה ענין של „זמן גרמא" — שכן יהודי אמריקה כל כך צמודים לישראל בימים אלה, שנציג ישראלי הפך כיד כאחד מהם. שכן הם, ה־יהודים המקומיים, מהווים ברוחם ולבם חלק „משל ישראל". אבל סגו־לותיו האישיות ורקעו של הקונסול החדש מר שלמה לוין תרמו לא מעט להיותו „מליכהר" פה, ללא חבלי קליטה.

יליד ירושלים משכונת גאולה, מחונך ומחנך בתורה וחכמה, איש חכמת ישראל ואהבת ישראל משימתו של הגאון הרב קוק זצ"ל, מצא מיד שפה משותפת עם כל החוגים של הקהל הרב־גוני באמריקה, והתחבב עליו כבר בצעדים ראשונים.

קבלת פנים באגודת הרבנים

אולם, איך אמר הפילוסוף הצרפתי וולטר: „כל האנשים שווים, — אבל יש גם יותר שווים...". שלמה לוין חש עצמו „יותר שווה" ביהדות ה־תורה, שהוני מקום חיותו. לא בכדי הגדיר אותו הגאון רבי משה פיינ־שטיין, שליט"א, כבר בפגישה רא־שונה כ„אחד כשלנו". הגדרה זו, בדיוק יותר, התואר הזה, כאשר הוענק ע"י הפוסק הגדול — הם לא רק פרי אינפורמציה סרבית, אלא גם של מגע ראשון עם הנציג ה־ישראלי החדש. רבי משה פיינשטיין שהוא גם נשיא אגודת ישראל הוכיח סבר פנים יפות כיוחד לאורח.

הוא התקיים בעת קבלה פנים ש־ערכה אגודת הרבנים לכבודו של הקונסול לוין, בהשתתפות רבנים גדולים בתורה ובהנהגה, ביניהם מנ־היגי מזרחי—הפהמי"ן, אגודת ישראל ופועלי אגודת ישראל, כאמנם הש־תתפו רק כחברי הנהלת אגודת רב־נים. תוך חילופי דברים בין ראש אגודת הרבנים לבין מר שלמה לוין טושטשו הגבולים באשר למהלך ה־מחשבה, וביחוד נוכח המצב בישראל. שני „הצדדים", שלמעשה היוו צד אחד, היו תמימי דעים בנידון זה. וזה חל על קביעת המצב והגדרתו, כמו על המסקנות המעשיות, והלקחים להווה ועתיד.

יו"ר הנהלת אגודת הרבנים, הרב שמחה עלברג, שניהל את הישיבה, הציע לארגן הפגנה רבתא של מאות רבנים לפני הבית הלבן. באופן מת־אים, כמובן, לדרך התורה, לבקש המשך סיוע צבאי, כלכלי ומדיני לישראל, והמנעות מלחץ. גם יש להודות לנשיא על פעולותיו הרבות למען ישראל במצור. הרבנים תמכו בהצעה זו, וגם בהצעה שניה בדבר משלחת הרבנים לישראל למען חיזוק עידוד, ולהדגיש הזדהות.

הנואם העיר שתמיד היו היהודים שסבלו מגויים. זוהי הפעם הראשונה שגויים בעולם סובלים בעטיים של יהודים, ע"י אמברגו על הנפט. וזה יוצר כמובן בעיית תמורות שיש לתת לבנו לזה, שבל יבולע לישראל.

הקונסול לוין נתקבל באהדה גם ע"י ארגונים וחוגים אחרים, ובמשך זמן קצר של פעולותיו כאן נעשה מקובל על הקהל, עד שהוא כבר „תפוס" לשבועות מספר מראש כ־מרצה, כנואם, ורבים משכימים ל־פתחו לבקש הופעתו. עד כמה ש־אפשר אינו מסרב, ואינו מאכזב את מארחיו. נשאר רק לאחל למר לוין שתתקיים בו ברכתו של ראש ישיבת „תפארת ירושלים", שיזכה לבשר בשורות טובות.

בימים ההם...

וַיֹּאמֶר יְהוּדָה
נָקֵל כִּי יִסָּגְרוּ רַבִּים בְּיַד מְעַטִּים
וְאֵין מַעְצוֹר לִפְנֵי שָׁמַיִם
לְהוֹשִׁיעַ בְּרַבִּים אוֹ בִמְעַטִּים:
כִּי לֹא בְרָב־חַיִל נִצְחוֹן הַמִּלְחָמָה
וּמִן־הַשָּׁמַיִם הַגְּבוּרָה: הֵם בָּאִים אֵלֵינוּ
בְּרֹב גַּאֲוָה וָרֶשַׁע
לְהַשְׁמִיד אוֹתָנוּ וְאֶת־
נָשֵׁינוּ וְאֶת־בָּנֵינוּ וְלָבֹז אוֹתָנוּ:
וַאֲנַחְנוּ נִלְחָמִים עַל־נַפְשׁוֹתֵינוּ
וְעַל תּוֹרָתֵנוּ:

מספר החשמונאים

בזמן הזה

כשאנו עומדים לרגע תשומת אנו יוד־עים בוודאות: עמדנו בכל אשר עמדנו בכוח האנשים הנמצאים מסביבנו, בכוח האנשים שאנו מפקדים עליהם, בכוח אמונתם שהם מסוגלים לבצע כל מה שעם ישראל יטיל עלי־הם. ברגעים קשים חיפשו אנשי את האמונה, הם חזרו אל המקורות. לכל אחד יש רגעים שבהם הוא נעצר לרגע וחושב, ובשאתה עו־צר וחושב אתה גם מזדהה עם הרקע ההיס־טורי שלך, עם המצב שהביא אותך עד הנה, עם המשך הדרך, באותה אמונה שעם ישראל חונך תמיד דורות על גבי דורות.

(סא"ל מגיד צנחנים) במלחמת יום הכיפורים

למען אמונה בטחון ושלום

חזית דתית לאומית

המזרחי-הפועל המזרחי

ב"ה

המפלגה הדתית לאומית

המחלקה לתרבות

„ושבו בנים לגבולם"

כנס הזדהות

עם חיילינו שבשבי הסורי
בהשתתפות חיילים שחזרו מהשבי המצרי

נקיים אי"ה במוצאי שבת כ"ז בכסלו (22.12.73) בשעה 8.30 בערב, בבית ציוני אמריקה, רח' דניאל פריש מס' 1, תל אביב.

בתכנית:

- **יזכור לנופלים**
- **הדלקת נר חנוכה**

הרב **שלמה גורן** שליט"א, הרב הראשי לישראל

דברים:

„בטחון ואמונה במלחמת יום הכפורים"

ח"כ **זבולון המר**, סגן שר החינוך והתרבות

„על פשעי דמשק"

- **דברי שבויים**
- **צמד רעים**
- **חיילים ומפקדים**

הצעיר הדתי מוזמן ■ נא לדייק

חכמי התלמוד לאור דבריהם

מאת מ. אונגרפלד

יצא הספר רבי יוחנן וריש לקיש. אוסף שלם של מאמריהם בהלכה ובאגדה, כרך תשיפ"י, ליקט וסידר לפי העניינים הרב ד"ר ישראל קאנוביץ, הוצאת מוסד הרב קוק, ירושלים.*

ר' יוחנן בר נפחא היה גדול אמוראי ארץ ישראל בדור השני. בעודנו ילד, התייתם מהוריו ונתגדל כנראה בבית סבו. בילדותו זכה עוד ללמוד בישיבת רבי יהודה בצפורי, ודבי גיבא לו עתיד מזהיר כמורה הוראה בישראל.

קיים את התורה מתוך חיי עוני ועוני ונוסף על עוניו, באו עליו אסונות אחרי אסונות, וכל עשרת בניו מת עליו בחייו. וגם אסונות אלה לא הרפו את רוחו ור' לא הסיחו דעתו מן התורה. התל־אות המרובות שעברו עליו, לא פגי־בו את חיצוניותו היפה להפליא על יפי תוארו כמסופר בתלמיד: (בבא מציעא, פ"ד) הרוצה לראות יופ־יו של ר' יוחנן, יביא כוס של כ־סף צרוף וימלאנו גרעינים של רי־מון אדום ויעטר זר של ורד אדום על פיו, ויניחנה בין חמה לצל־ אותו זוהר מעין יופיו של ר' יו־חנן הוא.

כאחרי התפילה היה נוהג להתפלל: "יהי רצון שתציץ בבושתנו ותביט ברעתנו והתלבש ברחמיך והתכסה בעוזך ותתעטף בחסידותך ותתאזר בחנינותך ותבוא לפניך מידת טובך וענוותנותך (ברכות, ט"ז), והוא שמסר לנו את התיאור הידוע על קמצא ובר קמצא ששימש עילה לחורבן ירושלים, וכן פרטים על חורבן טור־מלכא וביתר. (גיטין, נ"ה), וכשם שייחד מקום באגדה לחורבן בית המקדש, כך ייחד מקום לימות המשיח ותיאר אותם כפי ש־ראה בעיני רוחו. אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו ח־ייב (סנהדרין צ"ח).

דמותו של ר' יוחנן ותולדות ח־ייו וכעיניו, מצטיירת לעינינו ב־זעיר אנפין, כתוך כאלפיים וארבע מאות ממאמריו בהלכה ובאגדה, המכונסים כאן. מתוך הגדרות ה־תלמודית והמדרשית, ואת המאמ־רים האלה פרין חילק המחבר ל־חמשה עשר מדורים: תולדותיו, מ־אמרים, מקראות, כללים, אורחות חיים, חורבן, אמונה, חברה, זרעים, מועדות, אישות, הנאה, הפלאה, שופטים, מקדש וקדשים. טהרות.

הישיבה בטבריה

עיקר הודתו קיבל בתלמידי רבי, וביחוד מר' חנינא בר חמא, מר' אושעיה ומר' ינאי, וביחוד העריץ את ר' אושעיה ולמד תורה, מפיו בישיבתו בקיסרין גם לאחר שנת־פרסם לחכם גדול וכילה בישיבתו שלוש עשרה שנה, וגם לאחר ש־יסד את הישיבה בטבריה ושמו ה־לך לפניו, פנה בכל שאלותיו וס־פיקותיו אל ר' אושעיה רבו. ה־ישיבה שנוסדה על ידי ר' יוחנן בטבריה, נהפכה למרכז שסביבו נתלכדו טובי החכמים, וביניהם תל־מידיו וגיסו, ר' שמעון בן לקיש, ר' אחרי מות ר' אושעיה בקיסרין, ב־או לכאן גם תלמידיו. ואחרי מותם של רב ושמואל בבבל, היה ר' יו־חנן לגדול הדור בארץ ישראל ו־בבבל. ורבים בתלמידי רב ושמואל, פנו לישיבת ר' יוחנן, וביניהם ר' אלעזר בן פדת. ומן הישיבה ה־זאת התפשטה, תורת ר' יוחנן ב־כל העולם היהודי ומאמריו בהלכה כמלאים את שני התלמודים, הבב־לי והירושלמי. הראשונים, ואף ה־רמב"ם בתוכם, ייחסו את התלמוד הירושלמי לר' יוחנן, אף על פי שנסתיים כמאה שנה אחרי מותו. ייחס חשיבות עליונה לתפילה ו־ביחוד העלה את ערכה של הת־פילה בציבור. "כל הנפנה ונוטל ידיו ומניח תפילין וקורא קריאת שמע ומתפלל, מעלה עליו הכתוב כאילו בנה מזבח והקריב עליו קר־בן (ברכות ט') הוא דרש שהתפי־לה תהיה עברית ולא ארמית והוא עצמו חיבר כמה ברכות ותפילות, כגון סיום ברכת התורה שאומרים בתפילת הבוקר: "הערב נא ה' א־לוקינו את דברי תורתך בפינו, ר

*) ירושלים, מוסד הרב קוק, תשל"ד, תצ"ב + קמ"ג ד'

ר' שמעון בר לקיש

ר' שמעון בן לקיש (ריש לקיש) היה מגדולי אמוראי א"י בדור הש־ני, ותלמיד חבר לר' יוחנן. כו־צאו היה כנראה ממשפחה של תל־מידי חכמים. בגלל מצבו החומרי הדחוק, פרש לזמן מה מלימוד תו־רה ומכר את עצמו ללודים, הם הגלדיאטורים המתגוששים בזירת קרב עם חיות טרף לעיני קהל רו־אים. כבבה גופו החסון עמד לו להינצל מסכנות גוף ונפש הכרו־כות במקצוע זה. ר' יוחנן, חברו בנעורו. החזירו למוטב ולימדו תו־רה ואף השיא לו את אחותו לא־שה. מאז לא נפרדו עוד שני ה־חברים בכל ימי חייהם. פעם הת־רחץ ר' יוחנן בירדן, ראהו ריש לקיש וקפץ אחריו אל הנהר. אמר לו ר' יוחנן: חילך לתורה, אמר לו: יופיך לנשים, אמר לו: אם אתה חוזר בך אתן לך לאשה את אחותי, שהיא יפה ממני. הסכים ריש לקיש, לימדו ר' יוחנן מקרא ומשנה ונעשה לגדול בתורה (ב"מ, פ"ד).

עוקר הרים

הודות לשקידתו ולכשרונותיו נע־שה למשנהו של ר' יוחנן בישיבת טבריה. חריפותו הפליאה את התל־מידים. אמרו: הרואה את ריש ל־קיש בבית המדרש, כאילו עוקר הרים וטוחנן זה בזה (סנהדרין, כ"ד), היה מפורסם ביושרו ובצ־דקתו. מימיו לא רצה ליהנות מ־כבוד התורה ואמר: כל העוסק ב־תורה בלילה, הקב"ה מושך עליו חוט של חסד ביום, (חגיגה, י"ב). הצטיין באהבת התורה ואהבת א־רץ ישראל, ריא היה אומר: הי־חושב בבבליים, לוקה בגופו. כעס על הבבליים שהתרפו מלעלות ל־א"י והעריץ את אותם הבבליים שעלו לארץ. יפהם העריץ ביותר, את רבי חייא ובניו, היה מעודד את האדם למלחמה ביצרו ואמר: לעולם ירגיז אדם יצר טוב על י־צר הרע. נלחם במידות הרעות ב־כעס ובליצנות ואמר: כל אדם ש־כועס, אם חכם הוא, חכמתו מסת־לקת ממנו, אם נביא הוא נבואתו מסתלקת ממנו. (פסחים, ס"ו) ר' גדול כוחה של תשובה, אבל לא לכל אדם נפתחים שערים. רשעים אפילו על פתחו של גיהינם אינם חוזרים בתשובה (עירובין י"ט). ריש לקיש חי חיי עוני ובהליכות חייו הצנועות, שימש דוגמא לדו־רות.

כזו הוא דמותו של ריש לקיש ותולדות חייו, ומעשיו, המצטיירת לעינינו בזעיר אנפין מתוך כשבע מאות ממאמריו בהלכה ובאגדה, המכונסים כאן. מתוך הספרות ה־תלמודית והמדרשית, ואף את המ־אמרים האלה חילק המחבר לחמשה עשר מדורים.

כידוע, קדמו למחבר כמה וכמה חכמים חוקרים, שהאירו את ע־ינינו בספריהם על נושא זה. ייזכרו כאן רק אחדים מהם: ספר "יוח־סין" לאברהם זכותא, "פחד יצחק" ללאמפרונטי, "סדר הדורות" ליחיאל האלפרין, "ערך מילין" לשלמה י־הודה רפפורט, "דרכי המשנה" ל־פראנקל, "דור דור ודורשיו" לא. ה. וייס, בנימין זאב באכר, בספ־רו "אגדות התנאים והאמוראים" (עשרה כרכים) "דורות הראשונים" לא. ה. הלוי (הורביץ), "תולדות תנאים ואמוראים" בשלושה כרכים לא. היימן "אנציקלופדיה לחכמי ה־תלמוד" מאת ד"ר מרדכי מרגליות, ונוספה עליהם עתה האנציקלופדיה התלמודית החדשה בעריכת הגאון הרב זווין שארבעה עשר כרכים ה־ראשונים כבר הופיעו היבנה.

מה שמצטיין את מפעלו של המ־חבר ר' ישראל קאנוביץ, שהוא ב־ביא בשלימות את כל מאמריהם של חכמי התלמוד בהלכה ובאגדה, מסודרים לפי העניינים, אבל הוא אינו מפרש אותם רק במעט. (ואת ביאוריו המעטים האלה הוא מביא בכל דף מתחת לטקסט) ומשום כך אין הוא משמש לתועלתו של ה־קורא והמעיין הבינוני, שלשם הב־נת כל החומר, יזדקק למקורות אחרים, ויתכן שטוב היה, אילו סידר את המאמר גם על פי סדר אלפא ביתא. על כל פנים הרווח בספר זה מצל רב, כמו בשבונת הכרכים הקודמים של המחבר

הופיע כרך י"ד
של
האנציקלופדיה התלמודית

מכיל ערכים "חזקת־חיים" עד "חיה" וביניהם 10 ערכים גדולים של כל יתר ה"חזקות"; כל ערכי ה"חטאות"; "חייבי כריתות": "חייבי־לאווין" ועוד.

המחיר — 30.— ל"י

כן הופיעה

מהדורה חדשה של כרך א'

סידור חדש עם מאות הוספות ותיקונים בכל עמוד כולל 50 עמודות חדשות

המחיר 30.— ל"י

המחזיר את הטופס הקודם משלם רק — 14.— ל"י

הכתובת להחזרת הכרך:
אנציקלופדיה תלמודית, בית־וגן, ירושלים
[illegible]
חיים גיסלר, רחוב ביל"ו 4, תל־אביב

פרסי הצפה תשל"ד

"הצפה" מגיש לקוראיו גם השנה מבחר ספרים בתורה ודעת עולם, במסגרת מפעל הפרסים השנתי. החותם על העתון לשנה מראש בסך 192— לירות יוכל לזכות באחד הפרסים הבאים:

	מחיר רשמי בל"י	מחיר למנוי בל"י
✶ "העמק דבר" — תורה עם פרוש הנצי"ב	100.—	50.—
✶ "מקור חיים" — הלכה פסוקה על יסודות הלכתיים מאת הרב חיים דוד הלוי. 5 כרכים	100.—	55.—
✶ הזוהר הקדוש — בתרגום עברי, מאת הרב יהודה רוזנברג ז"ל, 3 כרכים	80.—	40.—
✶ מלון עברי — מאת ראובן אלקלעי — 3 כרכים	120.—	60.—
✶ "דרשות אל עמי" — מאת הרב משה אביגדור עמיאל ז"ל	38.—	10.—
✶ כל כתבי רבי יהודה הלוי — 7 כרכים	65.—	30.—
✶ ספרי מהר"ל — 13 כרכים	150.—	60.—
✶ מורה נבוכים — בתרגום חדש מאת הרב יוסף קאפח	30.—	7.—
✶ ארצר לשון המשנה — מאת הרב ח. י. קוסובסקי — 4 כרכים	120.—	60.—
✶ "עין יעקב" 4 כרכים	90.—	55.—
✶ סדור "דרך החיים עבודת ישראל" — 3 כרכים	90.—	55.—
✶ משניות "תפארת ישראל" — 8 כרכים	90.—	55.—
✶ תקון סופרים הגדול	32.—	10.—
✶ אנציקלופדיה "מאיר נתיב"	35.—	10.—
✶ דברי ימי אנגליה — מאת טרוליאן — 3 כרכים	36.—	10.—
✶ קורות מלחמת העצמאות — מאת נתנאל לורר	30.—	10.—
✶ זכרונות לבית דוד		חנם
✶ סדור עבודת ישראל		חנם
✶ חובות הלבבות — מאת רבנו בחיי		חנם
✶ טהרת הלשון והנפש — ספר הלכה מאת נפתלי הופנר		חנם
✶ הליכות חיים — מאת הרב חיים ברנשטיין		חנם
✶ "איש צדיק היה" — מסכת חייו של הרב אריה לוין ז"ל.		חנם

פרס חנם נוסף יינתן למנויים שיחתמו על העתון במשך חודש דצמבר — תקליט של החזן דוד קוסוביצקי "ולירושלים עירך"

פנה עוד היום לאחד מסניפי "הצפה" בארץ

תל־אביב — "בית הצפה", הכשגר 58, טלפון 35421
ירושלים — רח' בן יהודה 3, טלפון 234910
חיפה — רח' ארלוזורוב 1, טלפון 663628

שיחה עם פרופ' יצחק גילת

דביקות במטרה ושלום לישראל

מאת נעמי גוטקינד

פנינו אל פרופ' יצחק גילת, ראש המחלקה לתלמוד בשאלה: כיצד מתגדרת מלחמת יום הכיפורים לפי התלמוד?

"אין כל ספק שמלחמה זו מלחמת מצווה היא, היותה תשובתו. כבחינים בתלמוד בין מלחמת רשות, כלומר מלחמה להרחבת גבולות ישראל בה רשאי מלך להוציא את עמו לקרב באישור סנהדרין ובשאלה באורים ותומים, לבין מלחמת־מצווה. במסכת שבת, דף י"ט נאמר: אין צרים על עיירות של נכרים פחות מג' ימים קודם לשבת... ואם התחילו אין מפסי־קים (אפילו בשבת). כלומר, בתוך ערפל המלחמה, תוך להט הקרב, ממשיכים גם מלחמת רשות, בשבת, בתנאי שהחלו בה ימים אחדים טרם שבת. אבל במלחמת־מצווה, אין שום ספק שחובה להילחם בין בשבת, בין במילה, לרבות ביום כיפורים. ואיזוהי מלחמת מצווה? קובע הרמב"ם ב־הלכות מלכים פרק ה': שבעה עמ־מים, ומלחמת עמלק ועזרת ישראל מיד צר שבא עליהם... וכתוה העם לצאת כשמדובר בהגנה על שלומו וקיומו של העם. כולם יוצאים, אפילו חתן מחדרו וכלה מחופתה.

מלחמת מצווה

אמרנו: מכן מלחמת מצווה, אולם הרי כבשנו פה חלקה אדמה ש־אינה מגבולות המובטחה של ארץ ישראל. מה דינה של אדמה זו? מן ההלכה אפשר להבין שכיבוש שייך נוסף מעם אחר בקרב, יש בו קניין חוקי. אמנם המקרא והתלמוד מתייחסים באופן שלילי למלחמה. דוד, כידוע, לא זכה לבנות בית לה', כי דם לרוב שפך, למרות שנלחם במלחמות עמו. אבל בגיטין ל"ח עמ' א'. כתוב: עמון ומואב טיהרו ב־סיחון. והפירוש, למרות שנאסר על ישראל לכבוש את עמון ומואב, ש־נאמר אל תצר את מואב וגו', הרי אחר שסיחון כבש את חשבון לרא־שונה מידי מואב, מותר ל־ישראל לקחתו מידי סיחון. אגב, בעניין כיבושים, יש עיסקה ב־רמב"ם הלכות מלכים ה', ח', ה־אומרת: ויראה לי שאם כבש ארץ מצרים מלך ישראל — על פי בית דין שהיא מותרת. היינו, למרות האיסור שנאסר על יוצאי מצרים לחזור אליה, בהקרה זה — מותר. ואם על כיבושי דוד המלך, שנעשו לשם הרחבת הממלכה הוזקקו להס־כמת בית־דין, הרי בימינו, כשמדובר במלחמה שהיא הגנה מפני תוקף, נראה שבכיבושיה חוקית־הלכתית, יש לנו זכות לאחוז בארץ הנכבשת. לגופו של דבר, בעייתנו היא בטחונה ושלומה של מדינת ישראל ולאו דווקא תוספת אדמות".

פדיון שבויים

מקרבנות וכיבושי שטחים, עברה השיחה לשבויים. במסכת גיטין ד', ר' אומר פרופ' גילת, כתוב: אין פודין את השבויים יותר על כדי דמיהן... מפני תיקון העולם. כלומר, ההלכה הכירה באפשרות של סחיטה חוזרת ונשנית בעקבות הענות לדרישות מוגזמות עבור שבויים, והזהירה מפני הענות כזאת. ידוע למשל, הסיפור אודות המהר"ם מרוטנבורג, שנשבה ולא הרשה ליהודי דורו שיפדוהו, שמא יהפוך הדבר לשיטה להחיכה, באשר ישבו חכמים גדולים וידרשו עבורם כופר. מאידך, מותר לעשות כמעט כל מאמץ כדי לצאת משבי. לא רק השבוי מותר לו לחלל שבת ומועד, למען השתחררותו, גם הפודה יכול לצאת אפילו ביום כיפורים, למען כופרו זו. בכל הדורות השקיעו יהודים הרבה ממון, ומאמצים עילאיים כדי לפדות שבויים. היחס ה־עכשווי של צה"ל ושל מדינת ישראל לשבויים שלנו, ומאמצי פדייתם, הם המשך לגישה היהודית המסורתית־ההיסטורית".

שטחים ומשא־ומתן עם אוייב

שאלנו: האם לשם הבטחת שלום יהדיים מותר לוותר על אדמת ארץ־ישראל?

"ודאי שיש קדושה לא"י, אבל ה־תלמוד אינו מכיר בכלל במושג של ויתור על הארץ. כל ויתור הוא עניין זמני, ונדרש למען שלום ישראל, שהוא הערך העליון. כשמדובר ב־ענייני בטחון המדינה והעם יש לדון לפי הנתונים הקיימים".

שאלנו: מה יחס ההלכה למשא ומתן עם אוייב? האם מותר לעשות כאן אנלוגיה ממה ש־נאמר על עמלק, כאשר האוייב בן ימינו מאיים, כעמלק בשעתו, בהשמדת ישראל?

"ההלכה קבעה עמדה ברורה ביחס לעמלק", עונה פרופ' גילת, "באמר: עד כאן וזהו לא. אסור לעשות אנלו־גיות ממנו לכל שונא אחר, ואף ב־יחס לערבים היום. משא־ומתן הוא עניין ריאלי, פוליטי, ואין לישראל לסייג עצמו מכנו עם כל אוייב. כל הדורות ניהלו משא־ומתן עם כל מיני גורמים, ואף כשהיינו בכבמד נחות. זכור למשל, הכבשא והכהן בין רבן יוחנן בן זכאי וטיטוס בן אספסינוס, אלא שהיום אנחנו במעמד ריבוני. שונה לצמה מעט, לזה של האוייב — וכאן החידוש".

נגד כוחי ועוצם ידי

בדברנו על עוצמה, מזכיר פרופ' גילת את ההסתמכות עליה כאחת ה־סיבות לאשלייה שיהודה את עיני ישראל ערב המלחמה האחרונה. ו־מוסיף: "בכל תיאורי מערכות ישראל בבקרא ובתלמוד, כולל כיבוש הארץ, מתייחסים אל כוחם ועוצמתם של בני ישראל כמעניים בהשיבות. ההבלטה ניתנת תמיד לכוחו של ה', הלוחם מלחמתנו ומביס צרינו. גם בדורות שלאחר מכן, שעוצמה איננה נתפסת כגורם מרכזי בגבורה הישראלית. אפילו היחס אל בר־כוכבא (שהדגיש כל־כך את עניין הגבורה האישית עד שהיה בוחן את להחזיב בכריתת בהונים) — הוא דו־ערכי. אמנם רבי עקיבא קרא: דרך כוכב מיעקב. אבל התלמוד אינו מבליטו. אשר לחשמו־נאים, אינו מתארם כגיבורים אלא כבליט היותם כהנים שהחזירו את העבודה לבית המקדש. לגבורה ה־אישית אין ההתייחסות חיובית מוב־לטת. משום כך הנני מסתייג מהב־לטת גבורתם הצופנית של תלמידי הישיבות שלנו. זו היגררות אחרי החילוניים ואין בה טעם יהודי־מסורתי. בעיני, גדולתם של חיילים בני־ישיבה היא בדביקותם במשימה. גיבור לא פחות הוא גם מי שמתמסר לתורה ומוסר עליה את נפשו. נאמר שאין הקב"ה משרה שכינתו אלא על מי שהוא גיבור ועשיר וגו'. אבל אין זו גבורה שיש לטפח. מכלל ה־דברים שנאמרו בכל מקורותינו ברור לחלוטין שהשקפת עולם של "כוחי ועוצם ידי" נתפסת כשלילית לגמרי".

כל עזיבה היא זמנית

אשר לשאלה של נסיגה מחלקי א"י תמורת חוזה שלום, מסביר פרופ' גילת: "ההלכה היהודית איננה מכי־רה בכלל את הנורמה של ויתור על ארץ. אין מקום שבו, למשל, נאסר עלינו לחתום על חוזה שלום תמורת ויתורים. ומאידך — כל עזיבה של א"י תמיד נחשבת זמנית — עד בוא המשיח. שהרי אדמת הארץ היא קניין נצח של עם ישראל. וגם כשהעם עוזבה, מסיבות שונות, הרי זוהי עזי־בה לצורך שיבה. ולפעמים לשם השגת שלום ועל השלום נאמר: גדול הוא השלום, שאפילו בימי מלחמה זקוקים לשלום. כתוב, "כי תקרב אל עיר... וקראת אליה לשלום, היינו, בטרם מלחמה, חובה להציע שלום".

פרופ' גילת מביע חששות שרצית גיבנה היא קריאת שלום כהקדמה למלחמה.

ללא אשליות

"אחרי מלחמת ששת הימים רווח מושג זה, שמטבעו נקלט בקלות ב־ציבור", אומר פרופ' גילת. "אבל קשה לי לענות מהי אתחלתא דגאולה. בכל צרה הבאה על ישראל אפשר לראות פתח לגאולה. נכון שבשנים האחרו־נות באו על עמנו אירועים גור־ליים, כשואה, כהקמת המדינה, ה־מעידים על מיפנה בתולדות ישראל כמותו לא ידענו מזה דורות, אבל מי יכול לדעת או לקבוע מהו המרחק שבין אתחלתא דגאולה ובין הגאולה השלמה.

"עשרים וחמש השנים האחרונות סיפחו בנו אשליות. אישית, נדהמתי בעצמי לראות כמה אדם יכול לחיות בעולם של אשליות, אבל הגיע הזמן להתנער מהן ולנסות להבטיח את שלומה של ישראל. מתוך עמדה ריאלית ומציאותית".

אי־שם בארץ גושן

מאת ע. לוחם

עמדתי על גבעה של חול ר־שלחתי עיני עמדתי וראיתי את מסע השריון של בני ישראל בסיני. ראי־תי את טורי הטנקים מפספסים בנחם ורעש, את עמוד הענן, ועמוד האבק ועמוד האש.

קשה היה להאמין שזו מלחמה ש־זה לא תרגיל ואפילו האלוף שעמד לידי — אמר: "שמע זה. משהו לא רגיל". עמדתי וראיתי... ופתאום בא ענן אבק וכיסה הכל, ולא ראיתי כלום, רק אבק ואבק. ואחרי שהענן התפזר — ראיתי משהו מוזר משהו רחוק וקרוב מוכר — ולא מוכר. זה היה איך לומר פרק ממלחמות ה־יהודים: "ויבוא עמלק — וילחם עם ישראל ברפידים. ויבחר יהושע אנשים ויצא מול עמלק בצירים שב־עה ומשה ואהרון וחור עלו ראש הגבעה. והאשר ירים משה ידו — וגבר ישראל ביד חזקה וכאשר יניח ידו — וגבר עמלק לדקה או יבוא חיל השריון ותמך בידו מזה ומזה ויבס צבא ישראל את עמלק ב־התקפת־יחזה.

האבק כיסה הכל וגם העשן וה־רעש היה נורא וצבא ישראל מוחץ את אויביו בסערה.

המלחמה נגמרה. והשקט חזר, נפ־לא ואיום ועדיין אינני יודע מתי זה היה — אז או היום. וזה מה שרציתי לומר לכם חברי באגודה אתם נפ־לאים — ואין זו אגדה.

כך זה היה בהתחלה. מין ח־לום רע, חזיון נורא, שחלף ועבר ומי־יודע מה־להבא. ההיסטוריה ב־אה לפתע ועוטפת על הפנים ומעי־רה אותך מחלומות עמוקים. אחרי המלחמה יש משמעות למלים ולמלי־צות. במלחמה המלים מאבדות מש־מעות, המעשים והעובדות עושים את המלאכה.

אני נזכר עכשיו ברגעים ה־נוראים על החרמון. בשארתי בשעה בודד חשוף, לבד עם חייל פצוע ומחשבות פצועות. הרבה נפצעו ר' נהרגו מסביב. לא היה לאן לברוח, "נבן יותר" — לא יכולתי לברוח, לא היה בי הכוח לעשות זאת. חשוב היה לי באותם רגעים, שחברי הפצוע ישאר בחיים. הרגשה היתה נוראה, הלילה היה שחור, הרעש היה חזק והריח חריף, חריף מאד ומחניק, פחדתי להשיר מבט.

הרגשתי תלוש, כאילו הפסקתי ל־הבין מה קרה לחברי. לא יכולתי לב־כות. ידעתי שזה יבוא, אך בינתיים היה רק מר בגרון וכאב. השתיקות שלי היו ארוכות, עיני נעוצות ב־קרקע והראש מושפל.

הרגשתי באותו רגע כמו המצבה של חברי ההרוגים. פתאום המוות נעשה לי ברור כל־כך, הרבה יותר פשוט והרבה פחות דרמטי מאשר ב־סרטים. לא היה לי באותו הרגע כוח. מחשבות קטועות עברו במוחי. הר־הרים מעורפלים. האש התחזקה, ה־שריקות גברו הפצוע גנח ואבד דם, ואני רק דבר אחד בקשתי: אלוקים, תן לי כוח. לא לי כי אם למען חברי, שאוכל לעזור להם, להציל אותם. כעבור כמה שבועות, כאשר נרגעתי והייתי עם עצמי, כתבתי ב־פנקס:

אלוקים, אתה חפנת בידך עפר ר־בראת בשר ודם, אבל אנחנו לא קוסמים, אנחנו הורדנו אלוהות פ־צועות ובראנו מחדש בשר ודם, או תן לנו את הכוח, אנא.

עכשיו שקט ארץ גושן אח־רי המלחמה היא כמו פרק מספר ש־מות. קצת קשה כאן לחלק את ה־זמן לתקופות של המלחמה והאחרי המלחמה. אכנם אין מסתערים. אין כובשים יעדים ואין חובשים פצו־עים, אבל הטעם המר בפה נשאר כשקע רע, שממשיך את המלחמה הפנימית הנוראה. זו מלחמה מתי־שה, שבין הרגש והשכל, ובשלב זה אין רואים מי מנצח בקרב האכזר. זו כנראה תכונתה של מלחמת ה־התשה. אי־שם בארץ גושן, לא ר־חוק מהתעלה, קם פתאום אדם ר־מרגיש שהוא עם ומתחיל ללכת, ר־לכל הנקרה בדרכו קורא הוא "ש־לום". בכוח זה, כנראה, נוכל ל־החזיק פה מעמד.

חול מסביב, למלוא רוחב העין חול חול, והזבובים מהתלים בנו שמנות. בשקט האישי של כל חייל היום בסיני הם ה"עוזר" ומחבט ("קלאתר" ב־לע"ז) להריגת זבובים. פעולה זו של הריגת הזבובים מעסיקה אותי חלק ניכר משעות היום. אוכל יש כאן בכמויות רבות, וכמעט ואין מי ש־אינו שולח ידו בבישול ובהמצאת מאכלים חדשים.

הבוקר עולה כאן בסביבות שש. בשבע לערך אני מתעורר הולך אל בית הכנסת. התכנסנו כאן כמה חבריה דתיים והקמנו בלב התולות אוהל, ולידו קבענו שלט "בית כנסת". גדרנו את המקום בחבלים ר־דאגנו לנקיונו. (זה מה שנקרא לק־בוע עובדות בשטח). הרבנות ה־צבאית הראשית סיפקה לנו ספר תו־רה ואנחנו מקיימים מדי יום 3 תפי־לות ולימוד קבוע של דף גמרא מ־מסכת בבא בתרא.

תענוג לראות כל אותם החוזרים בתשובה, הנכנסים אל תוך בית ה־כנסת בצעדים הססניים ובמבטים נפ־חדים ותמימים. הם באים פעם אחת ועוד פעם ואחר־כך אף לשיעור. זה מה שהמלחמה עושה לבני האדם, ר' חבל שלשם כך צריכים מלחמות ב־עולם.

בשעות היום אין פעילות מבצעית מיוחדת. מדי פעם מופרת הדממה של המדבר בצרור קצר או בהתפוצצויות עמומות. לכך אין מייחסים חשיבות מיוחדת. אך יש להזהר. ברגעי הפנאי קוראים מעט.

חנוכה בחצר הרבי

מאת יהושע טברסקי

חנוכה ופורים אינם כלולים, כידוע, בין "מועדי ה'" שבתורה. הם נחשבו מאז ומתמיד כתנאי חגים, והם שווים בדרגת יחוסם ה"יום־טובי". בשניהם לא חל איסור מלאכה כל עיקר. רק חסידים ואנשי מעשה מיחסים יחס של עדי־פות לפורים.

בחצרות האדמו"רים נחשב יום הפורים כמו ממש. חבשו שטריימלים ולבשו בגדי יום טוב (כמובא ברמ"א סימן תרצ"ה). היו מאריכים בתפילה, כביום מועד, ועורכים שתי סעודות באותו יום. בעיקר היתה מפורסמת הסעודה השנייה, שהיו מסדרים אותה ברוב עם וממשיכים אותה עד לשעה מאוחרת בלילה. סעודה זו נהלוותה בשירה וביריקודים ובשמחה רבה, מי שלא ראה שמחת פורים בחצרות צדיקים, לא ראה שמחה מימיו. לעומת זה פחות ניכרים היו ימי החנוכה. הם נחשבו כימי פגרה גרידה.

ואילו בחצרה של מהגובקה היה רישומם של ימי החנוכה ניכרים ביותר. אולי גרמה לכך הח־נוכיה המפוארת, שרבה של מהגובקה קיבלה בי־רושה מאת סבו ר' איציקל מסקווירה זצ"ל.

החנוכיה עשויה היתה כסף טהור, היא היתה יצוקה מביכורות־כסף במשקל חמשים ק"ג בקי־רוב, גבוהה היתה כקומת איש, ורחבה כאמה ו־חצי אמה. לפני למעלה מעשרים שנה בא ב־"הצופה" תיאור מפורט של מנורה זו, שנכתב על ידי כותב השורות האלה.

החנוכיה היתה שמורה בארון מיוחד, שהיה נעול היטב. בערב חנוכה הוציאו את החנוכיה מהארון והעבירוה לחדרו של הרבי. שבו ידליק כבוד קדשו את הנרות.

חדרו של הרבי היה גדול ורחב ידים, השם אולם היה ראוי לו יותר, אלא שבפי החסידים היה שגור הביטוי — "חדרו של הרבי". להדר זה היו כמה פתחים. פתח אחד בצפונו של האולם הוביל למדור של הרבנית, ליד הפתח הצפוני הזה הציבו את המנורה.

דרך שאר הפתחים בקרו חסידים ונתכנסו אל חדר הרבי, כדי להיות נוכחים בשעת הדלקת נרות חנוכה על ידי הצדיק. והיה דוחק רב ליד אותם הפתחים. ואילו הפתח הצפוני נשאר פנוי, לידו תתייצב עוד מעט הרבנית, כדי לצאת חוב־תה בקיום מצות הדלקת של נר חנוכה. המוט־לת, כידוע, גם על נשים.

החסידים עבדו בחילו, כשהם דרוכים לקראת שעת ההדלקה, הרבי היה חבוש לראשו ה"ביצל'ה" — זה כובע הפרווה העגול, בצורת גליל, הסר הגבעות, העטורים את השטריימל מסביב. הוא עומד ליד החנוכיה, לוחש ומפלפל בשפתיו, אולי דבר "לשם יחוד". אחר הוא מתחיל בהתקנת הנרות, יציקה ארוכה נמשכה הכנת הפתילות ויצי־קת השמן לגביעי הנרות. הכל הוא עושה במו ידיו, כי חביבה עליו מצוה זו של הדלקת הנ־רות.

בינתיים אנשים נוספים באים ומתקבצים, היל־דים שבאו עם הוריהם, עומדים אף הם בציפיה רבה ונועצים עיניהם הסקרניות במנורה ההדורה שאין, אולי, כמותה בכל העולם כולו. הם מת־אוים מאוד לשמוע את המנגינות שעומדות לנגן תיבת הזמרה החבויה בין רגלי המנורה, אשר דמות כפות עגל להן. על תיבה זו סיפרו להם הוריהם. לאחר סיום ההדלקה מפיקה התיבה ני־גונים אחדים, ובינתיים את הניגון "מעוז צור", הפלא ופלא, כיצד תיבה עשויה מתכת מבריקה, שאין בה רוח חיים, מוציאה מקרבה קולות זמרה?!

שעת ההדלקה קרבה ובאה, הרבנית ומפליתה מופיעות ליד הפתח שליד החנוכיה. גם נכדי הרבי, שטרם הגיעו לגיל המצוה, עומדים לצידו של סבם, ומוכנים לשלב את ידיהם הזעירה בידו הגדולה של הזקן ולהעלות יחד את נרות החנ־וכה.

הרבי מוריד מעל התלי שבצד המנורה את ה"שמש", שאף הוא עשוי כסף, וצורת נר קטן לו, בו עומד הרבי להדליק את הנרות. הצדיק מרים עיניו כלפי שמים ופותח בדבקות עצומה את אמירת הברכות. הברכות נאמרות לאט לאט ובצירוף כוונות, שיסודן בספרי קבלה, ומתוך סידורים, שנתחברו על ידי מקובלים. כגון: סי־דורו של האר"י, סידור "שערי שמים" של יעבץ והאחרים.

לאחר סיום הברכות לוקח סבא קדישא את ידיהם הרוטטות של נכדיו הפעוטים ומעלה יחד איתם נר אחר נר.

*

החסידים מסביב עומדים ומסתכלים, נדמה היה להם, שהם רואים במתנה הנעלאת הנרות שב־בית המקדש על ידי הכהן הגדול. המנורה הנפ־לאה, אם כי איננה מנורת שבעת הקנים העשויה זהב, קדושה רבה אופפת אותה, ואור נרותיה זוהר כעטרת התפארת של אצילות עליונה. התקוה בליבם, שכשם שהם זכים לחזות בנראה הוד, הנתגלה עכשיו לנגד עיניהם, כך יזכו לראות עין בעין בהחזרת תפארת קודמים של בית קד־שנו בהר המוריה שבירושלים.

עם סיום ההדלקה מכוון אחד המשמשים בקר־דש את תיבת הפלאים, והיא משמיעה מנגינותיה הערבות לשמחת כל החסידים שנאספו, ובמיוחד נהנים הילדים שבקהל להאזין לזמירות ולפצוח יחד עם הוריהם בשירי־חנוכה העליזים.

בגמר השירה, שנמשכה זמן לא רב, עוזבים החסידים את חדר רבם. בו נשאר הרבי עם שני נכדיו. הרבי המשיך לשבת ליד מנורת החנוכה ואמר כמה פרקי תהלים. כגון: "מזמור שיר חנו־כת הבית", על אחדים מן הפרקים חזר מספר פעמים — ג' פעמים, או ז' פעמים.

גם שני הנכדים חייבים היו באמירת הזמור־רים: בליבם של האטוסים נתרוצצו שתי הרג־שות, מצד אחד בלבל דעתם יצר בשחק ה"קויט־לך" (כך נקראו הקלפים, שעליהם היו רשומים אותיות ה"אלף בית", והיו כשחקים בהם באפ־נים שונים), שילדים משחקים בהם ברוב ענין בערבי חנוכה, הם השנים. הסגורים כעת בחדר סבם, ידעו שאי־שם נתאספה החבריא, פניהם משולהבים ומעבירים את הקלפים מיד ליד בפרץ רב, ואילו הם חייבים לגמור כל הנהוג לומר בשעה זו. אולם מצד שני הרגישו בחשיבותם, שהם נמצאים במחיצת סבם הנערץ ומשתפים עצמם בזמרת פרקי התהלים.

פה בחדר הגדול עמדו הרבה ארונות ספרים מסביב לקירות, כאן בילה הצדיק רוב שעות היום, כשהוא בדול ופרוש מהעולם הזה, ב־תוך לימוד ועיון בספרי הנגלה הנסתר, שהכילו הארונות, במשך כל ימות השנה ראו הנכדים מעט מאד את סבם, והיותה להם יראת כבוד רבה בראות פניו. והנה בערבי חנוכה היתה עת רצון, ונמצאו במחיצתו שעות ארוכות, רק אז יכלו להרגיש ולהעריך בליבותיהם הצעירים את רום ערכו, וגדלה אז הערצתם את סבם.

*

בימים האחרונים של חנוכה נוהג היה הצדיק לבקר את נכדיו בבית הוריהם. כל ערב בבית אחר, הרבי היה בא בלווית כמה מחסידיו אל בית הורי הנכדים. טעם מעט מהלביבות, שהוכנו לכבודו, ובעיקר שיחק במשחק הסביבון עם הנכדים, לקח הרבי את הסביבון וסובב אותו, עד שהנכדים זכו במשחק. דמי החנוכה, שקיבלו מסבם, לא היתה איפוא מתנת חינם. אחר כך ברך הצדיק את נכדיו, שכשם שהצליחו במש־חקם, כך יצליחו בלימוד התורה, והוא קם וחזר לביתו, בביקור זה נתקשרו הנכדים ביותר חיבה לזקנם הנערץ.

חגיגת חנוכה הגיעה במהגובקה לשיאה עם הסעודה שנערכה ביום השמיני — "זאת חנוכה". אמנם סעודה בחנוכה היא רשות, שכן לא נקב־עו בימים אלה משתה ושמחה, אבל במהגובקה צרפו לזה מצות סיום הש"ס. רבים מהעירה ומ־העיירות הסמוכות נתאספו, כדי להשתתף בסעודה זו. בין הבאים התבלטו אלה שקיבלו על עצמם לימוד מסכת. בשעת הסעודה נערכה חלוקה חד־שה של המסכתות, שבהן ילמדו במשך השנה הבאה.

גדולה היתה התכונה ביום זה, שמחת גם חנו־כה ושמחת סיומה של תורה שבעל פה נתמזגו יחד לגיל של קדושה עילאית. היתה זו שעה של התרוממות הנפש והתעלות מעל למציאות הקשה, גבורה התקוה לימים מזהירים יותר — לחידוש ימינו כקדם.

...גבורה

הרב חיים דוד הלוי

...ת חנוכת־המזבח

هكذا من الاحتل

נפט ופוליטיקה

מאת יהודה עוריאלי

הכפעת ל„שיחות השלום" בג'נבה, שינהלו בפיסגת האמץ המתמשך להביא את הערבים לשולחן הדיונים עם ישראל, קימעות בצל הלחצים של הנפט כנשק פוליטי, „הזהב השחור" נתגלה כמכשיר יעיל בידיהן, הנמצא בשימוש בעולם הערבי התוקפני, נגד מדינות היהדותיות ואוהדות לישראל. ויהיה ההיה על לערער את מיקום של המתכנסים באירופה הקרה, התהדרה לעצמה הוראשת מבהמוי מהמיי ההולך כי אמריקה.

מה הסיכויים של הסדיסה הערבית; בה המוטבציאל שלל הנפט בשוק הבינלאומי. לקראת סוף העשור; עד כמה תוכלנה ארצות ערב, המפיקות את הנפט היום, להפוך את החבל ביחסיהן עם הלקוחות במערב, תחת הכיבבש הפוליטי?

אין אחדות בעולם הערבי

כמובר בקיק. נערך באוניברסיטת היפה, על הנושא: נפט וכדיתות כבורם ביחסים הבינלאומיים, בעריכת יצחר בסיקה. הוא כנתה בהרחבה את הסיכויים והסיכונים של בעלי הי ארצות התת־קרקעיים, הכיכוים את גלגלי הכלכלה העולמית. בנסיון לי נבלי כשבן על מדורות פוליטיות, לסכסך מדינות ולאיים על שלום הי עיים. הוא כביג עובדות ונתונים, באז הפדר הנפט הראשון, אחרי מלי חמת העולם הראשונה, עד ההתלקי חות האחרונה של להבות יום־הכיפורים, הכלכלדים כי „השד ה' ערבי" איננו נורא כל־כך. הנפט האציר בהולית השבבה האין־סופית של כדבריות ערב, לא יאריים, אם המדינות הצורכות נפט ישכילו להי אחד נגד מאבק הסחיטה. זו צריכה להיות התגוננות לטווח קצר, עלי ידי סולידריות אירופית. כי גם כיום, האחדות הערבית הלוחמת היא כדור כה. הן עיריה והן ליוב, לא השהלכו. הראשונה בתוך קיצוניות יותר והשניה מתוך חישובים פנימיים, במטע הי פוליטי של הבוצר הכלכלי, הן כמציכות לייצא כלא כמות הנפט, בניגוד להחלטה הוועידה הי11 ב כווית. נפט ליבי כגיע לארה"ב ר נפט עירק כוזב ליפאן. והסיכויים שבקיעים אלה יעמיקו בעתיד, רבים. אבל, אל נקדים המאוחר למוקדם.

עמדת מיקוח חזקה

עבודה המיקוח של ארצות ערב עדיין חזקה ביותר. 60% מרזרבות הנפט הידועה נמצאות בידי 3% כי אוכלוסי העולם. את המצב הזה היטיב להגדיר שופרה של קהיר, העתונאי חסנין הייכל, במאמר ב„אל־אהרם" ב־11.11.73: „הנפט הוא מוצר אסטרטגי ותמורתו יש לנו המופס לבקש כוזבים אסטרטגים, שבנסיבות אלה הם הנשק... יש להפעיל הפוטנציאל הערבי העצום על עמדת ארה"ב, כי הנפט כגורם בסחורי כימנו באים 60% כרוחותיה של אמריקה, בכוחו לפגוע בליבה... כי נפט יכול לגרום לא רק כמשבר אנרגית, גם משבר פיננסי עולמי"...

האיום הביא פירותיו. אירופה ר יפאן איבצו עמדה אוהדה לצד הי ערבי בארה"ם ובזירות פוליטיות אחי רות. ורק תחת לחץ הוק של השוק היהודי האמריקאי והבית־הלבן, נכי נעה יפאן מלנתק יחסיה עם ישראל. אין להתעלם מכמה התפתחויות מש־ מעותיות בחזית הפוליטית של הי נפט: קיצוץ ב־5% כל התפוקה לאלתר, החרמה הולנד וארה"ב; העלאה מחיר הנפט על ידי שש הי מדינות החברות באיגוד המפיקים אופ"ק; בלאי מגבל של 6—3 חודי שים באירופה; עידוד ארצות ערב על־ידי רוסיה להשתמש בנפט כנשק נגד המערב; בקיעים בברית הי ידידיה שבין ארצות השוק האירופאי וארה"ב, הזות לחץ המחסנות. אין זה רק לחץ פוליטי, אלא כבבש על דעת הקהל. שכן כל אזרח נפגע מהקיצו ציק בצריכת דלק, במאור, בחום ו בנסיעות ברכב. הצה אור נבה על העלים האפל, הבבצל הנפט נגד חלק נכבד מהמבוטחות, כאיראן אשר הודי עה בצורה שאיננה משתמעת לשתי פנים, כי לא תשתמש באוצרות הנפט שלה כנשק פוליטי ולא הגביל את התפוקה.

מדינות אדירות תלויות בארצות מפגרות

כך נוצר כבב פרדוקסאלי, שמדי נות אדירות ועשירות, תלויות להלד סין בארצות מפגרות. בעבר הקרוב היו הארצות הערבית תלויות בנפט האגוד האדמבון, כשלכיות ותלויות במדינות שסיפקו להם רוקים האמצעים כס־ פיים וטכנולוגיים. תקופת הפיקוח בכמנת שינוי ערכין בשוק הבינ־ לאומי, כבחינה כלכלית ופוליטית כאחד. היה נביון כושל במלחמה־ ששת־הימים לנצל את גורם הנפט כנשק נגד המערב. אילא הלקוחות סייעו אחד לשני, והמבשע נכשל. נראה שהמהריכיים לכדו לקח והתארגנו כ־ ראוי למלחמה 1973. כאשר הקיצוצים הקיפו גם מדינות צורפות אחרות והוכל פיקוח ספרני על תנועת הי כיכליות בנכלים. סייעה לכך הבכי־ עות הבאפריכה כבה מדינות אירופיות שגם הן נוספו לבסוף לרשימת הי כלינפתות, בעיקר בצירין של אנגליה יצרפת. כאשר הן כלכליכות לספק נשק לארצות ערביות (וציה צבאי בריטי נשלח לכווית ואבודאבי). במקביל הוטל אמברגו על חלקי חילוף לישראל.

מיתקפה פיננסית ערבית נגד המערב

אין זה רק הקיצוץ בכמויות הנפט המסופקות לארצות אירופה המערבית ואמריקה, מאז הכריז פייסל מלך סעודיה ב־18.10.73 על קיצוץ של 10% בתפוקת אבנו הגביעה ל־8.5 בליון חביות ביום. כי במקביל העלו שש המדינות הגדולות המפיקות נפט את מחירו ב־17% (מ־3.02 דולר ל־ חבית עם דלק גולמי ל־3.65 דולר) האת, עד „שתיכוב ישראל מהשטחים"... אליהן נוספו בכירות נפט אחרות, אבודאבי, כווית, קטאר ו־ בחריין. ללחצים אלה נילוותה מית־ קפה פיננסית. קונסרציום בנקאי ב־ לונדון, הקשור עם בנו של סיד אלכם נגלס־יום, שר־החוץ הבריטי, הסדיר מילווה של 250 מליון דולרים לאבו־ דאבי, שכלל איננה זקוקה לו. יתרות הזהב המטבע של מדינה קיקיונית זו נאמדות ב־3—2 ביליארד דולרים. גם כוויית הידועה כיצואנית של הון עם יתרות גלויות של ארבע ביליארד דולרים, מנהלת מ״מ עם בנקים גרמניים להלוות של מאה מליון דול־ רים. ארצות ערביות אחרות דורשות גם הן „סיוע כספי". כלומר הפעילות הפיננסית (ובעקבותיה הפוליטית), איננה מוגבלת לתחום הנפט. כאשר ישנה הזוהה ממויה של הוצאת הי רזרבות הכספיות מבנקים מערביים על־ידי בעליהם הערביים. וכמו נפט, גם כסף, משמש נשק פוליטי.

מה יהיה?

כמו אירופאים ואמריקאים רבים, גם הישראלים שואלים: מה יהיה? היש להמהין להתפתחויות טכנולוגיות ותעשייתיות המחייבות כושר המצאה ומשאבים עצומים, כדי למצוא מקו־ רות אנרגיה ולנצל אמצעים חדשים שיעמידו בצל את הנפט? האם אפ־ שר להסיר את הלחצים המופעלים על ידי השייכים, בעלי הבארות, המשמ־ שים מקור לא־אכזב של עושר למספר מוגבל של עתירי הון מובנזים? האם מותר להמשיך ולהפקיד בידי אנשים מוגבלים אלה באפשקום ה־ באינטרסים האנוכיים שלהם, את עתיד המדינות המתקדמות המייצגות את העלית האנושית בתבל כולה? המצב השורר כיום איננו מעודד לגבי העתיד. לטווח קצר הצליחו הערבים לקצור הצלחות פוליטיות חשובות תחת לחץ הקיצוצים בנפט. עד כה היו התנגדויות מלוליות בלבד. תוך הבעה כניעה מפורשת לדרישות הי ערביות, כמו יפאן ותשע ארצות „השוק". כבר כיום חסר לאירופה חמישית מכמות הדלק הדרושה לה. יפאן מקבלת 25% פחות מתצרוכתה. המצוקה לא תתבטא כנראה בעתיד הקרוב, לפני סוף העשור הנוכחי, רק בהאפלת חלונות־הראווה ועצירת המכוניות יום־אחד בשבוע. היא עלו־ לה להביא משבר כלכלי חמור, לשתק תעשיות חיוניות וליצור אבטלה מסו־ כנת, דווקא במדינות שבהן שורר כיום מחסור בידיים עובדות והרגלו לעודף תעסוקה.

ברור, כי לצורך השתחררות מ־ התלות בנפט הערבי, דרושה קודם כל סולידריות בין ארצות אירופה, ה־ מדברות בשם „השיתוף" ומתכללות אותו לרעותה. כאשר התרמה הולנד, גררו אותה ארצות השוק־האירופי ל־ כניעה לחרם הערבי. אילו גילו ה־ מנהיגים הפוליטיים והכלכליים כושר עמידה איתנה, לא היו עומדים כיום בפני שוקה שבורות, אלא מצליחים לשבור את הבלוקדה של הנפט ה־ ערבי.

הבהלה לנפט באירופה

פרופסור אודה מביתים הבבה ב־ אמסטרדם, כתב כבר ביוני 1973, כי תלותה של אירופה בנפט חריפה מדי, אבל אפשר לצמצם את היבוא עד 1980 ל־33% ובהדרגה עד 1985 ל־24%. תוך מאמץ פיננסי וטכנולוגי מקיף, אפשר לפתח את כל מקורות האנרגיה המקומיים, כמו הנפט הגז בים הצפוני. לשם כך, צריך שלא להתחשב בחברות הנפט, והחששות לרווחיהן ודואגות למעמדן. הן מהוות כיום גורם בולם בבליעת הפיתוח של־מקורות אנרגיה חדשים. אין ספק כי אירופה המערבית, עם ארה"ב ויפאן, שהן המדינות התעשייתיות העשירות בעולם, אינן חסרות אונים, מול המחסנות הערבית, הפוגעות בהן. וכמה מהן מודעות לעובדה שכניעה נוספת, תגדיל את הסחטנות, שבאה לביטוי נחרץ במסעותיו של שר־הנפט הסעודי אהמד זאכי אל ימאני, ב־ בירות העולם, שם הוא מנסה להכתיב להן את מדיניותו.

סימנים להשתחררות מהלחץ

ישנם סימנים של התנגדות לסחי־ טה הפוליטית, כמו קריאתו של שר אמריקאי לפעולה כשותפות נגדה. או הצהרתו של פרופ' הנרי קיסינגר שארה"ב לא תשנה מדיניותה נוכח הלחץ הערבי, וגינוי עמדתה של אירופה, נוכח הבהלה לנפט. הודעתו של הנשיא ניקסון, „כי מטרת ארה"ב להשתחרר מהתלות במקורות אנרגיה זרים", מלמדת על המאמצים האמצ־ עים שהשקיע מעצמת־העל בהבטחת עצמאותה הבלתי־מוגבלת, גם בתחום חיוני זה.

העולם המערבי לא יוכל להסתפק במיגבלה מילולית. רק חזית מלוכדת, תגבר על ארצות ערב, אשר 80% מיבואן בא מהארצות המתועשות. אירופה תצטרך להעלות את מחירי המוצרים התעשייתיים בשל מחירי הדלק המאמירים. היא גם יכולה למ־ נוע, או לצמצם למינימום, את אספקת המזון, כמו תבואה וחיטים, לבלום השקעות, להפסיק את הסיוע, המידע והייעוץ הטכנולוגי. מפעלי הייצור המערביים אינם תלויים בשווקים ה־ ערביים המוגבלים בצריכתם. וכך הם יוכלו להשתחרר בהדרגה מהתלות בנפט, שהפך להיות לא רק מקור לאנרגיה כלכלית, אלא מקור להגר־ נות פוליטית אפילה, המעכירה עוד יותר את יחסי המדינות המפותחות — בעוד שיש להן המשאבים הגול־ מיים והטכנולוגיים, כדי להשתחרר מתלות מחפירה ומביעה מבישה, כפי שבאה לביטוי השבוע בוועידת הפיסגה בקופנהגן, של מנהיגי „השוק האירופי", שדנו במשבר הנפט.

המדינאים האירופיים, גם אלה ה־ דבקים ללא בוש באינטרסים האפו־ לים של הנפט הערבי, מתחילים לג־ לות חוסר סבלנות. בישיבה ניתן לכך בתגובה כלפי ארבעה שרי־ החוץ הערביים, שבאו עצמם על דיוני הוועידה. כי אי אפשר להיות לאורך ימים תחת איום של אקדח הנפט והפוליטיקה ליד הרקה. מסתמן עתה תהליך של מכוח בדעת הקהל ו־ בראשי כמה מדינאים, הנוכחים לדעת כי כניעה לערבים, כמוה כהזמנה לסחיטות נוספות, שסופן מי ישורם. ובכל שיקדימו לסלק את האיום, ייטב להם ולתושבי אירופה המערבית ו־ לכל העולם החופשי.

פעילות יהודית למען ישראל בשוודיה

מאת יעקב פסל
סופר „הצופה" בשטוקהולם

הנהלה המגבית בירושלים החליטה ששוודיה התרום 13 בליון כתרים שוודיים, עד היום הזה נאספו 6 מיליון כתר. קהלת שוודיה התן הלוואה של שני מיליון כתרים. מלבד זה נאספו במגבית הראשונה של שנת 1973 2.5 מיליון כתר לצרף.

כל זה לא ניתן את התוצאות כפי שירושלים ציפתה. אף אם קיימת האפשרות לאסוף סכום כזה לו היה הצורך לכך, יוזע״ק קיימה את ה־ שוק השנתי שלה שהשגריר היש־ ראלי החדש אבנר אידן פתח אותו ויי״ש מן הקהל לקנות מוצרים יש־ ראליים. השוק השנתי הזה של „יוזע״ק" הכניס סכום כסף ניכר. ביעדון הסטודנטים היהודי יחד עם הפדרציה הציונית יערכו ב־ כסף החודש דצמבר ערב ב„מרכז היהודי" בו ידונו על הבחירות ב־ ישראל.

מחלקת העליה בשוודיה, המתנ־ הלה בידי בר יצחק בורנשטיין, הכריז על החודש יאנואר כ„חודש העליה", מקווים ש„חודש העליה" יביא, ביחוד אחרי מלחמת יום־ כיפור תוצאות טובות. מלבד אוסף המגבית היהודי מתנהלת גם מג־ בית בידי אירגון חדש „עזרה ל־ ישראל" הכורכב באישים שוודיים שהתמנו על הבריח בעתונה לכסרות הומאניטאריות.

שיתוף פעולה בין מחבלים פלסטינאים וקומוניסטים צעירים

לפני חצי שנה פירסמו שני עתונאים, פטר ברוס ויאן גאו־ לי סידרת מאמרים בהם הם גילו את „לשכת המידע" הצב־ אית הסודית, שמטרתה היתה להיאבק נגד ריגול פנימי וחי־ צוני.

העתונאי פטר ברוס חיבר גם ס־ פר על הפקידה של האירגון הזה ומסר מידע כדי ניכר שמשני העי תונאים קיבלו במוכן הדש של „לש־ כת האינפורמאציה" הזאת. עתה כי לואים שני העתונאים בבית הסוהר שהתחייבו הראשי האשימם במשפט של ריגול.

יחד עם זה הוציא הספר הזה של פ. ברוס לפי החוק של חופש ה־ דפוס שהוא ליבראלי ביותר בש־ וודיה ואחד מחוקי היסוד העיקרי יים. בשוודיה בהלה עתה ויכוח ניכר בנוגע לשני העתונאים הללו וגילוי „לשכת המידע" הצבאית.

פירסום והיזק

יהי שאלה של חופש העתונות, אך יחד עם זה הביא נזק רב ל־ „לשכה הזאת" ויכלו לפגה התפתחות ביחסי בינימה בין שוודיה ומ־ דינות אחרות. „לשכת המידע" הצב־ אית היה לה מוכן שלה בארגו־ נים השמאליים כמו גם אצל הפעי־ לים הפלסטינאיים.

הסוכן החשאי הזה של „לשכת האינפורמאציה" גונאר אוברג, מסר כחבר פעיל באירגון הפלסטינאי הי אקטיביסטי את כל המידע ל„לש־ כת האינפורמאציה".

עתה פירסם עתון הערב „אקס־ פרסן" מאמר גדול עם מידע רב שקיבל בנוגע לשיתוף הפעולה בין האקטיביסטים הפלסטינאיים בש־ וודיה והקבוצות השמאליות השוד־ דיות. כמו כן הקבוצות שליד ה־ אירגון של האיגוד הקומוניסטי כמארקסיסטי־לנינסטי.

תכניות זדון

את המידע הזה קיבל „אקספרסן" בן חוגים המוסמכים הגבוהים ביו־ תר ובמאמרו של ק. ג. מיראנג כהוראות בדיוק הכנויותיהם הפלי־ לות ויציתו הפצילה שלה עם „אל־ פתח" ו„החזית העממית".

בין התכניות היתה אחת לרצוח את דוד בן גוריון, כשביקר בסקנ־ דינביה לפני כמה שנים. כמו כן לר־ כוש מינו נשק לטובת החבלנים הערביים, הם אירגנו הכשרה לגור־ עי שודדי למעשי חבלה בירדן.

הם גם רצו לקבל מידע תשאי־ מלשכת העתונות, כמו כן רכילות על ד"ר גונאר יארינג כדי לגנות אותו.

בדעתם היה לחטוף ישראלי ש־ יוחזק כבן ערובה לסחיטה. הם גם רצו להניח פצצה תחת בתי הכנסת בשטוקהולם כמו כן הזה קירכנה יהודית לא הרחק משטוק־ הולם שם מתכנסים 300 ילדים יהו־ דיים בחודשי הקיץ, אירגוני המחב־ לים הערביים הזמינו אצלם דרכו־ נים מזויפים למידע אחר.

כל זה נתגלה עתה. המשפט נגד שני העתונאים מתנהל כבר.

ויתורים לא יביאו שלום

(סוף מעמוד 3)

הלאומית יההברתית, הדבר יצר חיכוך, אך מאחר והצבור הבוחר לא איפשר אלטרנטיבה לשלטון, הסכימה המפד"ל בשיטתה שהכ־ ריחה למשרות רבות, ויתורים (ב־ צד השגים מרשימים, כמובן) ואף שקות רגישויות בנושאים שונים, מה שהתקבל בצבור כקריירות, היתה בכך אולי יותר צפיות ושיגרתיות הקריירות.

גם אני ראיתי זאת בעין יפה, אינני חושב שיש פסול בתכנוע ב־ שלטון, זה כאפשר להשפיע על דברים רבים. אך אין הכרח להש־ תתף בו „בכל מחיר". למשל אם הדבר מנוגד לעקרונות, אם ההש־ פעה על דברים חשובים לא ניתנו, אם השלטון לא נהג כשורה ועוד, לגבי העבר כמובן יש לשקול הש־ גים מול בהדלים, ולעצות חשבון נפש.

לגבי העתיד יש הכרה שגם תוך ההשתתפות יההיה עם מי שתהיה תהיה השפעתנו גדולה יותר הן ביצירה והן בבלימה, שיהודנו יהיה ניכר, שעותפותנו תבחן כל־פעם, עפ"י התאמתה לדרכנו. שלא תהיה הרגשה של הגררות ולא של הדב־ קות לכסאות.

אני מאמין שאם יתן הצבור אפשרות לאלטרנטיבה בשלטון, ת־ עכה המפד"ל כאמץ כנה להקמה כמשלה חרום לאומית, ואף לא תבגע בכהן יד להלופין בשלטון.

יש להבטיח שיתוף מלא

ש. כיצד נבטיח שותפות מ־ לאה בהכרעות העתידות לבוא, לאחר שנוכחנו כי לא שותפנו בגיבוש ההכרעות לקראת מל־ חמה יוהכ"פ ולא לקראת ועי־ דת ג'נבה?

ת. קודם כל רצוי שנהיה חזקים יותר, ככל שנהיה חזקים נשפיע יותר, החוזק תלוי בגודל הנציגות, ובאומץ ויוזמה ההנהגה.

כדי לגדול צריך הצבור לתת לנו את תמיכתו, הוא יעשה זאת בתי־ מורה לאמון שהוא יתן בנו ולהת־ חייבות וכשרון שלנו: לעבוד על עקרונות ולהאבק עליהם. ולטפל ב־ נושאים החשובים הכואבים באמת לצבור. זה מותנה בכך שנצליח ל־ טפח ולהצמיח מנהיגות בעלת חזון וכעוף, אכיצה ואמינה. אני בטוח שיש למפד"ל פוטנציאל לכך, מפני שיש לה צבור נפלא כפי שאין אר־ לי לאף מפלגה ויש לקירבה למפו־ רבות בהערכותיה ולהשפעה על דר־ כיה, שההיה הנהגה יהדיה מתמדת וקבועה בין ההנהגה ומיטב החב־ רים.

עלינו להבין באופן ברור את ד־ רישתינו בבעיות השונים ולהבטיח שיתופנו האמיתי בתהליכים החשו־ בים. כבר הוכח שיתופינו אינם כל־ כולים כפי שהתייחרו. להיות ל־ נו יש סובים הראויים ומסוגלים להתמודד עם בעיות המדינה.

צריך לקבוע סדרי שלטון נאותים ללא אבחנה שרים בכירים שלהם לשרים פשוטים כלנו. ללא „מטבה־ פיטי" אלא במיסוד המוסדות הממ־ שלתיים תוך שיתופנו המלא בהם. אנו צריכים יהבטח: סדרי ממשל בהירים והקינים, שיתופנו המלא בהכרעות בכל הדרגים, ואם נעמוד על כך, כך היה.

קיצוצים בתאורת רחובות בירושלים

החל כשבוע שעבר הולדה התאורה במספר רב של כבישים בירושלים, זאת על מנת להביא לחסכון של כ־ 50 אלף קוט"ש לחודש במסגרת המאמ־ מץ הכללי לחסכון בבקודות אנר־ גיה.

הצמצום בתרבית הכבישים מתבצע ע"י הפעלה בהצית ממחצית מכל נורות התאורה בכל הלילה ובכבישים אחרים כתהבצע הילוק משעה 23.00 או ב־ שעה 21.00 במקום משעה 24.00.

כזכור, החליטה הנהלת העיריה ש־ לא להפסיק את התאורה הדקורטי־ בית של החומות, מוזיאון ישראל, מגדל דוד ועוד, בכדי לשמור על האווירה המיוחדת שתאורה זו מקנה. זאת בעיקר בהתחשב בתנועת התיי־ רות המראה סימני התאוששות.

גארי ברתיני והפסנתרנית מילכה לקס עם הפילהרמונית

התזמורת הפילהרמונית הישראלית, בניצוחו של גארי ברתיני עם הסו־ לנית מילכה לקס, תופיע ביום ב', 23.12.73, בקונצרט ראשון של סדר־ רה מוסיקה קלאסית קלה. תוכנית הקונצרט „בלול: ביזה — סימפוניה בדו מאז'ור: פראנק — הוריאציות סימפוניות לפסנתר ולתזמורת; ראוול — „פאוואנה לנסיכה שהלכה לעולמה"; דביסי — כואיסה זעירה; ברליוז — ה־ פתיחה בנוונוטו צ'ליני.

דבר מרן הגה"צ ר' צבי יהודה הכהן קוק שליט"א

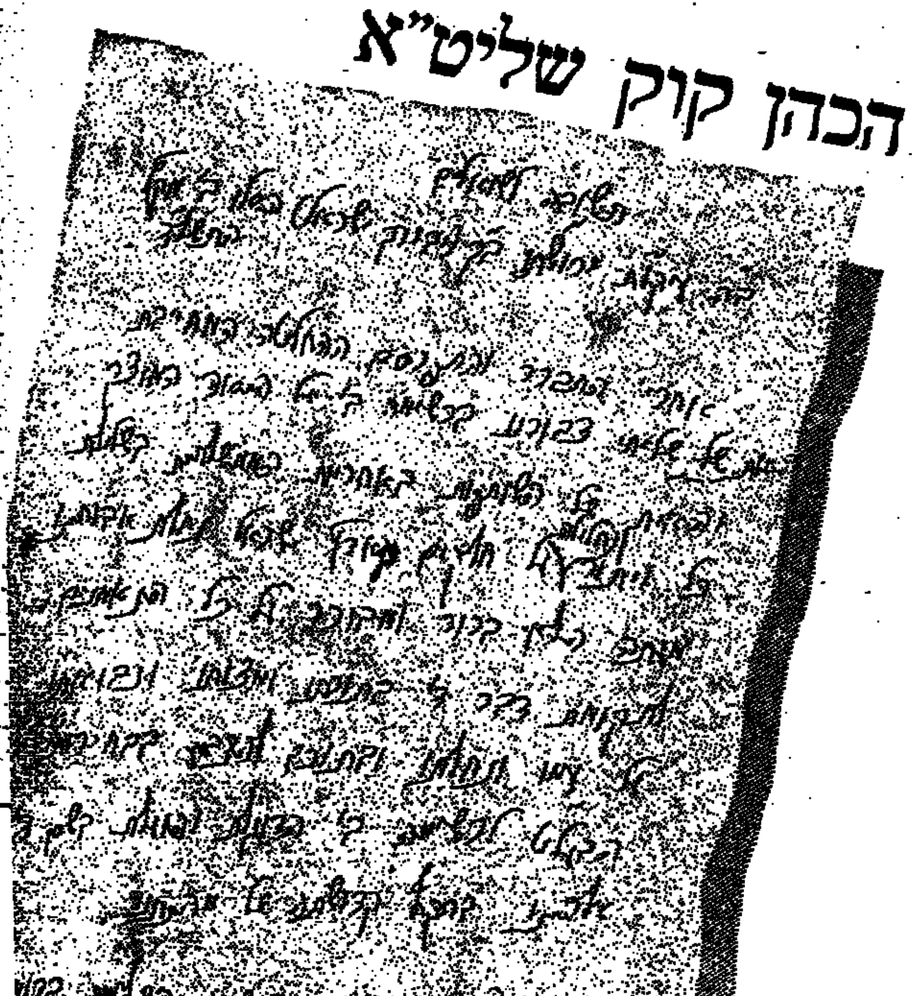

אחרי התברר והתפרסם ההחלטה המחייבת את שליחי צבורנו ברשימה ב' על היסוד המוצק והאיתן של השותפות באחריות הממשלתית בשלילת כל ויתור, חלילה, על חלקים בארץ ישראל נחלת אבותינו, מעתה הלא ברור ומבורר על כל הנאמנים לתקומת דבר ד' בתורתו ומצותו ונבואתו על עמו ונחלתו ובתוכם להצביע בבחירות הבעל"ט, לרשימה ב' הדוגלת בשם ד' אלהינו בתקף קדושתה של מדינתנו. בציפיית ראיית הישועה השלימה ברוממות קידוש שמו הגדול הנקרא עלינו לעיני כל אפסי ארץ.

צבי יהודה הכהן קוק

ב

חזית דתית לאומית המזרחי-הפועל המזרחי

משרד הסעד

המדרשה להכשרת עובדים חינוכיים סוציאליים

קורס למטפלות במוסדות לילדים מפגרים

המדרשה מכשירה את תלמידותיה למלא תפקיד של מטפלת במוסדות לילדים מפגרים.

לקורס מתקבלות תלמידות מסיימות שרות צבאי (או משוחררות ממנו ועל סמך אישור בכתב מהצבא), בנות 17½ ומעלה, בעלות השכלה של 10 שנות לימוד או השכלה מקבילה (יש לצרף העתקי תעודות).

התלמידות מתחייבות לעבוד במעונות 3 שנים.

העבודה במעונות תהיה בכל הארץ. הלימודים ימשכו 10 חדשים, מתוכם פרקים של עבודה מעשית.

התלמידות תקבלנה פנימיה מלאה, הוצאות נסיעה, ומילגה בסך —.150 ל"י לחודש.

תכנית הלימודים כוללת בין היתר:

גוף האדם — רפואה והיגיינה • פסיכולוגיה • המוסד — דרכי החינוך והטיפול בו • הבעה עברית, אינפורמציה על שירותי הסעד • סיורי לימודים במוסדות חינוך לילדים מפגרים • מיומנויות • ספרות ילדים • מלאכה • קישוט וציור • התעמלות תרפויטית.

המחזור יפתח בחודש פברואר 1974 בירושלים.

• על המעוניינות לפנות למזכירות המדרשה, ירושלים, רח' בית הערבה 7, שכונת תלפיות, טל. 261238, 261912 עד ה־15.1.74.

דמי חנוכה - ספר לי...

ספרי „פ ז"
ספרי „ורד"
ספרי „פלא"

עדיין במחיר
2.45 ל"י
לפני ההעלאה

ספרי הילדים מלאי ה...
המודפסים בצבעים מרה...

הוצאת עמוס
הפצה סטימצקי

ת"א — יפו פותחת תחנות יעוץ והדרכה למשפחות מגוייסים

עיריית תל אביב — יפו, בשיתוף עם „שרות יעוץ לאזרח" מנהלת ביום א' הקרוב (23.12.73), שלוש תחנות יעוץ והדרכה לתושבי העיר ולמש־ פחות מגוייסים ונפגעים. התחנות הל־ לו, בעזרת צוות מתנדבים, ידריכו, את משפחות המגוייסים ונפגעי מל־ חמה בכל אותן בעיות המתעוררות אצל משפחות מגוייסים ונפגעים.

נדחתה עתי... לדחיית הנ... לעירית ה...

מוסד הרב קוק

מוסד הרב קוק

ת. ד. 642 ירושלים

ספרים חדשים

רבי יוחנן — ריש לקיש משנתם ודבריהם.
מסודרים וערוכים לפי הענינים בצירוף הערות וביאורים על־ידי הרב ד"ר ישראל קאנוביץ ז"ל והרב יוסף ליפלאנד ז"ל.

המחיר: —.22 ל"י

הלכות ארץ ישראל מן הגניזה
עם מבואות, הערות, ביאורים וציוני מקורות מאת פרופ' מרדכי מרגליות (ז"ל) התקין לדפוס ישראל תא־שמע. פרק זרעים עם מבוא, השלמות והערות מאת פרופ' יהודה פליקס.

המחיר: —.35 ל"י.

הדקדוק כיסוד בהלכה
מאת יצחק יעקב ילין (ז"ל)

המחיר: —.18 ל"י

משרד ההפצה: תל־אביב, רח' אלנבי 87, טל. 615036